

Tekstiilien kiertotalouden
imago

“OMPELE,
RAKASTA &
HUOLLA,
KORJAA,
TOISTA”

Case:
Ommel 2020 Re-Use teeman muotoilu

Eeva-Maija Kujanpää

Opinnäytetyö 2020

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Muotoilun tutkinto-ohjelma YAMK

Tiivistelmä

Tekstiilien kiertotalouden imago - ”Ompele, rakasta & huolla, korjaa, toista” Case: Ommel 2020 Re-Use teeman muotoilu

Eeva-Maija Kujanpää
Muotoilija YAMK
Muotoilun tutkinto-ohjelma

68 sivua + 3 liitettä
27.8.2020

Ohjaajat:
lehtori
Merita Soini
yhdistyksen puheenjohtaja
Jenni Salminen

Opinnäytetyössä muotoillaan Ommel-festivaalien uuden Re-Use teemaosaston sisältö, toimeksiantajana Ommel ry. Tavoite on tutkia mikä on tekstiilien kiertotalouden osa-alueiden imago ompeluharrastajien kesken. Voisiko tuohon imagoon tarvittaessa vaikuttaa suunnittelemalla Ommel-festivaalien Re-Use teemaosaston tapahtumasisältöä asiakaslähtöisesti muotoilun keinoin? Aihetta tutkitaan ja kehitetään muotoilun menetelmillä asiakaslähtöisesti. Tutkimus toteutettiin työpöytätyönä, haastatteluin, vertailututkimuksen ja työpajan avulla sekä sosiaalisessa mediassa yhdistyksen vapaaehtoisia toimijoita osallistaen. Teoriataustassa käydään läpi tekstiilialan kestävän kehityksen ja tekstiilien kiertotalouden nykytilaa ja imagoa, kuluttajan roolia kiertotalouden moottorina ja yhteisöllisyyden merkitystä uusien taitojen oppimisessa ja tiedon leviämässä.

Tutkimuksesta havaittiin, että ihmiset kokevat tekstiilien kierrätyksen monimutkaisena. Vaatteiden korjaamiseen ja kierrätysmateriaalien käyttöön kaivataan enemmän tietoa ja inspiroivia esimerkkejä. Tutkimus osoitti, että tekstiilien kiertotalouden osa-alueiden mielikuvat sisältävät paljon negatiivisia adjektiiveja ja imagoa tulisi pyrkiä kohottamaan. Imagoon vaikuttavat osittain vanhat asenteet, mutta tutkimuksesta ilmeni myös, että on viitteitä siitä, että korjaamisesta, vaatteiden huoltamisesta ja uudistamisesta ollaan kasvavassa määrin kiinnostuneita.

Kohottamalla kiertotalouden osa-alueiden imagoa myös tekstiilien kiertotalous voisi kasvaa. Tapahtuman peruunnuttua tältä vuodelta, kehitystyön tuloksia ei päästy testaamaan tapahtumassa. Tiedot koottiin suuntaviivoiksi tulevan tapahtuman suunnittelun tueksi. Opas sisältää alustavan ohjelman, tärkeimmät muistettavat asiat sekä tunnelmakuja. Oppaassa tuodaan esiin, että vanhasta on mahdollista tehdä uudenveroista ja lopputulos on raikas ja moderni. Opinnäytetyön tuloksena syntynyt opas voi hyödyntää verkkotapahtuman suunnittelussa tai sosiaalisen median viestinnässä. Tuleva tutkimus voisi syventää entisestään asiakasymmärrystä tutkimalla korjauspalveluja sekä kuluttajien poistotekstiilien keräystä.

Avainsanat:
tekstiili, kiertotalous, ompelu, imago, muotoiluajattelu, käyttäjälähtöinen muotoilu, tapahtumasuunnittelu, sosiaalinen media, yhteisöllisyys, osallistaminen

Abstract

The Image of the Textile Circular Economy - “Sew, Love & Care, Repair, Repeat” Case: Design of Ommel 2020 Re-Use theme area

Eeva-Maija Kujanpää

Master of Design
Design

68 pages + 3 appendices
27 Aug 2020

Instructors:

Merita Soini,

Senior Lecturer

Jenni Salminen,

Chairman of Ommel
association

This Master’s thesis reports on how the new Re-Use theme area of the Ommel Festival is designed. The study was commissioned by the Ommel association. The aim of the thesis is to study the image of certain fields of the textile circular economy among sewing enthusiasts. Would it be possible to influence that image, if necessary, by using user-centered design in the event content design of the Re-Use theme area? The subject is studied and developed by using user-centered design methods. The research was carried out through desktop research, interviews, benchmark, a workshop and involving association’s volunteers on social media by using participatory design. The theoretical background examines the current state and image of sustainable development in the textile sector and the textile circular economy, the role of the consumer as the engine of circular economy and the role of community in learning new skills and disseminating knowledge.

The study found that people find textile recycling complicated. More information and inspiring examples are needed in order to repair clothes and to use recycled materials. The study showed that images of certain fields of the textile circular economy contain many negative adjectives and efforts should be made to elevate the image. The image is partly affected by old attitudes, but the research also showed that there are indications of growing interest in repairing, maintaining and renewing clothing.

By elevating the image, the textile circular economy could also grow. Since the event was canceled this year, the results of the development work could not be tested at the event. The information was compiled as guidelines to support the planning of a future event. The guide includes a preliminary program, key things to remember and a mood board. The guide points out that it is possible to turn something old into something new and the end result is fresh and modern. The guide created as a result can be utilized in the planning of online events or in social media communication. Future research could further deepen customer understanding by examining repair services as well as the collection of consumer waste textiles.

Keywords:

textile, circular economy, sewing, image, design thinking, user centered design, event design, social media, communality, participatory

1 Sisällys

Tiivistelmä	2
Abstract	3
1 Johdanto	5
1.1 Ommel 2020 -festivaalit ja Re-Use teema-alue	5
1.2 Aiheen tausta	6
1.1. Ommel ry ja vapaaehtoiset	8
1.3 Tavoite ja tutkimuskysymykset	10
2 Teoriatausta	11
2.1 Teoreettinen näkökulma	11
2.2 Kestävä kehitys ja kiertotalous	12
2.3 Kuluttajien rooli tekstiilien kiertotaloudessa	16
2.4 Yhteisöllisyyden merkitys	18
2.5 Tekstiilien kiertotalouden imago nyt?	20
3 Muotoilun käsitteet ja menetelmät	23
3.1 Muotoiluajattelu	23
3.2 Muotoiluprosessi	26
3.3 Muotoilijan rooli	29
3.4 Osallistaminen ja sosiaalinen media	30
3.5 Pohdinta	31
4 Ommel2020 Re-Use -teeman sisällön muotoilu	32
4.1 Tutki ja määrittele	32
4.1.1 Tiedon löytäminen	32
4.1.2 Haastattelut	34
4.1.3 Benchmark: Tapahtuma vertaansa vailla	37
4.1.4 Visualisointi	39
4.1.5 Vapaaehtoisten suunnitteluilta ja työpaja	40
4.2 Kehitä ja toimita	43
4.2.1 Kehittäminen sosiaalisessa mediassa	43
4.2.2 Tapahtuma peruttu!	47
4.2.3 "Musta joutsen" ja pandemian vaikutukset	48
4.3 Tulokset ja pohdinta	51
5 Ommel 2021 Re-Use -teema-alueen suuntaviivat	54
6 Pohdinta ja päätelmät	58
7 Kiitos	60
Liitteet	61
Kuvat ja taulukko	64
Lähteet	65

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan miten ompeluharrastajat näkevät kierrätysmateriaalien käytön ja esimerkiksi korjausompelun. Tutkin onko tuota imagoa tarve kehittää ja miten sitä voisi tapahtuman sisällön muotoilun avulla mahdollisesti muuttaa. Työn aiheena on Ommel ry:n järjestämän Ommel 2020 -festivaalien uuden, ensimmäistä kertaa rakennettavan, Re-Use -teema-alueen sisällön muotoilu asiakaslähtöisesti.

1.1 Ommel 2020 -festivaalit ja Re-Use teema-alue

Ommel ry:n oli tarkoitus järjestää tulevana kesänä kolmatta kertaa “Ommel-festivaalit”, ompelijoiden omat festivaalit, Espoon Opimäen koulukeskuksessa 5.-7.6.2020. Ommel 2020 -festivaali on yhteisöllinen tapahtuma kaikille aloittelevista ompeluharrastajista alan ammattilaisiin. Festivaaleilla järjestetään kangas- ja ompelutarvikemarkkinat, viikonlopun mittaiset ompelulanit sekä monipuolista alaan liittyvää koulutusta, kuten työpajoja ja luentoja. Festivaali keräsi aloitusvuonna 2018 huikeat 3000 kävijää ja viime vuonna kävijämäärä kasvoi 4000:een. (Kuva 1.) (Ommel ry 2020b.)

Ommel ry:n puheenjohtajan mukaan festivaalien kohderyhmä voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Erityiskohderyhmänä ovat aloittelemaan opettelevat ja ompelusta kiinnostuneet uudet harrastajat. Pääkohderyhmänä ovat taitavat ompelijat, jotka osaavat esimerkiksi jo kaavoittaa ja heille myydään selkeästi haastavia ompelukursseja. Lisäksi kolmas kohderyhmä käsittää alan yrittäjät, jotka ovat tapahtumassa esimerkiksi näytteilleasettajina. Yhdistyksen toiveena on tavoittaa laajemmin myös miehiä mukaan. Ommel 2020 -festivaalien Re-Use -teema-alueen pääasiallinen tavoite on innostaa ompelutaitoiset naiset korjaamaan, huoltamaan ja käyttämään kierrätysmateriaaleja.

Tapahtuman teemana on ollut aiempina vuosina pohjoismaisuus, jonka oli tarkoitus jatkaa nytkin. Tänä vuonna festivaaleille oli tulossa lisäksi kaksi uutta teema-aluetta: tilkkuilu ja Re-Use. (Ommel ry 2020.) Re-Use -teema-alueen sisältöä ei oltu ehditty vielä suunnitella helmikuun puolivälissä, mutta yleisesti ottaen tapahtuman järjestäminen oli jo pitkällä. Ajatus oli, että alueella esiteltäisiin kierrätysmateriaalien hyödyntämistä eri tavoin ja se voisi sisältää myös esimerkiksi

Kuva 1. Tunnelmia Ommel 2019 -festivaaleilta Opinmäen koulukeskuksesta (Ommel ry 2020).

korjausompelua. Re-Use -teema-alueella voisi olla kierrätysmateriaalien myyjiä, kursseja, luentoja tai työpajoja liittyen kierrätysmateriaalien käyttöön tai vaateen elinkaaren pidentämiseen korjaamalla. Luentojen aiheet voisivat olla esimerkiksi kiertotalouteen liittyviä innovaatioita.

Tämä kaikki tulisi kuitenkin koota informatiiviseksi ja innostavaksi kokonaisuudeksi. Näin isoa kierrätysmateriaaleihin keskittyntä teema-alueetta ei ole aiemmin ollut, joten nyt olisi ollut mahdollisuus luoda uutta ja muokata esimerkiksi kierrätysmateriaalien imagoa. Tapah-tuman kautta on mahdollisuus tehdä iso vaikutus siihen, miltä kierrätysmateriaalit ja muut kiertotalouteen liittyvät osa-alueet näyttävät ompelun harrastajille. Tämä aihe on kehittämistyön kohteena opinnäytetyössäni.

1.2 Aiheen tausta

Opinnäytetyön aihe nousee vahvasti omasta motivaatiostani tutkia korjausompelun imagoa ja trendikkyyttä. Olen työskennellyt aiemmin muotiteollisuudessa lasten vaatesuunnittelijana. Asiakaslähtöisyys, trendien seuraaminen ja toimivien ja turvallisten sekä kaupallisten ratkaisujen tuottaminen ovat kuuluneet aina työhöni. Viime vuosina vaate- ja tekstiilialalla on korostunut erityisesti vastuullisuus ja kestävä kehitys. Olen myös mielenkiinnolla seurannut alan kiertotalouden kehittymistä. Jäätyäni hoitovapaalle, oma ompeluharrastus on vuosien

Kuva 2. Ensimmäinen tapaa-
minen ja idean pohdintaa
Ommel ry:n puheenjohtajan
kanssa

tauon jälkeen noussut esiin ja olen korjannut erityisen paljon lasten vaatteita ja ommellut vaatteistani uusia vaatteita lapsille. Näitä ompeluprojekteja työstäessä, olen miettinyt miten voisin vaikuttaa vaate- ja tekstiilialan kehittämiseen vastuullisemmaksi ja ekologisemmaksi. Uskon, että muotoiluosaamisen laajentaminen tuo minulle uusia mahdollisuuksia vaikuttaa alaan positiivisesti ja koen, että myös vaate- ja tekstiilialalla on tarvetta muotoilun ja palvelumuotoilun menetelmille.

Vaateteollisuuden vastuullisuuskeskusteluissa nousee usein esiin, että olisi tärkeää pidentää vaateen elinkaarta muun muassa korjaamalla. Opinnäytetyön aihetta pohtiessa koin, että korjausompelu ei kuitenkaan näyttäydy trendikkäänä palveluna, vaikka tasaisin väliajoin uutisoidaan kuinka ompelimoiden työmäärä ja korjauspalveluiden suosio kasvaa. Yle uutisoi viimeksi joulukuussa 2019 kuinka korjausompelijoilla on töitä *“enemmän kuin ehtii tehdä”*. Samassa artikkelissa todetaan, että tekijöitä on kuitenkin aiempaa vähemmän ja koulutukseen pitäisi panostaa enemmän. (Joutsensaari 2019.) Tästä nousi itselleni ajatus, että haluan tehdä jotain korjausompelun imagon kehittämiseksi ja lähdin etsimään toimeksiantajaa, jolla olisi samankaltainen tavoite kuin minulla.

Helmikuun 2020 alussa sain yhteyden Ommel ry:n puheenjohtaja ja Nuppu Print Companyn toimitusjohtaja Jenni Salmiseen, jolta sain toimeksiannon tutkia ja kehittää Ommel -festivaaleille tulevaa uutta Re-Use eli kierrätysmateriaaleja esittelevää festivaalialuetta. Alueen sisältö voisi hyvin olla muutakin kuin kierrätysmateriaaleja, kuten huoltoa ja korjausompelua, mikä sopi omaankin tavoitteeseeni. Ensimmäisessä melko spontaanisti järjestetyssä tapaamisessa ehdimme puhua pikaisesti muotoilun prosessista, muotoilutyön tavoitteista, siitä miten tapahtumaa suunnitellaan ja mitä pitää ottaa huomioon (Kuva 2.).

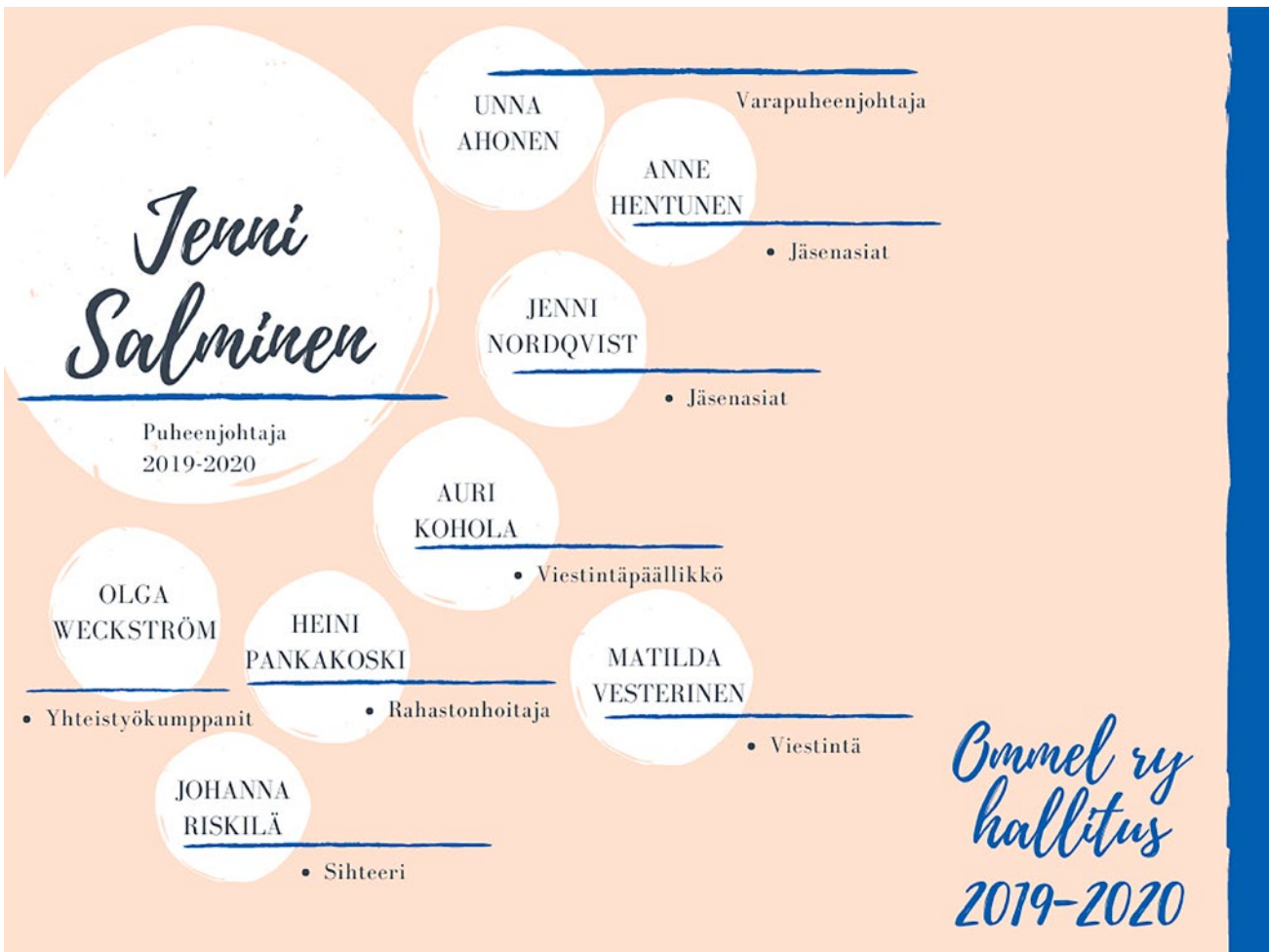
Kuva 3. Aikataulu suunnitelma

Kävimme läpi pääpiirteittäin tapahtuman järjestämiseen liittyvät aikataulut ja miten tapahtumaa siinä vaiheessa tehdään. Kaiken ohjelman piti olla valmiina toukokuun alussa, jotta esimerkiksi näytteilleasettajia, luennoitsijoita, työpajoja ja kursseja ehdittäisiin mainostaa verkossa. Tarkoitus oli, että maaliskuussa julkaistaan kurssit, huhtikuussa työpajat ja luennot toukokuun alussa (Kuva 3.).

Jo ensimmäisessä tapaamisessa Ommel ry:n puheenjohtaja toi esiin Covid-19 uhkakuvan, joka saattaisi vaikuttaa tapahtuman järjestämiseen. Yhdistys valmistautui uhkaan miettimällä minkälaisia sopimuksia heidän pitää tehdä yritysten kanssa, mikäli Koronan takia Espoo kieltää kaikki tapahtumat. Heidän piti varautua miten toimitaan esimerkiksi näytteilleasettajien maksamien paikkavuokrien kanssa, jotta pahimmassa skenaariossa yhdistyksen johtokunta ei joutu maksamaan niitä itse henkilökohtaisesti.

1.1. Ommel ry ja vapaaehtoiset

Työn toimeksiantaja on 2017 perustettu voittoa tavoittelematon ja yleishyödyllinen yhdistys Ommel ry, jonka tarkoitus on edistää ompeluharrastusta, tukea ompeluharrastukseen liittyvää yhteisöllisyyttä sekä lisätä suomalaisen tekstiilisuunnittelun näkyvyyttä (Ommel ry 2020a).

Kuva 4. Ommel ry:n hallitus 2019-2020 (Ommel ry 2020).

Yhdistyksen perustajia ovat joukko ompelu- ja kangasalan yrittäjiä. Jäseniksi voivat liittyä kangas- ja ompelualan yritykset sekä ompeluharrastajat. Tällä hetkellä yhdistyksen hallitus koostuu ompeluharrastajista sekä alan yrittäjistä. Puheenjohtajana toimii 2019-2020 kaudella Jenni Salminen Nuppu Print Companysta. (Kuva 4.) (Ommel ry 2020.)

Ommel ry järjestää muun muassa ompelulaneja sekä ompelutapahtumia, joissa ommellaan hyväntekeväisyyteen. Mm. syksyllä 2019 Espoossa ja Tampereella ommeltiin Sisko-myssyjä ja pipo lahjoitettavaksi syöpöpotilaille. (Ommel ry 2020.)

Yhdistyksen puheenjohtaja kertoi, että Ommel-festivaaleja tehdään yhteisöllisesti talkoolaisten voimin. Talkoolaisilla on mahdollisuus esittää toiveita sisältöön ja vaikuttaa tapahtumaan sekä toimia tapahtumassa eri tehtävissä, kuten esimerkiksi oppaana, työpajan vetäjänä tai siivoojana. Tapahtuman sieluna ja pääsuunnittelijana toimii Salminen itse ja hän on aiempina vuosina hyvin pitkälle yksin suunnitellut tapahtuman. Tänä vuonna tapahtuman palkattuna tuottajana toimi Anna Vikström Vilppu Mediasta, silti tapahtuman taiteellinen näkemys on hänen ja viestintävastaava Auri Koholan vastuulla, kertoi puheenjohtaja.

Puheenjohtaja kertoi myös, että Ommel 2020 -festivaalien tekeminen alkoi jo vuodenvaihteessa 2020, kun yrityksille ja yhteistyötahoille

avautui mahdollisuus hakea mukaan verkkosivujen lomakkeella. Yritykset voivat esittää itse ehdotuksia miten haluavat osallistua tapahtumaan ja esimerkiksi minkälaista ohjelmaa haluaisivat järjestää. Festivaaleilla on tarjolla maksullisia kursseja ja maksuttomia työpajoja sekä luentoja. Luennot saadaan yhteistyökumppaneilta usein ilmaiseksi, kun he tulevat promoamaan omaa asiaansa. Yksi tärkeä yhteistyökumppani on Suomen Tekstiili & Muoti ry. Asiantuntijoille, esimerkiksi yliopistoista, saatetaan maksaa pieni korvaus. Puheenjohtaja painottaa, että tapahtuma on voittoa tavoittelematon eli kaikki myyntipaikkojen vuokrista saadut tulot menevät kuluihin.

Keskustelussamme puheenjohtajan kanssa käy ilmi, että yhdistys toimii aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja heillä on verkkosivujen ja blogin lisäksi Instagram-tili ja Facebook-tili. Facebookin kautta he muun muassa mainostavat ja järjestävät tapahtumia. Myös Ommel 2020 -tapahtumasta on tehty Facebook-tapahtuma, jossa tapahtuman lähestyessä mainostetaan näytteilleasettajia ja fiilistellään tulevaa. Facebookista löytyy myös Ommel 2020-vapaaehtoisten ryhmä. Tässä ryhmässä suunnitellaan tapahtumaa ja jaetaan tietoa esimerkiksi työtehtävistä, joihin vapaaehtoisia toimijoita tarvitaan, puheenjohtaja mainitsee.

1.3 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimus- ja kehittämistyön tavoitteena on asiakaslähtöisen muotoilun avulla tutkia ja kehittää Re-Use teema-alueen sisältöä. Työssä ei käsitellä itse tapahtuman järjestämistä vaan keskitytään tapahtuman yhden teeman sisällön muotoiluun.

Työn tavoite on vaikuttaa ruohonjuuritasolla siihen, miten ihmiset kokevat tekstiilien kiertotalouden ja sen osa-alueet, erityisesti kierrätysmateriaalit, korjaamisen ja huoltamisen, ja toisaalta voisiko muotoilun ja tapahtuman avulla imagoon vaikuttaa. Tapahtuma tavoittaa huomattavan kohderyhmän, siksi olisi syytä pohdita minkälainen vaikutus sillä on alan imagoon ja miltä ihan ensimmäistä kertaa rakennettava Re-Use -teema-alue näyttää sekä minkälaisen tunne-elämyksen se ihmisissä synnyttää. Teeman sisällön muotoilulla voidaan vaikuttaa muun muassa siihen mitä tietoa ihmiset saavat esimerkiksi luennoitsijoilta. Liittyessään tapahtuman tekemiseen, oli jo ehditty sopia mielenkiintoisia luennoitsijoita puhumaan uusista tekstiilin kierrätyksen innovaatioista ja valittu näytteilleasettajia mm. Kierrätyskeskus. Ommel ry halusi vielä selvittää mitä kävijät ja näytteilleasettajat uudelta teemalta toivoivat.

Tämän työn tavoite on tutkia, miten asiakaslähtöisen muotoiluajattelun avulla voidaan luoda aiheen imagoon vaikuttavaa sisältöä. Miten Ommel Ry ja Ommel

2020-festivaalien Re-Use-teema-alue voisi toimia tiedon ja inspiraation lähteenä ja kannustaa ihmisiä käyttämään kierrätysmateriaaleja ja pidentämään vaatteiden elinkaarta korjaamalla ja huoltamalla sekä lopulta kierrättämällä oikein?

Opinnäytetyöni tutkimus- ja kehittämishaaste on selvittää **mikä on tekstiilin kiertotalouden osa-alueiden imago ompeluharrastajien ja alan yrittäjien näkökulmasta ja miten kierrätysmateriaalien ym. imagoa voisi muotoilla tapahtuman avulla?**

Ja lisäksi:

Miten Re-Use teema-alueelle voisi muotoilla innostavaa sisältöä asiakaslähtöisesti?

Miten voisimme innostaa käyttämään kierrätysmateriaaleja ja pidentämään vaatteiden elinkaarta?

2 Teoriatausta

2.1 Teoreettinen näkökulma

Opinnäytetyöni teoreettisen taustan muodostavat tekstiilien kiertotalous ja sen kuluttajaa koskevat osa-alueet: korjaaminen, huolto ja kierrätysmateriaalien käyttö. Tutkin muotoilun menetelmillä Ommel-festivaaleille osallistuvan ompeluharrastajan, mutta myös yrittäjän näkökulmasta tekstiilien kiertotalouden osa-alueita ja niiden imagoa sekä miten mielikuvaa voisi mahdollisesti tapahtuman avulla muuttaa (Kuva 5.). Muotoilun tutkimus kohdistuu asiakasymmärryksen luomiseen ja siihen, mitkä yritykset ja yhteistyötahot voisivat vastata parhaiten asiakkaiden tarpeisiin sekä minkälaisella ohjelma- ja näytteilleasettajien kokonaisuudella voitaisiin luoda innostava Re-Use -teema-alue.

Kun tapahtuma järjestetään yhdessä, ihmisten toiveet ja tarpeet huomioiden, siitä syntyy merkityksellisempi monella tasolla. Festivaaleilla käyvät kohderyhmät saavat tarvitsemaansa tietoa, jotta he voivat toteuttaa harrastustaan tai työtään ekologisemmin ja kestävämmiin. Tällä taas on toivottavasti vaikutusta alalle, kun kierrätysmateriaaleja opitaan käyttämään monipuolisesti ja esimerkiksi korjaamiseen saadaan ohjeita ja ideoita. Tarkoitus on innostaa ja opettaa. Myös ylijäämätekstiilejä jo pitkään Globe Hope yrityksessään hyödyntäneen Seija Lukkalan mielestä tapahtumien kautta on mahdollista vaikuttaa. Kun kiertotaloutta ei jätetä tapahtumissa vain somisteen rooliin vaan viedään myös sisältöön ja toimintaan asti ja kannustetaan kestävämpiin toimintamalleihin, on tapahtumien vaikuttavuus merkittävää. *“Parhaimmillaan tapahtuma jättää kävijälle ajatuksen kiertotaloudesta ja auttaa näkemään mahdollisuuksia muutokseen myös omassa elämässään ja toiminnassaan.”* (Hujanen 2020.)

Kuva 5. Teoreettinen näkökulma

2.2 Kestävä kehitys ja kiertotalous

Kestävä kehitys, ekologiset ja eettiset asiat ovat näkyneet jo pitkään pinnalla olevina aiheina vaate- ja tekstiiliteollisuudessa, joka on yksi maailman suurimmista ja saastuttavimmista teollisuuden aloista. Fontell ja Heikkilä (2017) kuvaavat, kuinka erityisesti kuluttajien hylkäämät tekstiilit sekä muu poistotekstiili on yksi muoti- ja tekstiilialan isoimmista ongelmista. Suomen Ympäristökeskuksen 2015 julkaisemien tietojen mukaan esimerkiksi Suomessa kertyy vuosittain noin 72 miljoonaa kiloa tekstiilijätettä, josta vain 20% kerätään talteen. Tästä määrästä hyvälaatuiset tekstiilit lajitellaan uudelleenkäyttöön, pieni osa kierrätetään mekaanisesti ja osa menee edelleen poltettavaksi energiantuotantoon. (Fontell & Heikkilä 2017.)

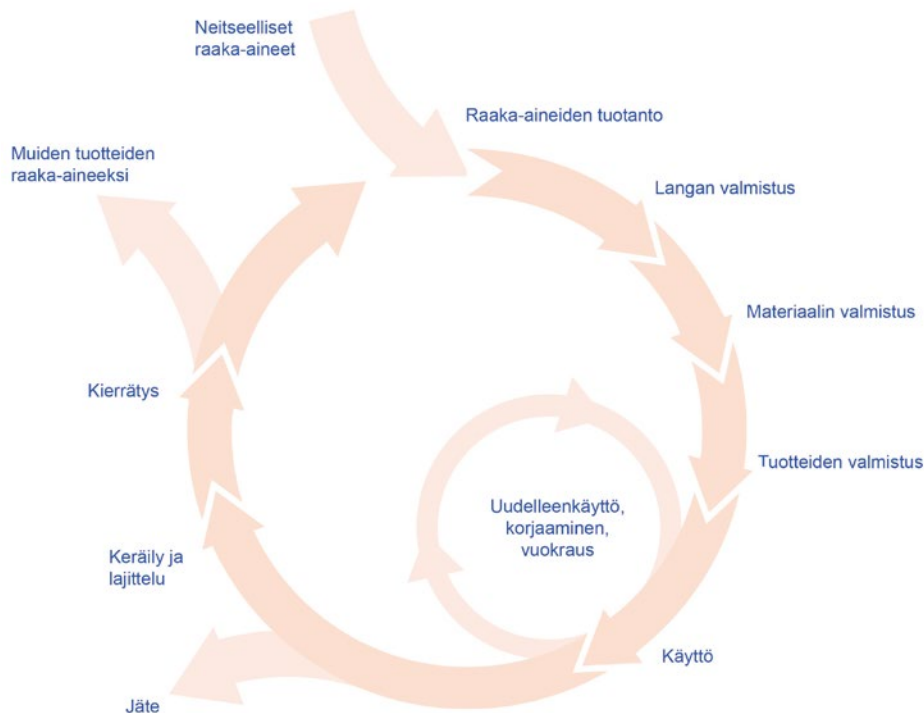
Tekstiili- ja vaateteollisuudessa onkin jo vuosia tutkittu mitä tehdä tuolle tekstiilijätteelle. Suomen Tekstiili & Muoti ry tiedotti alkuvuodesta Euroopan komission 11.3.2020 julkaisemasta kiertotalouden toimintaoh-

jelmasta, jossa tekstiilit ovat keskeisessä roolissa ja sillä pyritään vastaamaan ilmastonmuutoksen, väestönkasvun ja luonnonvarojen riittävyyden maailmanlaajuisiin haasteisiin. Se haastaa yritykset uudistumaan ja ehdottaa toimenpiteitä tekstiilien kiertotalouden edistämiseen esimerkiksi tarjoamalla taloudellista tukea uudenlaiseen kestävään liiketoimintaan tai kieltämällä myymättä jääneiden tuotteiden hävittämisen. Samalla, kun uudet toimintatavat haastavat yrityksiä, kiertotalouden edistäminen tarjoaa myös mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Jatkotyönä on tulossa Eu-tason tekstiilistrategia 2021, jolla pyritään edistämään resurssi-intensiivisen tekstiilialan vastuullisuutta ja kiertotaloutta kiinnittämällä huomiota kierrätyksen lisäksi myös tuotteiden laatuun ja koko elinkaaren aikaisiin ympäristövaikutuksiin. (Mäki 2020.)

Fontell ja Heikkilän (2017) mukaan onkin suuri tarve kehittää ekologisempia tuotantoprosesseja vastaamaan tiukempia ympäristösäädöksiä ja nämä viherreämmät teknologiat voivat olla esimerkiksi bio-pohjaisten ja kierrätettyjen raakamateriaalien sekä entsyymien käyttöä. Korkea tieteellinen osaaminen, muoti, luovuus ja innovaatiot ovat suomalaisen ja eurooppalaisen tekstiiliteollisuuden kilpailuetu. (Fontell & Heikkilä 2017.) Suomessa onkin viime vuosina syntynyt uusia kierrätyskuitu-innovaatioita tekstiiliteollisuuteen, tunnetuimpina Aallon 'Trash To Cash' -projektista syntynyt loncell (Niinimäki et al. 2018) ja VTT:n projektista kaupallistettu Infinited Fiber Companyn selluloosakarbamaattikuitu (Fontell & Heikkilä 2017) sekä Spinnovan selluloosapohjainen kuitu (Spinnova 2017). Uusista innovaatioista mainittakoon vielä Lounais-Suomen jätehuollon tekstiilien tunnistamiseen ja niiden lajitteluun tarkoitettu laite (Zitting & Ilmonen 2019).

“At the heart of the circular economy is the idea of maintaining the value of products and materials as high as possible for the maximum of time with the minimum environmental impact.” (Fontell & Heikkilä 2017)

Kiertotalous on yleisimpien määrittelyjen mukaan talousmalli, jossa pyritään säilyttämään resurssien, materiaalien ja tuotteiden arvo mahdollisimman pitkään mahdollisimman korkeana ja sen jälkeen palautetaan materiaalit takaisin käyttöön jatkuvissa sykleissä sen sijaan, että materiaali muuttuu jätteeksi ja sen arvo menetetään (Fontell & Heikkilä 2017). (Kuva 6.) Kiertotalouden mallia ei voida jäljittää yhteen alkupisteeseen tai tekijään, mutta sen voidaan sanoa pohjautuvan muun muassa saksalaisen kemisti-visionäärin Michael Braungartin ja amerikkalaisen arkkitehdin Bill McDonoughn kehittämään Cradle to Cradle -konseptiin (Kehdosta kehtoon), jonka kolme pääperiaatetta ovat:

Kuva 6. Tekstiilien kiertotalousmalli (mukailtu Mäki 2020)

- 1) eliminoi käsitys jätteestä, ei ole jätettä vaan materiaalia, “waste equals food”;
- 2) uusiutuva energiantuotanto;
- 3) Kunnioitus ihmistä ja luontoa kohtaan (Ellen MacArthur Foundation 2017).

Niinimäen ym. (2018) mukaan elämme tällä hetkellä kuitenkin todellisuudessa, jossa on vallalla lineaarinen ja valitettavan nopeatempoinen talousmalli: “suunnittele-valmista-myy-hävitä” tai pikemminkin ”nopea suunnittelu-nopea valmistus-nopea käyttö-helppo hävitys”. Tekstiili- ja muotiteollisuus on yksi maailman isoimpia teollisuuden aloja ja se käyttää valtavasti resursseja, ei pelkästään vettä vaan myös esimerkiksi uusiutumattomia luonnonvaroja öljypohjaisiin materiaaleihin sekä energiaa tuotantoon. Tekstiiliteollisuuden siirryttyä halvempiin tuotantomaihin toiselle puolelle maailmaa, myös ympäristö-ongelmat ovat siirtyneet pois silmistä ja resurssien, esimerkiksi puhtaan veden, energian ja puhtaan maaperän, todellinen arvo uhkaa unohtua. Tutkimusten mukaan myös tuotteen elinkaari on lyhentynyt, koska tuotteet suunnitellaan vain lyhytikäiseen käyttöön ja toisaalta ihmiset harrastavat impulssi-ostamista ja muodin ostaminen koetaan jopa viihteenä. Tämä johtaa ylitseperusuaviin vaatekaappeihin, joissa suuri osa vaatteista jää käyttämättä tai niitä käytetään vain muutamia kertoja. Mikäli tuotetta käytetään vain lyhyt aika tai ei ollenkaan, kaikki käytetyt resurssit menevät hukkaan. (Niinimäki et al. 2018.)

Myös Fontell ja Heikkilän (2017) mukaan tekstiilien kiertotaloudessa ensimmäinen tavoite olisikin käyttää tekstiilejä mahdollisimman pitkään niiden alkuperäisessä muodossaan ja tämän mahdollistaisi

ensinnäkin laadukkaiden materiaalien käyttö ja pitkäikäisten mallien suunnittelu ja toiseksi oikeanlainen käyttö, huolto ja korjaus. Kiertotalouden ekosysteemi-kartan korjaus- ja huolto sykliin sisältyy myös käyttäjän itsensä tekemä korjaus, mikä ei kuitenkaan ole kovin yleistä enää nykyään, sillä pikamuoti-ilmiön seurauksena ihmiset eivät koe vaatteiden korjaamista vaivan arvoiseksi vaan on helpompi ostaa uutta. Toisaalta kasvavalla joukolla ihmisiä ei ole myöskään enää taitoja tai tarvikkeita, kuten ompelukonetta, jotta voisi suorittaa edes pienimpiä korjaustöitä. Sen lisäksi, että tarjolla on korjauspalveluja, ihmisten uudelleenopettaminen näihin taitoihin voisi tarjota myös liiketoimintamahdollisuuksia.

Liiketoimintamallit, jotka tähtäävät vaatteen elinkaaren pidentämiseen, ovat erityisen tärkeitä kiertotalousmallissa ja näitä palveluita tarjoavat yritykset tulevatkin tulevaisuudessa hyötymään siirtymisestä kiertotalouteen. Kun vaatteet suunnitellaan pidettäväksi ja luotettaviksi ja kangas kestää aikaa ja käyttöä, ihmiset ovat myös halukkaampia korjaamaan vaatteita sen sijaan, että veisivät ne kierrätykseen. (Fontell & Heikkilä 2017.) Näiden tietojen perusteella olisikin tärkeää tehdä ihmisille uudestaan näkyväksi se, mitä vaatteita kannattaa korjata ja opastaa miten niitä voi korjata itse tai minne voi viedä korjattavaksi. Tekstiilien kiertotalousosaamista lisätäänkin koko ajan erilaisten koulutuksien muodossa, joita on suunnattu aina koululaisesta opiskelijaan sekä jo alan ammattilaisille ja yrittäjille (Pajunen 2019).

Fontell ja Heikkilä (2017) jakavat tekstiilien kiertotalouden mallit arvoketjussa neljään kategoriaan, joiden pitäisi toimia saumattomasti yhteen, jotta ekosysteemi toimisi tehokkaasti:

- 1) huolto ja korjaaminen,
- 2) uudelleenkäyttö tuotteena,
- 3) uudelleenkäyttö materiaalina,
- 4) kierrätykseen liittyvä toiminta sekä muut liiketoimintamallit arvoketjussa, jotka hyödyntävät kuluttajien poistotekstiilejä.

Jotkin näistä arvoketjun osista, kuten tekstiilien suunnittelu ja tuotanto sekä jälleenmyynti on jo heidän mukaansa hyvin toteutettu, kun taas tehokas tekstiilien keräys ja huonokuntoisten tekstiilien lajittelu puuttuu teollisessa laajuudessa. (Fontell & Heikkilä 2017.) Tänä keväänä tätä tarvetta paikkaamaan perustettiin uusi kiertotalousyritys Rester Oy, joka tulee rakentamaan Paimioon yritysten poistotekstiileille käsittelylaitoksen ja samaan yhteyteen tullaan rakentamaan myös Lounais-Suomen jätehuollon pilottivaiheen jalostuslaitos, joka tulisi käsittelemään kotitalouksien poistotekstiilejä teollisuuden raaka-aineeksi (Suomen Tekstiili & Muoti 2020).

Fontell ja Heikkilä (2017) mainitsevat, että vaatteiden suunnittelussa voitaisiin ottaa paremmin huomioon eri näkökulmia, kuten esimerkiksi standardisoinnin ja yhteensopivuuden suunnittelu tai huollon ja korjaamisen suunnittelu, jolloin esimerkiksi käyttäjä saisi tuotteen mukana huolto- ja korjausohjeet, varaosia tai tietoa korjauspalveluista. Suunnittelussa voitaisiin huomioida vaatteiden monikäyttöisyys eri tilanteissa, jolloin sama tuote kävisi niin arkeen kuin juhlaankin. Lisäksi voitaisiin huomioida purkamisen ja kokoamisen helppous, kuten helposti poistettavat vetoketjut ja napit, jotka tekisivät kankaiden uudelleenkäytön helpommaksi. (Fontell & Heikkilä 2017.) Juuri lajittelu- ja purkamishaasteiden takia teollisuudessa käytettyjen vaatteiden eli post-consumer wasterin käyttö uusien vaatteiden materiaalina ei ole toistaiseksi kustannustehokasta. Saksalainen muodin professori Martina Glomb visioi kuitenkin, että tulevaisuudessa tekstiilien lajittelu saattaisi toimia niin tehokkaasti, että suunnittelijan olisi mahdollista suunnitella tuote esimerkiksi kontillisesta sinisiä neuleita (HAMK Freezing week 2020: "USE-LESS" Slow Fashion against waste and ugly clothes).

Pienten sarjojen tuotannossa sekä yksittäisten vaatteiden tuottamisessa käytettyjen tekstiilien käyttö materiaalina on silti kannattavaa, koska materiaali on edullista ja sitä on melko helposti saatavilla. Fontell ja Heikkilän (2017) mukaan kiertotaloustoimijoista voidaankin tunnistaa kolme hieman eri tyyppistä toimialuetta:

- 1) käsityö, joka sisältää tekstiilien työstämisen uusiin tarkoituksiin, kuten usein esimerkiksi matoiksi, laukuiksi ja sisustustekstiileiksi, ja heidän mukaansa alalta voidaan odottaa myös uusia innovaatioita
- 2) suunnittelu ja tuunaus (upcycling) sisältää tyyppillisesti pienempiä ekotekstiiliyrityksiä, jotka keskittyvät vastuullisiin ja innovatiivisiin malleihin kierrätystekstiili päämateriaalinaan. Kierrätettyjä vaatteita ei myydä sellaisenaan vaan ne tehdään uudestaan näyttämään uudelta ja vain osia vaatteiden kankaista uudelleenkäytetään. Tähän tarkoitukseen sopivat korjauskelvottomat, mutta kuitenkin laadukasta materiaalia olevat tekstiilit. Nämä tekstiilit ovat harvoin suoraan peräisin käyttäjältä vaan ne tulevat yleensä suuremmilta yrityksiltä, jotka työskentelevät isompien erien kanssa, esimerkiksi second hand -jälleenmyyjiltä ja
- 3) kierrätystekstiilituotanto. (Fontell & Heikkilä 2017.)

2.3 Kuluttajien rooli tekstiilien kiertotaloudessa

Fontell ja Heikkilä (2017) painottavat, että vaatteiden ja tekstiilien ollessa maailman suurimpia kulutustavaran osa-alueita, muutos lineaarisesta talousmallista kiertotalouteen vaatii myös kuluttajien sitoutumista asiaan. Käyttäjät ovatkin monesta näkökulmasta kiertotalouden ytimessä ja jopa sen moottori; heidän pitää palauttaa tuotteet kiertoön ja toisaalta luoda kysyntää kierrätetyille, pitkä-

Kuva 7. Esimerkiksi T-paidan elinkaaren vaiheiden skenaarioita voi olla useita ennen kuin materiaali päätyy kierrätykseen

ikäisille ja laadukkaille tuotteille. He ovat arvoineen, asenteineen ja tapoineen kaiken mahdollistajia. Oikeanlaisella käytöllä, huollolla ja korjaamisella vaatteita ja tekstiilejä voidaan käyttää mahdollisimman pitkään. Vielä käyttökelpoiset vaatteet tulisi välittää seuraavalle käyttäjälle ja seuraavaksi käyttää uudelleen materiaalina. Vasta viimeisessä vaiheessa, kun materiaali on niin huonoa, ettei se käy enää uudelleen käyttöön, se tulisi kierrättää (Kuva 7). Tekstiilien tulisi palata käyttäjälle aina parhaassa mahdollisessa muodossa säilyttäen materiaalin arvon. Tällä hetkellä ja myös tulevaisuudessa muut teollisuuden alat käyttävät kierrätystekstiilejä raaka-aineenaan, mutta olisi tärkeä suunnata suurin osa tekstiileistä takaisin tekstiiliteollisuuteen mieluummin kuin alemman tason tuotantoon. (Fontell & Heikkilä 2017.) Mielestäni olisi tärkeää vaikuttaa kuluttajien käyttäytymiseen, jotta tekstiilijätettä syntyisi vähemmän, tekstiilien elinkaari olisi pidempi ja lopulta tekstiilit menisivät oikealla tavalla kiertoon ja materiaalin arvo säilyisi.

Kuluttajien rooli kiertotaloudessa on siis merkittävä, mutta tutkimuksissa on tähän asti keskitytty enemmän kiertotalouden liiketoimintamalleihin ja teollisuuden innovaatioihin kuin esimerkiksi ihmisten asenteiden ja käyttäytymisen tutkimiseen. Tekstiilien kiertotaloutta on tutkittu jonkin verran muodin ja suunnittelun näkökulmasta. Cosette M. J. Armstrongin ja Chunmin Langin "The Clothing Style Confidence Mindset in a Circular Economy" -tutkimuksessa tutkittiin miten ihmisten henkilökohtainen tyyli ja erityisesti luottamus omaan pukeutumistyyliin

vaikuttaa vaatteiden elinkaareen ja kulutustottumuksiin aina vaatteen ostamisesta sen hävittämiseen asti. Tutkimuksessa myös määriteltiin mitä 'Clothing Style Confidence', vapaasti suomennettuna 'luottotyyl'i, on. Tutkimuksen tulos oli, että omasta tyylistään varmat ihmiset olivat esimerkiksi hyvin luovia yhdistellessään vaatteita ja myös huolehtivat vaatteistaan erityisen hyvin, huoltaen ja pesten harkiten, korjaten tarvittaessa ja mahdollisesti lopulta tuunaamalla vanhasta uutta. He myös harrastivat vähemmän impulssiostamista, jolloin turhia vaatteita ei kertynyt tai he osasivat paremmin ostaa oikeanlaisia vaatteita täydentämään jo olemassa olevia asukokonaisuuksia. Oman tyylin löytymisellä on siis suuri merkitys vaatteen elinkaareen ja näin ollen kiertotalouteen. (Niinimäki et al. 2018)

Myös Fontell ja Heikkilän (2017) tutkimuksen mukaan ihmiset käyttävät pidempään vaatteita, joihin ovat tunnetasolla sitoutuneet ja pitävät lempivaatteitaan, kunnes ne menevät rikki tai ovat liian huonokuntoisia tai epäsoivia käytettäväksi. Kankaan ja kuidun hyvä laatu on olennaista, jotta tekstiilejä pystytään käyttämään mahdollisimman pitkään ja myös uudelleen käyttämään joko tuotteena tai materiaalina. (Fontell & Heikkilä 2017.) Ylöstalon (2014) tutkimuksen tuloksista ilmenee, että käsityönä itse tehtyjen tuotteiden elinkaari on pidempi, koska niiden tekemiseen liittyy onnistumisen, hyvän olon, oppimisen ja yhteisöllisyyden kokemuksia (Ylöstalo 2014). Myös keskustelussa Ommel ry:n puheenjohtajan kanssa käy ilmi, että heidänkin näkemyksensä on samankaltainen. Eli, kun ihminen ompelee itse vaatteen ja ymmärtää tekemiseen liittyvät materiaali ja aikaresurssit, hän oppii arvostamaan vaatteita enemmän.

2.4 Yhteisöllisyyden merkitys

Marium Durrnin (2019) väitöskirjassa korjaustaitoja opittaessa yhteisöllisyys on tärkeää. Tekemällä yhdessä toisten kanssa, oppii toisten ihmisten ja materiaalien kautta. Vaatteita korjattaessa oppii tuntemaan eri materiaalit, niiden laatueroja ja oppii ymmärtämään korjaamisen merkityksen vaatteen elinkaaren pidentämisessä sekä arvostamaan vaatetta. Mitä taitavampi ompelija, sitä hienovaraisempia ja luovempia korjauksia hän pystyy tekemään. Myös ihmisten itseluottamus kasvoi, kun he pystyivät palauttamaan vaatteen takaisin käyttöön. Kuin vastaiskuna kasvaville jätemäärille, viime vuosina onkin syntynyt runsaasti erilaisia ruohonjuuritason avoimia tapahtumia, työpajoja ja tee-se-itse -aktiviteetteja, jotka tähtäävät vaatteen elinkaaren pidentämiseen korjaamisen kautta. Samalla ihminen voi antaa yhteisölle jotain takaisin, kun jätteen määrä vähenee. Durrni mainitsee esimerkkinä yhdestä Helsingissä korjaus-tapahtumia järjestävästä toimijasta, alunperin kuuden käsityön opettaja-opiskelijan 'Korjaussarja'-kollektiivin, joka perustettiin 2014 osana Fashion Revolution tapahtumaa Helsingin

Yliopistolla. He ovat järjestäneet avoimissa tiloissa, esimerkiksi museoissa ja kahviloissa, julkisia tapahtumia, joissa he tarjoavat pääsyn ompelukoneille sekä muut tarvikkeet korjaamiseen. Heidän tavoitteenaan on levittää tietoa ja taitoa näiden sosiaalisten korjaus-tapahtumien kautta ja inspiroida ihmisiä huolehtimaan hellästi vaatteistaan. Durrnin tutkimuksessa näiden ryhmien käytännön toimet osoittivat kuinka yhteisöllisyys vaikutti ruohonjuuritasolla paikallisesti luoden monipuolisia ja luovia ratkaisuja suurempiin maailmanlaajuisiin tekstiili- ja tekstiilitegelmiin. Huomionarvoista on, että nämä korjaustapahtumat eivät olleet ammattilaisten järjestämiä, vaan yhteisön itsensä, jolloin ne myös vahvistivat yhteenkuuluvuutta. Tämä yhteisöllinen toiminta herätti ylpeyden tunteita ja korjattuja vaatteita kannetaan yllä kuin kunniamerkkejä. Toisinaan ammattisuunnittelijat saattoivat olla isännöimässä tapahtumaa, mutta silti vapaaehtoiset, ei-ammattilaiset paikalliset ompelijat olivat niitä, jotka auttoivat uusia ja levittivät korjaamisen taitoja. Tutkimus keskittyikin näihin ei-ammattilaisiin, sekä vapaaehtoisiin tekijöihin että osallistujiin, joista kummallakaan ei ollut taustaa muoti- tai tekstiilialalla. (Durrani 2019.)

Durrnin (2019) mukaan edelleen olisi syytä tutkia esimerkiksi miten suunnittelijat voisivat tehdä yhteistyötä paikallisten kierrätystoimijoiden kanssa kunnostaa ja korjata jo olemassaolevia, myymättä jääneitä vaatteita ja näin tukea kasvua. Tuleva tutkimus voisi myös ottaa systeemisemmän lähestymistavan siihen kuinka vaatteiden korjaamisen ekosysteemejä voisi luoda ja tukea sekä laajentaa. Vain rajoittamalla neitsytmateriaalien käyttöä voidaan aidosti tuoda kiertotaloutta muotiteollisuuteen. (Durrani 2019.) Kuten Durrnin esittelemä tapahtuma, myös Ommel-festivaalit on yhteisöllinen tapahtuma, joka tehdään vapaaehtoisten toimijoiden voimin ja se yhdistää monia pienempiä yrittäjiä ja toisaalta suuren määrän ompelun harrastajia.

Niinimäen ym. (2018) mukaan kaikenlaiset uudet aktiviteetit ovat tervetulleita kiertotalouteen ja ruohonjuuritasoon toiminnallakin voi olla vaikutusta tai ne voivat tarjota uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Uudenlainen jakamistalous mahdollistaa yhteistyön, jakamisen, joustavuuden, lainaamisen, antamisen ja lahjoittamisen. Uudet verkkopalvelut tai alustat mahdollistavat kenen tahansa tarjoajan korjaus tai vaihtopalvelut ja esimerkiksi Zadaa ja Emmy verkkosivustojen kautta kuka tahansa voi myydä vaatteitaan. Verkkopalvelujen kautta voidaan rakentaa myös yhteisöä ja uudenlaista yhteistyötä, esimerkkeinä neule- ja korjaus kerhot, jotka voivat sekä opettaa kuluttajia vaatteiden elinkaaren pidentämiseen, mutta myös tarjota sosiaalista hyvää oloa ja henkistä tyydytystä, mikä voi jopa vähän paikata pikamuodin huonoja vaikutuksia. (Niinimäki et al. 2018.)

2.5 Tekstiilien kiertotalouden imago nyt?

Re-Use -teemaa ei ole yksiselitteisen helppoa rakentaa. Kierrätysmateriaalien käyttöön, vaatteiden korjaamiseen ja huoltoon liittyy myös negatiivisia asenteita; vanhaa ja korjattua saatetaan hävetä, ja näiden imago ei välttämättä ole paras mahdollinen, vaikka esimerkiksi korjaamisesta on pikkuhiljaa taas innostuttu ja kasvavassa määrin käytetään kierrätysmateriaaleja. Ylöstalo (2014) toteaa, että käsityö ei ole ratkaisu tekstiiliteollisuuden kestävämpiin käytänteisiin, mutta käsityö voi kuitenkin olla kestävä, koska siinä pystytään ottamaan huomioon koko tekstiilien elinkaari. Kierrätyksen yleistyessä myös kierrätyskäsityö muuttuu hyväksytyimmäksi ja Suomessa kierrätetyn materiaalin käyttöä pidetään joko ekologisena tai trendikkäänä, mahdollisesti molempina. (Ylöstalo 2014.)

Käsityöalalla kiertotalous ja kierrätysmateriaalien käyttäminen ei ole mikään uusi juttu vaan ennemminkin historiaa, joka on päässyt unohtumaan, mutta on taas nousemassa pinnalle. Niinimäen ym. (2018) tutkimuksessa todetaan, että varsinkin ennen teollistumista ihmisten oli pakko olla resurssitehokkaita, koska vaatteita oli niin vaikea tuottaa ja ne olivat arvokkaita. Vaatteet olivat käytössä mahdollisimman pitkään, niitä korjattiin, niistä ommeltiin mahdollisesti jotain uutta toiselle perheenjäsenelle tai hyväkuntoisia paloja käytettiin muussa tarkoituksessa. Nyt tämä ei ole enää välttämätöntä, koska vaatteita on saatavilla helposti ja edullisesti. Samalla on unohdettu taidot miten korjata ja uudistaa. (Niinimäki et al. 2018) Mielestäni tämä tieto selittää myös, miksi monet ovat unohtaneet mitä vaateen tekeminen vaatii ja kuinka pitkään vaatteiden kuuluisi kestää.

Ylöstalon (2014) tutkimuksesta ilmenee, että edes käsityönä tehtyjen rikkiäisten vaatteiden korjaamista ei nähdä tarpeellisena, koska vaatteita on niin paljon ja massatuotetut vaatteet ovat niin edullisia, että on helpompaa ja edullisempaa ostaa uutta. Tutkimuksessa nähdään kuitenkin valoa tulevaisuudessa ja uskotaan, että suutarintaidot, paikkaaminen ja parsinta nousevat vielä uudelleen pinnalle. Kyse tulee kuitenkin olemaan valinnasta; korjaamiseen ja huoltoon halutaan panostaa. Tutkimukseen osallistuneet pohtivat korjattujen vaatteiden käyttäjän imagoa, koska aiemmin vaatteiden korjaaminen on ollut pakon sanelemaa ja nykyäänkin korjatut vaatteet saattavat herättää mielikuvia varattomuudesta ja köyhyydestä tai tätä ainakin saatetaan pelätä. (Ylöstalo 2014.)

Toisaalta viime vuosina juuri näkyvä paikkaaminen (engl. visible mending) ja parsiminen on noussut ilmiöksi sosiaalisessa mediassa ja esimerkiksi farkkujen korjaaminen ja japanilainen sashiko-kirjonta on erittäin trendikästä. (Kuva 8.) *“Vastaisku pikamuodille on myös maailmalla leviävä “visible mending” eli näkyvä paikkaaminen tai parsiminen. – Paikka farkuissa ei ole enää köyhyyden*

Kuva 8. Näkyvä paikkaus ja mahdollisimman näkymätön (kuvan lähde: kirjoittaja)

merkki. Se saa nyt näkyä ja on oikein trendikästä. Se on tiedostavan kuluttajan status, kertoo Taito Pohjois-Karjalan käsityöneuvoja Outi Santavuori.”(Joutsensaari 2019.)

Kierrätysmateriaalien käyttö ei silti saisi näyttäytyä liikaa vain yhden, kierrätystä korostavan tyylisuunnan trendinä. Tarve on myös ideoille, joista ei näy, että on tehty uutta vanhasta. Myös Ylöstalon (2014) tutkimuksesta käy ilmi, että kierrätyksen näkyvyys valmiissa tuotteessa herättää keskustelua ja toisaalta on hienoa, että tuotteesta näkymistä se on tehty ja sillä on tarina. Toisaalta toivottiin, että kierrätysmateriaalit eivät herättäisi huomiota vaan olisivat pikemminkin vain luonteva valinta, jota ei tarvitsisi erityisesti korostaa. *“Kierrätetyynäköisyys on ehkä nykyisin vielä trendikästä, mutta tulevaisuudessa uudenkin näköinen voisi olla kierrätettyä. Kierrätyskäsityöntekijä ei aina halua kierrätyskäsityöntekijän leimaa otsaansa eikä ekologisten materiaalien käyttäjä välttämättä halua erottua massasta.”* (Ylöstalo 2014.)

Myös muoti-ilmiöillä on osuutta asiaan, koska ompelijat poimivat itselleen inspiraatiota muun muassa vallalla olevasta muodista. Mielestäni onkin jo näkyvissä, että tuunaaminen (engl. upcycling) on nouseva trendi, sillä eri brändeillä on näkynyt mallistoissaan esimerkiksi pai-

tamekkoja, jotka on tehty näyttämään siltä kuin olisivat useasta eri paidasta ommeltuja. Viimeisimpänä mielenkiintoisena muodin lanseerauksena tanskalainen vaatemerkki Ganni lanseerasi ensimmäisen kiertotalousmallistonsa yhteistyössä Leviksen kanssa. Vain Tanskassa vuokrattavissa oleva Ganni Repeat mallisto on valmistettu käytetyistä farkuista ja se myös rohkeasti näyttää siltä (Reffstrup 2020). Tällaiset edelläkävijäbrändit vaikuttavat pikkuhiljaa kuluttajiin ja ehkä vuoden päästä myös ompeluharrastajat käyttävät olemassaolevia kierrätysmateriaaleja rohkeasti yhdistellen tilkkutyötyyliin.

Uudet innovaatiot osoittavat, että kierrätysmateriaali voi olla myös laadultaan yhtä hyvää kuin neitsytmateriaali eli uusi kuitu. Esimerkkinä toimii vaikkapa Infinited Fiber Companyn tuottama selluloosapohjainen kuitu (Infinited Fiber Company 2020.) Edellä mainitut mahdolliset haasteet koskevatkin siis vaatteiden ja tekstiilien uudelleenkäyttöä materiaalina. Kierrätysmateriaaleja, uusia kuituinnovaatioita sekä tekstiilien uudelleenkäyttöä on tuotu viime vuosina julkisuudessa upeasti esiin. Vuoden 2019 tasavallan presidentin Itsenäisyypäivän juhlavastaanotolla oli useampikin upea juhlapuku valmistettu kierrätysmateriaaleista. Pukuja oli luotu niin siivousräteistä, uusista kuiduista, kuten Spinnovan ja Infinited Fiberin kuiduista, kuin jäännöskankaistakin (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2019).

Onkin mielenkiintoista, miten melko lyhyessä ajassa ekologiset materiaalit ja vastuullisesti tuotetut vaatemallistot ovat muuttuneet ”hippi”-vaatteista hyvin moderneiksi käyttövaatteiksi ja saavuttaneet samalla selkeästi isomman kohdeyhmän. Tästä hyvinä esimerkkeinä toimivat suomalaiset brändit, kuten Tauko Design, joiden mallistot syntyvät tekstiilihuoltoyritysten poistotekstiileistä (Moisio & Rissanen 2020) ja vaatebrändi Vestiarium, joka taas kompensoi oman hiilijalanjälkensä (Vestiarium 2020). Ekologisuus ja kierrätysmateriaalien käyttö on mielestäni nykyään tyylikästä, uudennäköistä ja jopa luksusta. Suomalainen Lovia on tästä hyvä esimerkki valmistaessaan ajattomia ja laadukkaita laukkuja huonekaluteollisuuden leikkuujätteestä (Lovia 2020). Kaikki tämä vaikuttaa positiivisesti kierrätysmateriaalien imagoon.

3 Muotoilun käsitteet ja menetelmät

3.1 Muotoiluajattelu

Muotoiluajattelua määriteltäessä tulee väistämättä mieleen, että se on jotain luovaa toimintaa. Olen useasti törmännyt ihmisiin, jotka toteavat, etteivät ole millään tavalla luovia. Tällä he mahdollisesti viittaavat siihen, etteivät koe olevansa esimerkiksi taiteellisia tai kekseliäitä ja luovuus saatetaan liittää myös kädentaitoihin. Muotoilu liitetään perinteisesti taideteolliseen muotoiluun, mutta tätä perinteistä kuvaa muotoiluajattelu muuttaa vahvasti.

Pentti Sydänmaanlakka kirjoittaa kirjassaan *Jatkuva uudistuminen - Luovuuden ja innovatiivisuuden johtaminen* (2009), että kaikki ihmiset ovat jollain tavalla luovia. Luovuuden voi määritellä useilla eri tavoilla. Luovuuden määrittelyssä voidaan käyttää kolmen i:n teoriaa, jonka mukaan se on kyky ihmetellä, innostua ja innovoida. Luovuutta on asioiden tarkastelu uusista näkökulmista ja kyky rakentaa niistä jotain uutta, omaperäistä ja toimivaa. Luovuuteen kuuluu olennaisesti asioiden kyseenalaistaminen, ihmettely, ja se on uudenlaista käytännön toimintaa. Sydänmaanlakka kuvaa kirjassaan myös kuinka luovuuteen kuuluu eri tasoja ja niistä on viestintäteknologiamme kehittymisen myötä alkanut korostua multipersoonallinen taso, johon sisältyvät esimerkiksi kontaktimme ja verkostomme. *“Luovuus ei synny tyhjiössä vaan sosiaalisissa kontakteissa.”* Enää ei riitä, että yksilön luovuutta edistetään, vaan pitäisi edistää tiimien ja koko organisaation luovuutta, koska tulevaisuuden menestyjiä tulevat olemaan luovat yritykset. (Sydänmaanlakka 2009.) Voidaan ajatella, että koska kaikki ihmiset ovat jollain tavalla luovia, kaikki voivat myös hyödyntää muotoiluajattelua.

Mitä sitten on muotoilu? Miettinen (2014) kuvaa kuinka muotoilu on perinteisesti mielletty ammatilliseksi toiminnaksi, joka on suuntautunut visuaaliseen ja tekniseen suunnitteluun tarkoituksena luoda kaupallista arvoa eli uusia tuotteita, tuotekokoelmia, käyttöliittymiä, imagoa ja brändejä. Tätä muotoilulle tyypillistä kehittämisotetta on ryhdytty parin viime vuosikymmenen aikana käyttämään myös laajemmin ja sitä on hyödynnetty monialaisen yhteissuunnittelun, käyttäjälähtöisen kehittämisen, aineettomien ja elämyksellisten palvelujen muotoilun sekä erilaisissa kestävän kehityksen edistämishankkeissa. (Miettinen 2014.) Design ja Johtaminen -kirjassa Hanna ja Jesse Maula pyrkivät kuvaamaan muotoilun eli designin laajasti filosofiana ja ajattelutapana, tavoitteellisena keinona ratkaista ongelmia ja tuottaa paras mahdollinen asiakaskokemus. Se voidaan nähdä myös menetelmien kokoelmana tai johtamisinnovaationa. (Maula & Maula 2019.)

Muotoiluajattelun (design thinking) käsitteen tekivät tunnetuksi reilu kymmenisen vuotta sitten David M. Kelley ja Tim Brown IDEO-muotoilutoimistosta sekä professori Roger Martin Toronton yliopistosta ja sillä tarkoitetaan ihmislähtöistä innovaatioprosessia, joka perustuu muotoilijoille tyypilliseen ajattelutapaan ja menetelmiin ja jonka tavoite on yhdistää kolme näkökulmaa: haluttavuus, teknologinen toteutettavuus ja taloudellinen kannattavuus. Kaikilla yrityksillä on sama haaste innovoida ja luoda tarkoituksenmukaista arvoa asiakkaalle (Koivisto, Säynäjäkangas et al. 2019). Muotoiluajattelu lähestymistapana hyödyntää designereiden herkkyyttä ja metodeja ja yhdistää ihmisten tarpeet ja teknologiset mahdollisuudet niin, että ne voidaan muuttaa lisäarvoksi asiakkaalle ja nähdä uusina mahdollisuuksina liiketoimintaan (Maula & Maula 2019).

“Muotoiluajattelua voidaan hyödyntää missä tahansa ongelmanratkaisussa, liittyy se sitten esineisiin, laitteisiin, palveluihin, kokemuksiin, prosesseihin, systeemeihin tai laajemmin liiketoiminnan kehittämiseen.” (Koivisto ym. 2019). Myös Maula ja Maula kirjoittavat kuinka design-ajattelun lukuisia menetelmiä voi mikä tahansa, mieluiten poikkitieteellinen ryhmä, käyttää kehittämisessä. Kun muotoilun periaatteita, menetelmiä ja työkaluja hyödynnetään muiden alojen ammattilaisten toimesta, on luontevaa puhua muotoiluajattelusta. (Maula & Maula 2019.)

Muotoiluajattelulle keskeistä on ihmislähtöisyys ja empatia; se on kuuntelevaa ja arvolähtöistä. Sen avulla pyritään ymmärtämään asiakkaan tarpeita ja kokemuksia, määritellään ongelma mahdollisesti uudelleen ja hyödynnetään erilaisia näkökulmia. Siihen liitetään myös ideoiden konkretisointi esimerkiksi prototyyppien muodossa sekä aikaisen vaiheen kokeileminen ja oppiminen. (Maula & Maula 2019.)

Juuri ihmislähtöisyyden ja empatian takia muotoiluajattelun menetelmiä tarvitaan. Koivisto ym. (2019) kirjoittavat kuinka nykypäivän arvaamaton ja jatkuvassa muutoksessa oleva liiketoimintaympäristö haastaa yritykset etsimään uutta lähestymistapaa, jossa korostuvat joustavuus, ketteruus ja kokeilukulttuuri sekä luovuus ja intuitiivinen ajattelu. Tulevaisuuden menestyjiä ovat yritykset, jotka pystyvät kehittämään tuotteita ja palveluita asiakkaiden tarpeista lähtöisin, pystyvät toimittamaan toistuvasti erinomaisia asiakaskokemuksia, visioimaan rohkeasti miltä tulevaisuus näyttää ja uudistamaan omaa toimintaansa ketterästi. Asiakkaan aikakaudella yrityksiltä vaaditaan keinoja selvittää tarvetta, ymmärtää odotuksia ja tuottaa ratkaisuja perustuen asiakasymmärrykseen. Aidosti asiakasta ymmärtävä yritys keskittyy siihen, millaisia tavoitteita asiakkaat haluavat palveluilla saavuttaa. Palvelut nähdään entistä vahvemmin keinona

toteuttaa itseään tai rakentaa omaa identiteettiään ja asiakkaat etsivät uudenlaisia kokemuksia, jotka tarjoavat sekä elämyksiä että merkitystä elämään (Koivisto ym. 2019).

Kriittinenkin näkökulma muotoiluajatteluun löytyy, vaikka se koetaan yleisesti kiinnostavana ja inspiroivana. Maula ja Maula pohtivat kirjassaan, että design-ajattelun vastustus saattaa osittain johtua siitä, että se haastaa organisaation perinteiset käytännöt, roolit ja vastuut ja tunkeutuu näin muiden osamisalueelle. Laaja-alainen yhteistyö tulisi kuitenkin nähdä mahdollisuutena designin ammattilaisille ja kaikille muillekin, eikä uhkana. Pelkkä design-ajattelu ei ole menestymisen tae ja design-prosessi voi myös epäonnistua. Tällöin on saattanut esimerkiksi unohtua, että muotoilutyössä on kyse koko organisaation yhteistyöstä tai työn tavoitteita ja mittareita ei ole määritelty. Designin tulisi olla jokaisen työntekijän asia eikä ainoastaan yhden tiimin asiantuntijoiden vastuulla. Menestyvissä organisaatioissa onkin pystytty rikkomaan eri toimintojen väliset rajat ja onnistuttu integroimaan designereiden työn muiden alojen ammattilaisten työhön. (Maula & Maula 2019.) Myös Koivisto ym. kuvaavat palvelumuotoilun näkökulmasta kuinka yksittäiset palvelumuotoiluprojektit saattavat jäädä vaikuttavuudeltaan heikoiksi. Yrityksen kannattaisi pyrkiä juurruttamaan palvelumuotoiluosaaminen toimintaansa ja usein tämä vaatii kokonaisvaltaisen muutoksen koko yrityskulttuurissa ja yrityksessä, johdosta lähtien, jolloin palvelumuotoilu muuttuu kestäväällä tavalla vaikuttavaksi ja yritys aidosti asiakaslähtöiseksi. (Koivisto ym. 2019.) Myös Maula ja Maula pohtivat kirjassaan, että ylimmän johdon tuki ja inspiroiva esimerkki on välttämätön design-ajattelun vakiinnuttamisessa organisaatioon (Maula & Maula 2019).

“Hyvälle designille voidaan asettaa joitakin yleisiä kriteereitä. Sen tulisi olla esimerkiksi

- *avointa ja rehellistä*
- *innovatiivista*
- *luontevaa*
- *kestävää ja vastuullista*
- *laadukasta viimeistä yksityiskohtaa myöten*
- *tuloksellista*
- *käytännöllistä ja helppokäyttöistä*
- *esteettistä*

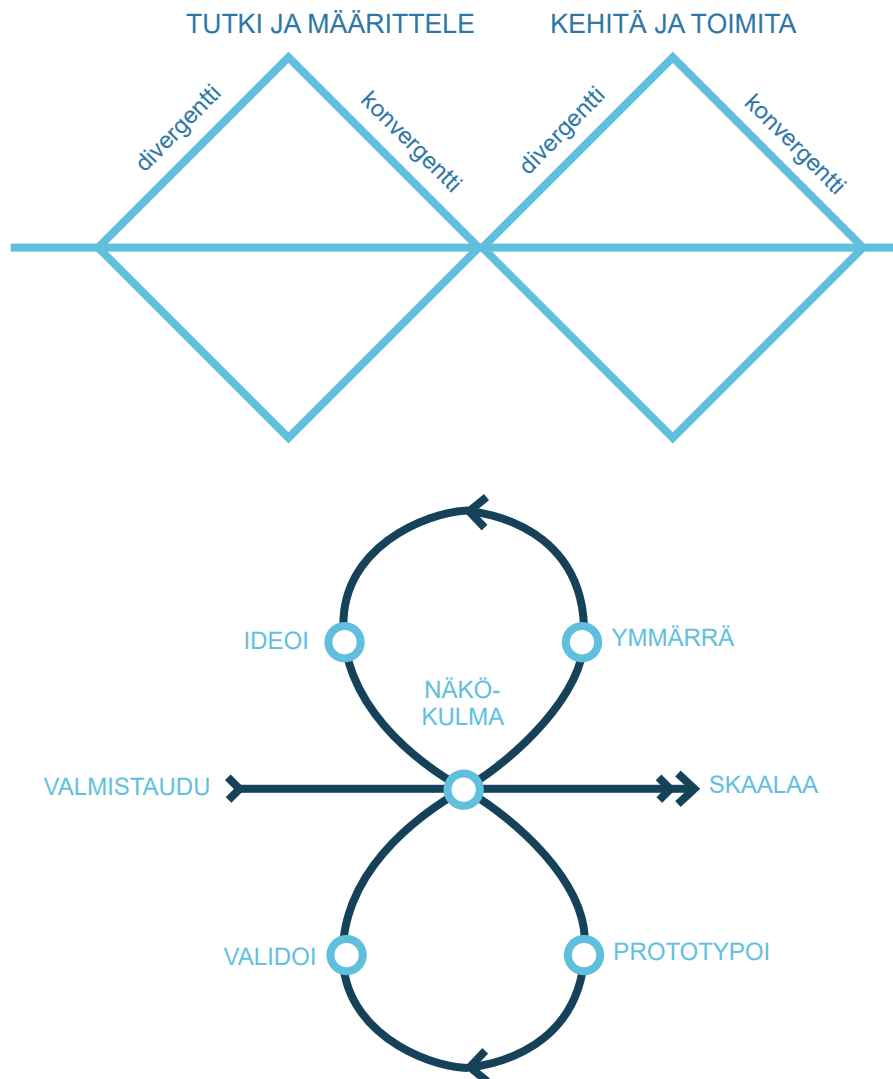
Kriteerit riippuvat tietenkin osittain siitä, ollaanko tekemässä tuotetta, palvelua vai vaikkapa strategian muutosta.” (Maula & Maula 2019.)

Muotoiluajatteluun pohjautuu lukuisia eri muotoilun suuntia ja ehkä tunnetuin niistä on palvelumuotoilu (service design). Lisäksi voidaan eri yhteyksissä puhua liiketoimintamuotoilusta (business design) tai vaikkapa lakimuotoilusta (legal design). This is Service Design Doing -kirjassa todetaan, että palvelumuotoilussa (tai muotoiluajattelu, kokemusmuotoilu, UX, CX tai millä nimillä tätä tekemistä halutaankaan kutsua), kyse ei ole pelkästään ajattelusta vaan muotoilu on tekemistä (Stickdorn 2018).

3.2 Muotoiluprosessi

Muotoilussa on siis kyse ajattelutavasta, luovasta ja tavoitteellisesta ongelmanratkaisusta sekä tekemisestä. Sydänmaanlakka (2009) kirjoittaa, että luovaa ongelmanratkaisua on tutkittu paljon 1940-luvulta lähtien, jolloin Alex Osborn kehitti aivoriihiteknikan ja Buffalon yliopistossa alkoi uraa uurtava ja sittemmin kansainvälisesikin merkittäväksi muotoutunut tutkimustoiminta. Hän on kiteyttänyt luovan ongelmanratkaisun kahdeksaan vaiheeseen, joissa kaikissa esiintyy divergoiva (luova) ja konvergoiva (analyttinen) vaihe: ongelman löytäminen, tiedon kerääminen, tehtävän rajaaminen, ideoiden tuottaminen, niiden valitseminen ja arviointi, toteutus suunnitelman tekeminen, hyväksyttäminen ja toteutus. (Sydänmaanlakka 2009.)

Muotoilun ja innovaatioprosessin malli visualisoidaan usein brittiläisen Design Councilin vuonna 2004 esittelemän Tuplatimantti-mallin mukaan (The Double Diamond), joka on levinnyt maailmanlaajuisesti ja siitä on tullut osa universaalialia muotoilun kieltä. Luodun prosessikuvan yksi tarkoitus oli tehdä muotoiluprosessista vähemmän mystistä ja saavutettavampaa kaikille, myös ei-muotoilijoille. Tuplatimantin avulla on yksinkertaista kuvata mikä tahansa muotoilu- tai innovaatioprojekti riippumatta käytetyistä menetelmistä ja työkaluista. (Ball 2019.) Tuplatimantti ei kuitenkaan ole ensimmäinen tai ainoa muotoiluprosessia kuvaava malli, vaan tietävästi timanttia on käytetty aiemminkin, esimerkiksi IDEO muotoilutoimistossa tuotesuunnitteluprosessia on kuvattu leijonatyypisellä mallilla, jossa ensimmäisen timantin jälkeen on useampi pienempi timantti häntänä. (Ball 2019.) Liiketoiminnan (engl. business design) muotoilussa prosessia voidaan taas kuvata vaikkapa tuplasilmukalla (The Double Loop), jossa voidaan nähdä samankaltaiset vaiheet kuin tuplatimantissakin. Vaiheet on nimetty ymmärrä (Understand), ideoi (Ideate), prototypoi eli kokeile (Prototype) ja validoi eli vahvista (Validate). (Van Der Pijl, Lokitz et al. 2016.) (Kuva 9.) Tässä mallissa hyvää on se, että se kuvaa kuinka näkökulma muuttuu aina yhden kierroksen jälkeen ja todellisuudessa prosessit voivat ollakin useita iteraatiokierroksia peräkkäin.

Kuva 9. Muotoilun Tuplatimantti-prosessimalli (Mukailtu Design Council 2004) ja liiketoimintamuotoilussa käytetty Tuplasilmukka-malli (mukailtu Van Der Pijl ym.2016)

Tuplatimantti -prosessimallissa kuvataan kaksi toisiaan seuraavaa timanttia, jotka voidaan jakaa neljään vaiheeseen:

Discover - Aloita kyseenalaistamalla ja tunnistamalla ongelma, mikä johtaa usein nopeasti käyttäjien tarpeiden tutkimiseen

Define - Määrittele oikea ongelma edellisessä vaiheessa kerättyjen näkemysten pohjalta

Develop - Kehitä, testaa ja hio useita ratkaisuja

Deliver - Valitse ja toteuta yksi ratkaisu

(Ball 2019.)

Vaiheet on lähteistä riippuen suomennettu Tutki/löydä-Määrittele-Kehitä-Tuota/toimita. Palvelumuotoilun bisneskirjassa timantit kuvataan *“Ongelman tunnistaminen”* -timanttina, joka on luonteeltaan enemmän tutkimuksellinen ja tämän vaiheen pyrkimys on tunnistaa oikea ongelma. Toinen *“Ratkaisun kehittämisen”* -timantti taas on luonteeltaan enemmän luovuuteen perustuva ja tämän vaiheen pyrkimys on ratkaista ongelma oikein. Kumpikin timantti jakautuu neljään edellä mainittuun vaiheeseen, joissa divergentti eli vaihtoehtoja luova ja konvergentti eli vaihtoehtoja rajaava ajattelu vuorottelevat. (Koivisto ym. 2019.)

Tuplatimantti-mallia varten tutkittiin ja kategorisoitiin valtava määrä eri muotoilu-projekteissa käytettyjä menetelmiä ja työkaluja (Ball 2019). Nyt muotoilun menetelmiä ja työkaluja eri työvaiheisiin voi löytää useista eri lähteistä. Yhteistä niille on pyrkimys syvään asiakasymmärrykseen esimerkiksi etnografisen tutkimuksen ja haastattelujen muodossa, pyrkimys valita yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa oikea ongelma, johon tuottaa mahdollisimman paljon ideoita ja sitten kokeilemalla kehittää ratkaisu. Erilaiset visualisoinnit joka vaiheessa auttavat tiimiä saavuttamaan yhteisen ymmärryksen aiheesta. Miettisen (2014) mukaan muotoiluajattelu on projekti projektilta kehittyvä tekemisen tapa eikä niinkään työkalupakki, joka otetaan esiin, tehdään projekti ja pakataan työkalut takaisin. “Jokainen yritys, jokainen tiimi, jokainen muotoiluajattelija muokkaa metodista omansa.” (Miettinen 2014.) Onkin tärkeää löytää oikeat työkalut käsillä olevaan muotoilutyöhön.

Muotoiluprosessista puhuttaessa saatetaan joskus puhua myös suunnittelusta. Maula ja Maula (2019) pohtivat englanninkielisen design-sanan suomennokseen liittyviä vivahde-eroja. Heidän mukaansa sanakirjasta löytyy tuolle sanalle 24 eri suomenkielistä käännöstä, mutta mikään ei täydellisesti vastaa yhtä hyvin design-sanaa ja sen tarkoittamaan asiakokonaisuutta. Muotoilu ja suunnittelu kuvaavat designia parhaiten, mutta näistä jälkimmäinen kääntyy usein taas englanniksi muotoon planning, joka taas ei riitä kuvaamaan kaikkea. (Maula & Maula 2019.) Myös Hassi, Maila ja Paju (2015) kuvaavat kuinka suunnittelu ja kokeilemalla kehittäminen ovat eri asioita. Heidän mukaansa suunnittelu-prosessissa lopputuloksen voi nähdä, kun taas kokeilemalla kehittämisessä lopputulosta ei voi ennalta määrittellä. Perinteinen suunnitteleminen on muuttunut riittämättömäksi tavaksi kehittää, kun ympäristömme on muuttunut epävarmaksi ja arvaamattomaksi. “Kun kukaan ei tiedä, mihin maailma on menossa tai mitä haasteita tulevaisuus ja teknologiakehitys tuovat tullessaan, parhaiten pärjää se, joka oppii nopeiten.” (Hassi, Maila et al. 2015.) Muotoiluprosessi sisältääkin erilaisia kokeilu- ja testausvaiheita, joiden jälkeen tapahtuu taas iteraatiota ja vaiheita voidaan toistaa. Koska lopputulosta ei voida ennalta nähdä, tarvitaan muotoiluprosessiin utelias asenne ja epävarmuuden sietokykyä.

Olennainen osa muotoiluprosessia on asiakas. “Palvelumuotoilu kehittämisotteenä asettaa asiakkaan eli palvelun käyttäjän kehittämisen lähtökohdaksi mutta myös aktiiviseksi osallistujaksi kehittämisprosessiin.” (Koivisto ym. 2019.) Hassi ym. (2015) kuvaavat kuinka ratkaisujen kokeileminen tai testaaminen koehenkilöillä herättää usein innostavan ja energisoivan kokemuksen. Kokeilut herättävät helposti asiakkaat mukaan ideointiin, jolloin kehitystiimi voikin löytää täysin uusia mielenkiintoisia suuntia ja näkökulmia. Asiakkaiden innostuminen

myös sitouttaa heitä mukaan kehitystyöhön, jolloin osaamista ja resursseja on enemmän. (Hassi ym. 2015.)

3.3 Muotoilijan rooli

Mäkinen (2018) kiteyttää kuinka muotoilija konkretisoi, piirtää ja kokeilee, muotoilumenetelmiä hyödyntäen, ratkaisuja ihmisten arkielämän helpottamiseksi (Mäkinen 2018). *“Muotoilun erilaiset konkretisoinnit palvelevat eri alojen osallisten keskustelua, yhteistä ymmärtämistä, ongelman asettelua, yhteisesti tuotettujen ratkaisujen löytämistä, käyttäjävuorovaikutusta ja -testausta myös järjestelmien ja ei-materiaalisten arvojen suunnittelussa.”* Erilaiset pikamallinnukset, digitaalinen 3D-mallinnus, digitaalinen media ja internet ovat tuoneet helppoja keinoja esittää ideoita ja konsepteja käyttäjille jo ennen kuin mitään todellisia tuotteita tai palveluja on toteutettu. (Miettinen 2014.) Visualisoinnissa ja abstraktien asioiden konkretisoinnissa piilleekin muotoiluajattelun vahvuus, koska ne auttavat hahmottamaan ongelmia ja ymmärtämään kokonaisuuksia sekä erilaisia muuttujia ja riippuvuussuhteita ja auttavat näin luomaan yhteisen käsityksen asiasta (Maula & Maula 2019). Muotoiluajattelu hyödyntää yhteistoimintaa ja käyttäjäosallisuutta ja tässä monialaisessa prosessissa muotoilija voidaan nähdä kaikki näkökulmat kokoavana järjestelmäajattelijana. Tällöin muotoilija ei ole niinkään minkään toimialan asiantuntija vaan innovaatioprosessin ohjaaja ja tukija. (Miettinen 2014.)

Miettisen (2014) mukaan muotoilijan tärkein tehtävä on toimia ‘inhimillisyyden äänitorvena’ ja edustaa käyttäjää kehitystiimeissä nostamalla esiin toiveet ja haaveet, herättää huomaamaan mahdolliset puutteet tuotteessa ja palvelussa sekä innostaa kehitysyhteisöä toimimaan yhdessä. Muotoilija toimiikin usein työpajoissa fasilitaattorin roolissa osallistaen tulevat käyttäjät mukaan yhteiskehittämiseen ja tuoden mukanaan tietoa kuluttajien käyttäytymisestä ja tarpeista. Visualisoimalla hiljainen tieto saadaan näkyväksi. (Miettinen 2014.) Fasilitointi on ryhmätilanteiden ohjaamista ja sen avulla voidaan auttaa ryhmän jäseniä osallistumaan, jakamaan ajatuksia ja ymmärtämään toistensa näkökulmia ja näin saadaan kaikkien ääni kuuluviin (Grape People 2019).

Koska muotoilussa kokeillaan asioita, vastaan tulee myös epäonnistumisia. Mäkinen (2018) toteaa, että epäonnistumiset kannattaa ottaa vastaan arvokkaana oppimateriaalina ja mahdollisuuksina kehittää parempia ratkaisuja, jotka aidosti parantavat ihmisten elämää (Mäkinen 2018).

Muotoilijan rooli on siis tehdä näkymättömästä näkyvää konkretisoiden ja visuaalisoiden. Muotoilija edustaa käyttäjää kaikissa vaiheissa ja osallistaa heidät

mukaan prosessiin. Muotoilija toimii yhteistyön suunnittelijana ja johdattelee samalla muotoiluprosessin läpi.

“Designin tehtävä on helpottaa arkea, ei monimutkaistaa sitä.”(Maula & Maula 2019).

3.4 Osallistaminen ja sosiaalinen media

Muotoilussa on useita eri suuntauksia osallistamiselle. Voidaan puhua esimerkiksi yhteiskehittelystä tai -suunnittelusta (cocreation tai co-design) tai osallistavasta suunnittelusta (participatory design). Laakso (2015) on kiteyttänyt sanojen osallistuminen, osallisuus ja osallistaminen (participation, participatory) merkityksen niin, että osallistuminen ja osallisuus on henkilöstä itsestään lähtevää aktiivista toimintaa, kun taas osallistaminen on ulkoa tarjottu mahdollisuus osallistua johonkin toimintaan (Laakso 2015).

Muotoilualalla asiakkaiden osallistaminen esimerkiksi palveluiden muotoiluun on ollut merkittävä muutos siihen, että usein ideat aiemmin syntyivät muotoilijoiden keskuudessa ja tämä on lisännyt tarvetta oppia lisää osallistavista menetelmistä (Mäkinen 2018). Muotoilun työskentelytavoilla käyttäjät voidaan ottaa mukaan prosessiin jo hyvin varhaisessa vaiheessa ja heitä voidaan auttaa jakamaan tietoa sekä tuottamaan konkretisoituja tuloksia, jolloin yhteissuunnittelu hyödyntää käyttäjiä sekä kehittämistiedon että ratkaisujen lähteenä (Miettinen 2014). Ympäröivän yhteisön jäsenet tulisi nähdä aktiivisina osallistujina prosessiin ideoimassa ja kertomassa kokemuksistaan eikä pelkästään toiminnan kohteena, sillä monelle meistä on tärkeää tehdä jotain merkityksellistä ja vaikuttaa asioihin. Tiivis yhteistyö eri toimintojen ja ammattikuntien välillä edesauttaa hankkeiden onnistumista. (Maula & Maula 2019.)

Laakso (2015) kirjoittaa, että sosiaalisen median ja esimerkiksi Facebookin ryhmien kautta ihmisten on mahdollista osallistua aiempaa useampaan asiaan tai aiheeseen ja voidaankin nähdä kuinka suomalainen talkooperinne on jollain tasolla levinnyt sosiaaliseen mediaan tuoden yhteen jonkin tietyn aiheen kautta suuretkin ihmisjoukot tai entuudestaan toisilleen tuntemattomat ihmiset. Osallistumisen on sosiaalisessa mediassa kuitenkin oltava helppoa ja vapaamuotoista, sillä kyse on vapaaehtoisesta toiminnasta, josta usein vaikuttamisen mahdollisuuden lisäksi haetaan viihdearvoa. (Laakso 2015.) Myös Lindholmin (2015) toimittamassa julkaisussa todetaan, että osallistumisen kynnys kannattaisi tehdä mahdollisimman pieneksi, koska nykyihminen on *“elämishakuinen, spontaani ja ärsykkeillä kyllästetty”*. Osallistumisen tulisi olla yhden klikkauksen päässä. Julkaisun mukaan sosiaalisen median käsitteeseen osallistamisen näkökulmasta

sisältyy lähtökohtaisestikin tietyn asteinen osallistuminen ja sosiaalinen media on olemassa vain, *“kun yksilöt ja ryhmät tuottavat, julkaisevat ja jakavat sisältöjä eli osallistuvat yhteisten merkitysten rakentamiseen.”* (Lindholm 2015.)

Miettisen (2014) mukaan tarvitsemme tulevaisuudessa yhä enemmän luovaa yhteistyötä ja yhteisöllistä luovuutta monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseksi, vaikka muotoilija, tutkija tai keksijä on edelleen tärkeä osa innovaatio toimintaa (Miettinen 2014). Myös Maula ja Maula (2019) puhuvat kollektiivisesta mielikuvi-
tuksesta, joka kytkeytyy organisaatioissa osallistumiseen, vapaaseen ilmaisuun ja tiedon jalostamiseen (Maula & Maula 2019). Monialainen tiimi, joka koostuu eri alojen ammattilaisista, tuo parhaiten mukaan erilaista osaamista ja tietoa (Mäkinen 2018). Jotta luovuus olisi mahdollista, organisaatioiden on tärkeää luoda tila, jossa ihminen kokee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi tuodessaan esiin ajatuksiaan ja lisäksi organisaation johdolla on suuri merkitys ollessaan sekä esimerkki että positiivisen ja kannustavan palautteen lähde (Maula & Maula 2019).

Laakso (2015) kuvailee kuinka yleisesti ottaen osallistumisen kulttuuriin tai uusyhteisöllisyyteen liittyvässä toiminnassa sosiaalisessa mediassa, kuten esimerkiksi Ravintolapäivä, *“osallistumista tapahtuu kahdessa tasossa: mukana on aina ydinporukka joka järjestää ja toimii, joiden lisäksi tapahtumiin ja tempauksiin tulevat niin sanotut tavalliset osallistujat.”* Onnistumisen tunne saa tavalliset ihmiset lähtemään mukaan myös ydinporukkaan tekemään asioita. Sosiaalinen media mahdollistaa avoimen designprosessin, jossa osallistujia on monella eri tasolla: varsinainen design-tiimi ja avoimen ympäristön kautta tavoitettava laajempi joukko. Vaikka designprosessi on käytännössä kaikille avoin, tarvitaan prosessissa etenemiseen kuitenkin aktiivinen ja sitoutunut ydinjoukko, joka tuo aiheita ryhmälle keskusteluun, ohjailee tai toimii fasilitaattorina. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa design- tai kehitystoimintaa ei juurikaan dokumentoida, muun muassa koska keskustelut etenevät nopeasti, hukkuvat helposti massaan ja verkkokeskusteluihin liittyy paljon aiheeseen liittymätöntä asiaa, jolloin onnistuneiden prosessien toistettavuus on melko hankalaa. (Laakso 2015.)

3.5 Pohdinta

Valitsin tämän tutkimus- ja kehittämistyöhön menetelmäksi muotoiluajattelun. Aluksi pohdin melko tiukan aikataulun takia lähestymistavaksi muotoiluun sisältyviä ketteriä menetelmiä, kuten lean- tai sprint-menetelmiä, mutta totesin pian niiden olevan tähän toimeksiantoon sopimattomia, lähinnä sen vuoksi, että työ vapaaehtoisten toimijoiden kanssa ei mahdollistanut kovin strukturoitua toimintaa ja tapaamisia oli tiedossa hyvin rajattu määrä. En myöskään valinnut esi-

merkiksi palvelumuotoilua menetelmäksi, koska koen sen menevän syvemmälle tapahtuman tekemiseen kuin mitä olisi tarkoitus tämän työn puitteissa tehdä. Palvelumuotoilun menetelmät olisivat kuitenkin jatkossa erittäin hyvä menetelmä tapahtuman tekemisen tueksi, koska sen avulla voitaisiin vielä tarkemmin muotoilla esimerkiksi tapahtuman palvelupolkuja ja niihin liittyviä mahdollisia kipupisteitä. Muotoiluajattelu tarjoaa hyvän yleis näkökulman ja laajan työkalupakin tämän työn toteuttamiseen ja tapahtuman sisällön muotoiluun asiakaslähtöisesti. Yhdistys ja sen vapaaehtoiset toimijat muodostavat yhdessä moniammatillisen tiimin.

Muotoilun tutkimusmenetelmä on pääasiassa kvalitatiivinen eli laadullinen ja siihen kuuluvat muun muassa haastattelut ja etnografia. Tässä työssä on teoriasa mahdollista tehdä myös kvantitatiivista tutkimusta, koska sosiaalisen median kautta tavoitettavuus on laajaa joidenkin ryhmien kautta. Tässä kohtaa en kuitenkaan näe tarvetta laajalle kyselylle vaan näen lyhyet kyselyt mahdollisuutena myöhemmin testata ja validoida asioita. Lisäksi eri Facebook-ryhmien säännöt rajoittavat jonkin verran julkaisumahdollisuuksia. Työn alkumetreillä pohdin, että sosiaalinen media ja tässä tapauksessa Facebook, tulisi olemaan tärkeä työkalu työn toteuttamisessa. Ommel ry:lle yhteisöllisyys on tärkeää ja yhteisöä luodaan sekä sosiaalisen median että tapahtumien kautta. Yhdistys vaikuttaa vahvasti Facebookissa ja Instagramissa ja myös vapaaehtoiset toimijat ovat läsnä sosiaalisessa mediassa. Tulen siis kokeilemaan miten muotoiluprosessia voi viedä eteenpäin Facebookissa. Tarkoitus olisi osallistaa ihmiset mukaan ideointiin, validoida ideoita, järjestää ja tarkentaa ja lopulta luoda ohjelmaa ja sisältöä tapahtumaan yhdessä.

4 Ommel2020 Re-Use -teeman sisällön muotoilu

Seuraavassa kerron miten muotoilutyö eteni ja kuinka kehittelin lopputulosta. Prosessin muodoksi valitsin tuplatimantti-mallin, jonka vaiheet ovat: tutki ja määrittele sekä kehitä ja toimita.

4.1 Tutki ja määrittele

4.1.1 Tiedon löytäminen

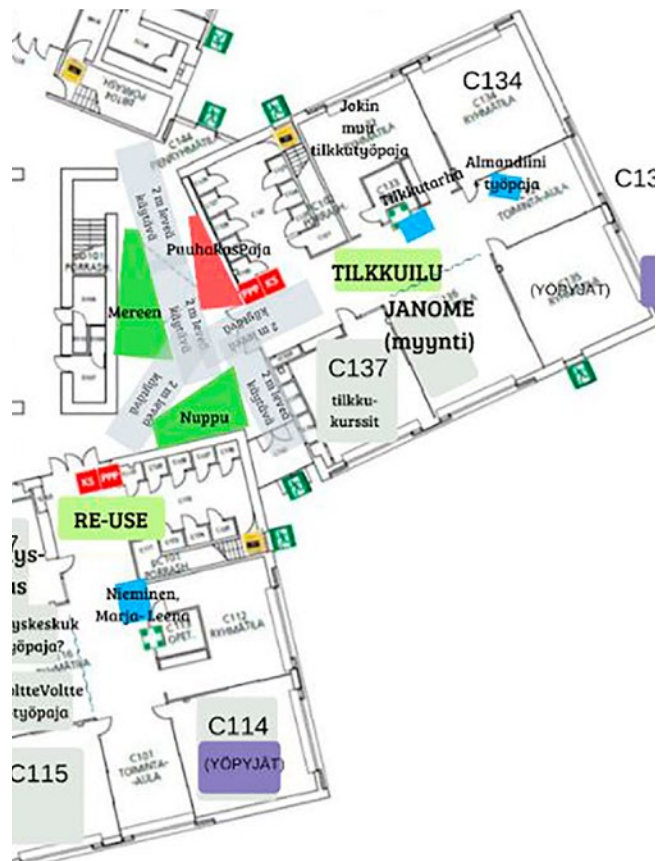
Saatuani toimeksiannolle hyväksynnän myös yhdistyksen hallitukselta, lähdin pikimmiten suunnittelemaan millä työkaluilla lähtisin muotoilutyötä toteuttamaan. Yhdistyksen puheenjohtajan ja tapahtuman tuottajan kanssa käytyjen puhelinkeskusteluiden pohjalta pohdin mitkä työkalut olisivat tarpeellisia ja mitä ehtisin tehdä ketterästi melko lyhyellä aikavälillä eli mitkä olisivat myös mahdol-

lisiä toteuttaa. Jo aluksi kävi ilmi, että resurssit työn toteuttamiseen ovat pienet eli rahaa ei tulisi käyttää ja kaikkien työhön osallistuvien työpanos on vapaaehtoinen.

Ommel-festivaalien tekemiseen liittyy erilaisia haasteita. Yksi haasteista on aikaresurssit. Yhdistyksen jäsenet tekevät tapahtumaa oman työnsä ohella, jolloin kaikkeen ei ehditä syventyä. Nyt esimerkiksi yhdistyksen jäsenistä kenelläkään ei ole ollut aikaa tarkemmin miettiä mitä Re-Use -teema-alue pitää sisällään. Aiemmin puheenjohtaja on suunnitellut tapahtuman, mutta nyt oma yritys vie niin paljon aikaa, että hän on siirtänyt tehtäviä muille ja tapahtuman tuottajaksi on palkattu Anna Vikström Vilppu Mediasta. Vaikka vapaaehtoisia tekijöitä on melko paljon, niin tieto ja varsinkin suunnittelutyö keskittyy muutamalle ihmiselle. Toisaalta yritykset hakevat itse mukaan tapahtumaan ja haasteita syntyy, kun asiaan liittyvät yritykset eivät esimerkiksi huomaa tapahtumaa ajoissa. Viime hetken ilmoittautujia saattaa tulla tapahtuman lähestyessä ja mainonnan lisääntyessä ja, jos tilat ovat siinä vaiheessa jo pitkälti täytetty, on ehkä vaikea tehdä lisäyksiä ohjelmaan.

Tein aluksi työpöytätyöstä kartoittaen käsityö- ja ompelualan sekä tekstiilien kierrätykseen, korjaamiseen ja huoltoon liittyviä yrityksiä. Kävin myös läpi tekstiilien kierrätyksen innovaatioita ja meneillään olevia projekteja sekä tutkin alan trendejä ja Sitran julkaiseman 'Megatrendit 2020'. Etsin teemaan liittyviä mielenkiintoisia luennoitsijoita ja suosittuja bloggaajia. Luin myös edellisvuoden kommentit ja palautteet Ommel-festivaaleista tapahtuman Facebook-sivuilla sekä Instagramissa. Vaikka oman harrastuneisuuteni ja muotikaupan työtaustani puolesta tekstiili- ja vaatetusala oli tuttu, tämä tutkimus oli kuitenkin osittain sukellus tuntemattomaan eli ompelu- ja käsityöalaan.

Sain alan tietoa myös suoraan puheenjohtajalta ja muilta yhdistysläisiltä. Uutta tietoa oli mm. Korjaussarja-kollektiivi ja erilaiset ompeluharrastukseen liittyvät Facebook-ryhmät. Jo alussa pohdin mahdollisuuksia toteuttaa muotoiluprosessia sosiaalista mediaa käyttäen tai jopa Facebookin kautta fasilitoiden. Uskoin, että tietoa voisi hyvinkin kerätä sitä kautta ja lyhyiden, yksinkertaisten kyselyiden avulla tietoa voisi validoida ja evaluoida. Keskustelimme yhdistyksen viestintävastaava Auri Koholan kanssa myös sosiaalisen median mahdollisuuksista ja hyödynnettävyydestä tiedon hankintaan. Hänellä oli selkeä suunnitelma miten julkaisuja tullaan tekemään tapahtuman lähestyessä. Mikäli tarvetta olisi, hän voisi laittaa julkaisuja ja kyselyitä toiveideni pohjalta. Viestintävastaava mainitsi kokemuksensa pohjalta, että yleensä ryhmien jäsenet eivät ole kovin innokkaita kommentoimaan, mutta esimerkiksi Instagramin stooreissa esitet-

Kuva 10. Ommel 2020 pohjakartta

tyihin kysymyksiin tulee enemmän vastauksia, kun ihmiset saavat vastata yksityisesti. Sovimme 28.2. puhelinkeskustelussa, että hän tekee tapahtuman Facebook-sivuille ensimmäisen Ommel-festivaalien fiilistely-julkaisun, jossa kyseltäisiin ihmisten toiveita uudelle Re-Use -teema-osastolle. Vastauksia tuli muutama, joista poimin ideat talteen.

Aloittaessani muotoilutyötä oli esimerkiksi kangasmarkkina-alue jo lähes täyteen varattu. Re-use -teema-alueellekin oli jo tiedossa luennoitsijoita, muutama näytteilleasettaja sekä joitain kursseja ja työpajoja. (Kuva 10). Sain näistä aluksi lyhyen koonnin tapahtuman tuottajalta. Tehtyäni näistä visualisoinnin Google Slidesiin ja jaettuani sen hänelle takaisin, huomasimme, että olisi parempi, jos minulla olisi käytössä laajemmin tiedot kaikista tapahtumaan tulevista tahoista, koska minäkin mm. kontaktoin työn edetessä muutamaa tahoja ja oli hyvä välttää päällekkäistä tekemistä. Niinpä tuottaja puolestaan jakoi minulle tiedoston, josta näin tarkemmin mitä mihinkin osastolle oli jo tulossa.

4.1.2 Haastattelut

Asiakasymmärryksen saavuttamiseksi toteutin haastatteluja. Portugalin (2013) mukaan se, mitä hän tarkoittaa haastattelemisella (engl. interviewing), voidaan nimetä myös mm. käyttäjätutkimuksena, etnografiana tai kontekstuaalisena tutkimuksena. Nimityksestä riippumatta hänen mielestään haastattelun tärkeimmät vaiheet ovat:

1. ihmisten tarkkailu, ideaalisti heidän omassa ympäristössään,
2. käyttäytymisen tutkiminen ja sen taustalla olevien asioiden ymmär-

täminen,

3. kaiken tiedon käsittäminen päättelemällä, tulkitsemalla, analysoimalla ja syntetisoimalla,

4. syntyneet näkemykset ohjaavat kohti haluttavaa muotoilua, palvelua, tuotetta tai muuta ratkaisua. Tavoite on oppia jotain uutta. (Portigal 2013.)

Hahmottelin haastattelurungon, johon kirjasin vaiheet, myös aluksi tehtävät esittelyt ja käytänteet. Vallitsevasta tilanteesta johtuen sekä aikataulun takia, tein kaikki haastattelut puhelimitse ja kirjoitin puhelun jälkeen ylös havaintoni. Haastattelin kaikkiaan kolmea ompeluharrastajaa tai -harrastuksen aloittamisesta kiinnostunutta, yhtä kierrätystekstiilejä hyödyntävää yrittäjää, käsityöalan bloggaajaa sekä tapahtuma-alan ammattilaista. Poimin huomioita myös tuottajan, puheenjohtajan sekä viestintä-vastaavan kanssa käydyistä keskusteluista. Lisäksi otin yhteyttä sähköpostitse kolmeen ompelu- ja käsityöalan yritykseen kuultuani heidän olevan kiinnostuneita kiertotalous- ja vastuullisuusaiheesta. Yrityksistä kaksi vastasi, “etteivät usko osaavansa vastata mitään” ja kolmas olisi voinut antaa haastattelun, mutta tämä peruuntui myöhemmin koronan aiheuttaman poikkeustilanteen vuoksi.

Haastatteluista kävi ilmi, että tekstiilien kierrätys koetaan monimutkaisena: *“Kaikki eivät koe kierrätysmateriaalien käyttöä tai korjaamista ehkä omaksi jutukseksi. On helpompi ostaa uusi. Viitsimättömyyttä viedä kiertoon, vaatteita menee ihan roskiin.”* (H2.) Tai *“Mitä mihinkin voi viedä? Uff, Fida, Kierrätyskeskus, KappAhl, mitä ne kaikki kerää, ehjää, rikkinäistä...?...Harmittaa, että ihmiset eivät viitsi ajatella loppuun asti, dumpataan vaan kaikki kierrätyskeskukseen.”* (H3.) Kierrätykseen liittyvät innovaatiot koetaan hienoina, mutta samalla epäillä, että kiihdyttävätkö ne vain kuluttamista ja vaatteiden elinkaari lyhenee entisestään (H8).

Haastatelluista suurin osa osasi ommella ja he myös korjasivat kaiken, minkä kokivat tarpeelliseksi ja jonka osasivat korjata. H3 kuvailee kuinka hän tekee tarpeen mukaan korjauksia tai uudistuksia ja koko ajan on joku projekti odottamassa sopivaa ideaa. Hän kokee, että korjauksien tulisi olla mahdollisimman näkymättömiä; vaatteet eivät saa näyttää korjatuilta. Hän myös tekee mielellään vanhasta uutta niin, että vaate ei näytä tuunatulta. (H3). Lasten vaatteissa suositaan helppoutta ja esimerkiksi liimattavia tekstiilitarroja. Muutama toteaa Vaatelaastareiden olevan liian kalliita suhteessa edullisiin lasten vaatteisiin. (H2 ja H4).

Kuva 11. Puhelimitse haastattelu ei mahdollista tunnelmien, ilmeiden tai eleiden huomioimista

Ompelutaitoja haastatellut olivat oppineet isoäidiltä, äidiltä tai koulussa. Yksi haastatelluista mietti, että korjaamisen tietotaitoa on kadonnut paljon isoäitien mukana ja pari sukupolvea on jäänyt ilman osaamista. Hän huomioi, että on hienoa, miten muutamat yritykset ovat alkaneet tarjota korjauspalveluja. (H8.) Haastatelluista naiset toteavat lähes itsestäänselvänä, että miehet korjaavat itse omat vaatteensa ja näin haastatellut miehet tosiaan tekevät (H1, H2 & H3). Yksi miehistä ei varsinaisesti ompele, mutta toivoisi osaavansa, ja korjauttaakin vaatteet tutulla, jolla on kunnan välineet lempivaatteiden elinkaaren jatkamisen: *”Hyvä nahkatakki on koko elämän mittainen hankinta ja muodostuu osaksi identiteettiä.”* (H7.)

Haastatteluista käy ilmi, että osa kokee kierrätysmateriaalien käyttämisen täysin luonnollisena, koska *”materiaalit ovat jo olemassa ja on järkevää käyttää ne uudelleen. Ihmiset ovat olleet ehkä yllättyneitä, että voiko näinkin tehdä ja valmistaa vaatteita.”* (H2) *”Kaikesta voi ommella jotain. Kirppareilta löytyy paljon hyvää materiaalia, on kyllä ihan kuraakin. Ompelu on sellaista hyvän mielen hommaa, ei kuitenkaan syytä laittaa harrastukseen paljon rahaa.”* (H3.) Toisaalta kävi ilmi, että *”uudistaminen ei ole mun juttu. Ei painetta olla trendikäs.”* (H7) Ihmiset siis haluavat kyllä käyttää kierrätysmateriaaleja, mutta sen ei tarvitsisi näkyä vaatteesta liikaa.

Keskusteluista yhdistyksen puheenjohtajan ja tuottajan kanssa huomioin, että Ommel-festivaalien näytteilleasettajista vielä harvoilla on kangasmallistoissaan kierrätysmateriaaleja, mutta kierrätyspolyesterin käyttö lisääntyy koko ajan. Suosittu materiaali tuntuu olevan puuvillaelastaanitrikoo, jonka kierrätettävyyden on herättänyt viime vuosina huomiota. Vastuullisuus ja kestävä kehitys koetaan tärkeäksi ja vas-

tuullisuutta nähdään esimerkiksi siinä, että pyritään valmistamaan laadukkaita kankaita, jotka säilyvät hyvänä pitkään. Keskusteluista ilmeni myös, että yhdistys näkee osittain haasteena uusien ja kierrätysmateriaalien yhdistelmän tapahtumassa: miten voidaan sulassa sovussa myydä uutta materiaalia, mutta myös kannustaa käyttämään kierrätysmateriaaleja?

Haastattelut jäivät mielestäni suppeiksi, sillä kasvotusten tai videopuhelua käyttäen olisin varmasti kiinnittänyt huomiota myös ihmisten olemukseen ja ilmeisiin (Kuva 11). Olisi ollut hienoa päästä haastattelemaan myös nuo edellä mainitut yritykset, mutta kenties sähköpostini ei ole tavoittanut oikeaa henkilöä tai en onnistunut kirjoittamaan asiaani sähköpostiin riittävän houkuttelevasti. Yritysten resurssit ovat saattaneet olla kiinni meneillään olleissa sisustus- ja tekstiilialan messuissa. Kaiken kaikkiaan jäi tunne, että oli melko vaikea jostain syystä saada ihmisiä juttelemaan ompelusta tai kierrätysmateriaaleista.

4.1.3 Benchmark: Tapahtuma vertaansa vailla

Ommel-festivaalit on melko tuore tapahtuma ja se oli tarkoitus järjestää vasta kolmatta kertaa. Tapahtuma on osoittautunut menestykseksi kävijämäärien kasvaessa 3000:sta 4000:een kävijään. Tutkin löytyykö muita samankaltaisia tapahtumia ja voisiko niistä oppia jotain.

Jyväskylässä on tarkoitus järjestää kesällä 2020 viidettä kertaa Lankakauppa Titityyn ja Jyväskylän kesän järjestämät neulefestarit Toivolan vanhassa pihassa, jossa tiloina toimii myös vanhat makasiinit, mökit, katettu teltta sekä myymälän nurkka. Yhteistyössä on mukana myös TukuWool yritys ja Jyväskylän kaupunki. Tulevana kesänä tapahtumassa ei enää järjestetä kursseja edellisten kesien tapaan vaan tapahtuma keskittyy yhdessäoloon ja markkinapaikan kehittämiseen. Markkinoiden lomassa pienellä lavalla esitetään työnäytöksiä, haastatteluja, yhteiskuvausta ja juhlintaa. Myyjähaku tapahtumaan tapahtuu verkkosivujen kautta ja haku loppuu 31.1. puoli vuotta ennen tapahtumaa. Ohjelmassa on siis avajaiset, etkot ja jatkot samaan aikaan pidettävissä Jyväskylän kesän Puustojuhlissa. Perjantaina ja lauantaina pidetään markkinat, neuleilta, jossa on tubetusta, haastatteluja, yhteiskuvausta, ruokaa ja juomaa sekä musiikki-esiintyjä. Sunnuntaina lankakauppa on auki 10-15 ja tarjolla on brunssi sekä rentoa oleilua. (Huhtaniemi 2020.) Neulefestarit vaikuttavat lämminhenkisiltä, rentoon yhdessäoloon keskittyvältä tapahtumalta. Haku tapahtumaan on ratkaistu samalla tavalla kuin Ommel-festivaaleillakin verkkosivujen kautta, mutta haku päättyy selkeästi aiemmin. Sivuilta ei käy ilmi, onko yritysten ilmoittautuminen mukaan mahdollista tämän jälkeenkin. On varmasti helpompaa suunnitella muun muassa markkinointia, kun palaset eivät muutu koko ajan. Tapahtuman

verkkosivuilta ei käy ilmi kävijämääriä tai miksi kurssveja ei enää järjestetä. Tapahtuma vaikuttaa kaiken kaikkiaan enemmän juhlintaan panostavalta kuin Ommel. Tästä voisi ehkä poimia sen, että Ommel-festivaaleillakin kannattaa muistaa rauhoittaa alueita myös rentoon fiilistelyyn ja oleiluun, vaikka ompelemaan mennäänkin.

Tukholman messukeskuksessa järjestetään vuosittain ompelu- ja käsityömessut. Syfestivalen-messuja on pidetty vuodesta 2003 saakka ja pääteema on vaihdellut vuosittain trendien mukaan; virkatuista amigurumeista skräppäykseen (Syfestivalen 2020). Tämä tapahtuma vertautuu parhaiten Suomen Kädentaidot-messuihin, jotka pidetään syksyisin Tampereella. Ommel-festivaalit keskittyvät pelkästään ompelemiseen ja ompelutarvikkeisiin. Syfestivalen toimii kuitenkin mielestäni järkevästi siinä, että se seuraa tarkasti trendejä ja on valmis muuttamaan pääteemaa sen mukaan. Kokoluokaltaan nämä messut ovat isommat ja ammattilaisten järjestämät.

Ruotsissa Elvelyckan design tekee vähän samankaltaista tapahtumaa Ommelin jalanjäljissä, mutta verkkosivujen perusteella päivän pituinen “Cut&Sew Expo” on koronan takia peruttu tältä keväältä (Elvelyckan Design 2020). Tämän tapahtuman näytteilleasettajia on niin vähän, että päättelen sen olevan paljon pienempi kuin Ommel. Ilmeisesti kyseessä on enemmän markkinatapahtuma. Saksassa taas Lillestoff GmbH on järjestänyt viime syksynä kuudetta kertaa Lille.Festival:t, joissa on hyvin samankaltaista ohjelmaa, työpajoja ja kurssveja. Mukana on kuitenkin myös muuta kuin ompelua ja tapahtuma tarjoaa laajemmin käsityön maailmasta opittavaa, kuten Punchneedle- ja Brush Lettering-kurssit. (von Lillestoff 2019.) Tämä tapahtuma vaikuttaisi olevan lähinnä Ommel-tapahtumaa sisältönsä suhteen. Sekä Ruotsin Elvelyckan design että Saksan Lillestoff ovat yritysten järjestämiä, kun Ommel järjestetään yhdistyksen ja talkoolaisien voimin. Tosin verkkosivujen tietojen perusteella en saa selville minkälaiset joukot edellä mainituilla on taustallaan. Tulevan syksyn 2020 Lillestoff-festivaalia mainostetaan tällä hetkellä Facebookissa. Vaikuttaa siltä, että myös muualla Facebook on tärkeä kanava vastaavien tapahtumien järjestämisessä.

Tutkin vielä kahta muuta yritystä, jotka ovat mielestäni tehneet mielenkiintoista työtä brändäämisessä ja nostaneet omilla tahoillaan kyseisen tuotteen ja palvelun imagoa. Molemmat myös liittyvät vaatteiden elinkaareen ja tekstiilien kiertotalousteemaan. Helsingissä toimiva Relove-second hand liike on onnistunut kohottamaan kirppisten imagoa. Mielestäni he ovat onnistuneet luomaan tyylikkään ja ajanmukaisen käyttöliittymän verkkoon. Myymäläkonsepti on myös ajanhenkinen ja myynnissä on kuratoitu mallisto sekä merkki- että ketjuliikkeiden vaatteita ja asusteita. Mukana myös kahvila, jossa myydään luomu- ja lä-

hiruokaherkkuja. Myymälästä on tehty kohtaamispaikka, aarreaitta, ekologinen, mutta tyylikkäällä tavalla. Myymälässä on mahdollisuus private shopping iltoihin viinin ja kuohuvan kera ja spesiaali tilaisuuksiin, kuten synttärarit tai polttarit. Re-love tarjoaa myös kuljetuspalveluja. (Relove 2020.) Some-mainonta on aktiivista ja asuja esitellään ja hehkutetaan Instagram-stooreissa. Reloven brändi on loppuun asti mietitty ja yhtenäinen ja kaikessa näkyy ekologisuus, mutta myös estetiikka ja kauneus, mikä kohottaa mielikuvaa kirppiksistä.

Helsinkiläinen Arkive Atelier on yritys, joka myy laadukkaita tekstiilien ja nahan huoltotarvikkeita verkkokaupassa sekä erilaisissa pop up -tapahtumissa. Hekin ovat tehneet verkkosivuista tyylikkään ja modernin käyttöliittymän. He myyvät kauneusrutiineja vaatteille eli he ovat erikoistuneet huoltoon jakamalla tietoa hoitamisesta sekä blogissa että esimerkiksi instagramissa. Verkkokaupasta voi ostaa tarvikkeita ja myös huoltoa. Arkive Atelier panostaa laatuun, hellään huoltoon ja hyviin tuotteisiin. (Manninen 2018.)

Ommel-festivaalit ovat tutkimukseni mukaan melko ainutlaatuiset tarjonnan ja tapahtuman järjestäjän suhteen, joka on vapaaehtoistoimintaan perustuva yhdistys. Kokoluokka on jotain suurten messujen ja pienten markkinoiden välimaastosta. On järkevää ja ymmärrettävää, että tänä vuonna tapahtumaan on palkattu tuottaja, sillä kasvu ja kaksi uutta teema-aluetta tuovat myös lisää tekemistä.

Vertailun pohjalta poimisin teeman suunnitteluun Reloven ja Arkive Atelierin vaaliman ajatuksen, että kierrätys ja tekstiilien huoltaminen voivat olla kaunista ja jopa upeaa tai herkullista. Tämän vuoksi Re-Use teema-alueella voisi pyrkiä tuomaan esiin esteettisesti kauniita, ajanmukaisia, kierrätysmateriaaleista tehtyjä vaate- tai asusteideoita. Re-Use- teema-alue ei saisi näyttää vanhalta ja kuluneelta vaan raikkaalta ja puhtaalta. Lisäksi muistaen, että yhteisöllisyys on merkittävä tekijä uusien asioiden oppimisessa ja se varmasti toteutuukin kursseilla ja työpajoissa, ottaisin huomioon, että tapahtumasta tai ohjelmasta löytyy tilaa myös rentoon oleiluun ja yhdessäoloon, kuten Titityyn neulefestareilla.

4.1.4 Visualisointi

Tietoa kerätessä hahmottelin sitä eri tavoilla Google Slides tiedostoon. Käytin apuna visualisoimisessa mm. tapahtuman pohjakarttaa ja alussa tein jopa affinity diagramin eli yhteneväisyyskaavion Slides-tiedostoon. Tämä siksi, että ajattelin sen olevan helpommin saavutettavissa kuin tarjolla olevat ilmaiset online valkotaulut tuottajan ja puheenjohtajan näkökulmasta. Toive heidän puoleltaan oli, ettei otettaisi käyttöön uusia työkaluja, joten en halunnut kuormittaa heitä

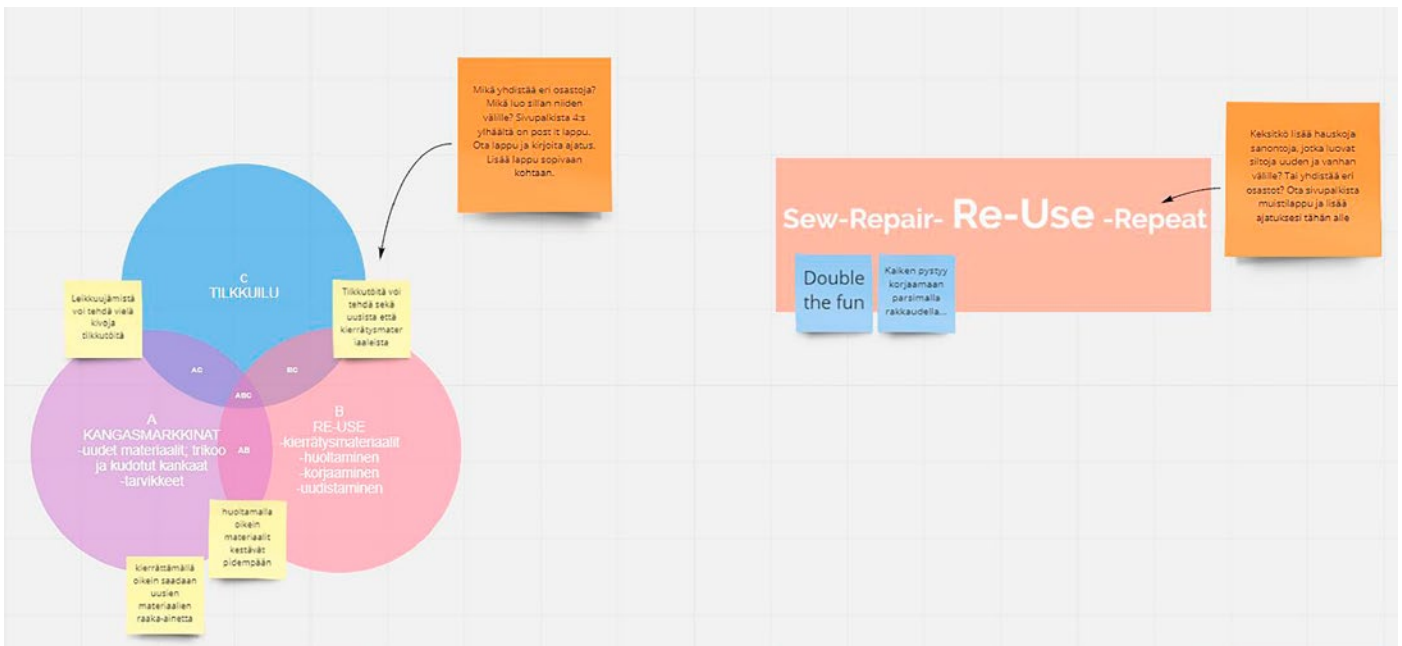
Kuva 12. Arkkityypit työpajaa varten visualisoituna

ylimääräisillä ohjelmilla tai tiedostoilla. Jaoin tekemäni visualisoinnit molemmille ja pystyimme sen pohjalta käymään keskusteluja tuottajan kanssa.

Muotoilutyötä aloittaessa olin aikonut käyttää työkaluna value proposition -canvas, jonka avulla voi hahmottaa asiakkaan tehtävät sekä niiden suorittamisesta koituvat hyvän olon tunteet tai päinvastoin suorittamisen esteet ja kipupisteet. Tämän jälkeen voidaan visualisoida miten asiakkaan kipupisteitä voidaan lievittää tai esteitä poistaa sekä luoda lisää onnistumisen tunteita ja näin luoda mahdollinen arvolutaus sekä löytää tätä kautta liiketoimintamahdollisuuksia. (Osterwalder, Bernarda et al. 2014.) Työn edetessä päätin kuitenkin käyttää työkaluna empatiakarttaa, jonka löysin Maula ja Maulan 'Design ja johtaminen' -kirjasta. Molemmat auttavat hahmottamaan asiakkaan tarpeita ja kipupisteitä, mutta koin, että empatiakartta olisi tässä tapauksessa yksinkertaisempi kohderyhmien arvojen ja ajatuksien kuvaamisessa. En saanut kuitenkaan muita mukaan kartan täyttämiseen, joten päädyin yksinkertaistamaan asiaa vielä enemmän. Koin, että maaliskuun alussa pidettävää työpajaa varten on tärkeää visualisoida jollain tavalla tapahtuman kohderyhmät eli arkkityypit, jotta voidaan pitää huolta, että ohjelman sisältö palvelee kaikkia. Visualisoin kolme arkkityyppeä (harrastaja, aloittelija ja yrittäjä) käyttäen sekä puheenjohtajalta saamaani tietoa kohderyhmistä että haastatteluista keräämiäni huomioita (Kuva 12.).

4.1.5 Vapaaehtoisten suunnitteluilta ja työpaja

Työn alkuvaiheessa kävi ilmi, että mahdollisesti ainut tilaisuus ihmisten osallistamiseen työpajan avulla olisi vapaaehtoisten suunnitteluillassa keskiviikko iltana 11.3. klo 18-20 kangaskauppa Salapakassa Helsingissä. Työpajaa varten opiskelin fasilitointia, sillä minulla ei ollut fasilitoijan roolista juurikaan kokemusta

Kuva 15. Hahmotelma mahdollisen etätyöpajan tehtävistä

jossa ompeluharrastajat toteuttaisivat "DIY-Re-Use" - näyttelyn tuotteen yhdessä materiaalia esimerkiksi koostamalla omasta some-feedistä lempityöt julisteeksi tai perinteisempänä leikekirjana tai vaikka Barbien vaatenäyttelynä. Työpajassa oli tarkoitus myös ideoida miten luomme siltaa eri teema-alueiden välille, mutta tämä aihealue jäi kesken ajan loppuessa.

Käytännössä työpajaan osallistui kuusi ja käytimme lopulta lähes tunnin työpajatyöskentelyyn ja ehdimme tehdä lämmittelyn lisäksi kaksi harjoitusta. Sain työpajasta positiivista palautetta ja strukturoitu osuus koettiin hyvänä. Uskon, että sain työpajan avulla kaikki mukaan ideointiin. En kylläkään pystynyt suunnittelemaan sellaisia harjoituksia, joilla olisi voinut ottaa mukaan myös etäyhteyden päässä olevat. He kommentoivat silloin tällöin keskustelua tilaisuuden striimaajan Auri Koholan välityksellä. Huomasin, että oli todella haastavaa priorisoida muotoilutyön tavoitteita, kun niitä oli enemmän kuin mitä lyhyessä ajassa ehtisimme toteuttaa.

4.2 Kehitä ja toimita

4.2.1 Kehittäminen sosiaalisessa mediassa

Vapaaehtoisten suunnitteluilta pidettiin keskiviikkona 11.3. ja samana päivänä WHO julisti korona pandemian. Tilanne eteni myös Suomessa epidemia vaiheeseen. Tällä oli suuri vaikutus työhöni, sillä tapahtuman järjestäminen oli vaakalaudalla ja muutamaa päivää myöhemmin 13.3. Ommel-yhdistys päättikin siirtää tapahtuman loppukesään heinä-elokuun vaihteeseen. Mietin miten työssä voisi edetä tilanteen muututtua. Tuottaja lupasi selvittää mitkä yritykset tulisivat siirtymään uuteen ajankohtaan ja minä aloin opiskella virtuaalifasilointia ja tutkia mahdollisuuksia jatkaa työ loppuun etänä sosiaalista mediaa hyväksi käyttäen. Suunnittelin mitkä tehtävät pitäisi vielä suorittaa ja miten niitä

voitaisiin etänä tehdä. (Kuva 15.)

Affinity Diagramista nousi esiin kolme asiaa, joita pitäisi kehitellä eteenpäin: näyttely, Re-use teeman ohjelmien aikataulu sekä miten luoda siltoja eri teemojen välille. Päätin osallistaa Facebookin vapaaehtoisten ryhmän kehittämistyöhön ja julkaisin aluksi kommenttien toivossa aiemmin avattuun ideointi-keskusteluun tuon kokoamani affinity diagramin. Muutama vapaaehtoinen vastasi tähän voivansa tarvittaessa tulla pitämään esimerkiksi työpajaa.

Maaliskuun loppupuolella 24.3. kävimme puheenjohtajan kanssa puhelinkeskustelun, jossa kerroin ajatuksistani käyttää Facebook:ia kehittämistyöhön. Puheenjohtaja kannusti ilmaisemaan asian positiivisen kautta eli ”tapahtuman suunnittelulle saatiinkin lisää aikaa”. Samalla kävi ilmi, että tuottaja ei tulisi nyt käyttämään tunteja tapahtuman järjestämiseen, sillä pitäisi nähdä miten koronatilanne etenee ja pystytäänkö tapahtumaa järjestämään loppukesästäkään. Ei siis ollut olemassa tietoa mitkä yritykset tapahtumaan tulisivat osallistumaan.

Huhtikuun alussa 2.4. laitoin facebook-ryhmään aiemmin avattuun julkaisuun kommentin ja linkin Forms-kyselyyn, jonka avulla oli tarkoitus saada kaikki kootut ideat tärkeysjärjestykseen (Liite 1). Huomasin, että kyselyä ei monikaan käynyt täyttämässä, joten tein siitä pari päivää myöhemmin uuden itsenäisen julkaisun seinälle. Vastauksia kertyi 9 noin 50:stä julkaisun nähneestä, joten pidin vastausprosenttia melko hyvänä. Olin kovasti miettinyt sopivia työkaluja ryhmän osallistamiseen. Koska vallitseva poikkeustilanne oli niin haastava monelta kantilta, päädyin tekemään 9.4. Facebook-kyselyn, jolla kysyin ryhmän toiveita työn toteuttamiseen. Mieliä oli selvä ja ryhmä halusi jatkaa Facebookin kautta keskustelua niin, että minä teen visualisointeja ja koonteja ja muu virtuaalifasilointi hylättiin.

Seuraavaksi keräsin aiemmin tärkeysjärjestykseen laitettuja kurssi-ideat Jamboardiin ja linkitin sen 13.4. julkaisuun, jossa kysyin lisätietoja kurssi- ja työpajaideoista (Kuva 16.). Ihmisillä oli siis mahdollisuus käydä Jamboardissa tai kommentoida julkaisuun ja tarkoitus oli selvittää kuinka kauan mikäkin ohjelma ottaa aikaa ja minkälaiset tilat vaaditaan. Huomasin nopeasti, että tämä oli liian monimutkainen tapa edistää asiaa ja lähdin miettimään uutta tapaa. Ajattelin, että ehkä ihmiset innostuisivat jostain muusta aiheesta enemmän ja päätin tehdä fiiliskuvan näyttelystä ja julkaisin sen 15.4. ja toiveen listata kaikki tavat toteuttaa näyttely (Liite 3). Tähän sain yhden uuden kommentin ja kommentoin itse aiemmasta keskustelusta saadun idean uusien kommenttien toivossa. Koko ajan yritin ottaa huomioon toimintojen helppouden eli ei olisi käytössä apuohjelmia, joihin pitää ihmisten kirjautua vaan, että niitä pystyisi käyttämään helposti linkin kautta.

VIHREÄLLÄ: alustavasti sovittu, **KELTAISELLÄ:** uusi idea, **PINKILLÄ:** kuuluu eri alueelle tai ei saanut kannatusta äänestyksessä tms.

LISÄKSI: NÄYTEILLEASETTAJA PAIKAT:
-Kierrätyskeskus,
-Nieminen Marja-Leena (Retrokankaat),
-kysytty Arkive Atelieria (vaatteiden huoltotarvikkeita, olivat kiinnostuneita)

Työpaja: Kierrätyskeskus: PE ja LA 3x2h, esim. avainnauha?, SU vapaaehtoisuustyöpaja 5h, materiaaleja uusiokäyttöön?

Työpaja: MoltteVollte: nahkatyöpaja; kännykkäpusu tai säilytyspussi. KESTO _h?, KOKO tapahtuman ajan

1. Oma vanha vaate kaavoiksi? KESTO 2h? KUKA?

3. Paikataan housun polvet yhdessä? KESTO 2h? KUKA PITÄÄ?

4. Villasukkapaja? KESTO koko päivän? KUKA: Martat?

4. Asusteet kierrätysmateriaalista: scrunchie tai solmupanta? KESTO 2h? KUKA, esim Sanni Laine?

5. Lahkeiden lyhennys; farkuista sortsit kesäksi, myös miehille! KESTO 2h? KUKA PITÄÄ?

5. Hihan resorin vaihto pusakkaan/takkin/hu ppariin, myös miehille! KESTO 2h? KUKA PITÄÄ?

6. Keskeneräisten lasten vaatteiden ompelu yhdessä valmiiksi. Hope yhteistyö? ei saanut yhtään ääniä...

2. Kestoiluaiheinen työpaja; nenällinat, kestopussit jne. (Oisiko tämä tiedoksi kodin Kestoilu/Kirjasto?)

Paul Nyström: Miesten paidan valmistus +mahd. vaihtaa kaulus/rannekeet (tämä ei tainnut olla re-use alueella??)

Kurssi, Anni Ignatius: Vaatteiden korjauskurssi, KESTO _h?

Kurssi, Aija Rouhiainen: Vanhojen vaatteiden uusiokäyttö, KESTO _h?

Kurssi, Melissa Lahtakari: Vanhasta vaatteesta uudeksi, KESTO _h?

Kurssi, Veera Jussila: Aikuisen vaatteesta lasten vaatteeksi, KESTO _h?

Kurssi 1. Farkuista syntyy mitä vain? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

Kurssi 2. Laukku- tai reppukurssi? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

Kurssi 3. Vetoketjun vaihto takkiin? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

Kurssi 4. Käsinnopelu- ja parsintatekniikat, myös näkymätön palikkaaminen? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

Kurssi 5. Nukun- tai Barlien vaatteita kierrätysmateriaaleista a. tai pehmeile? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

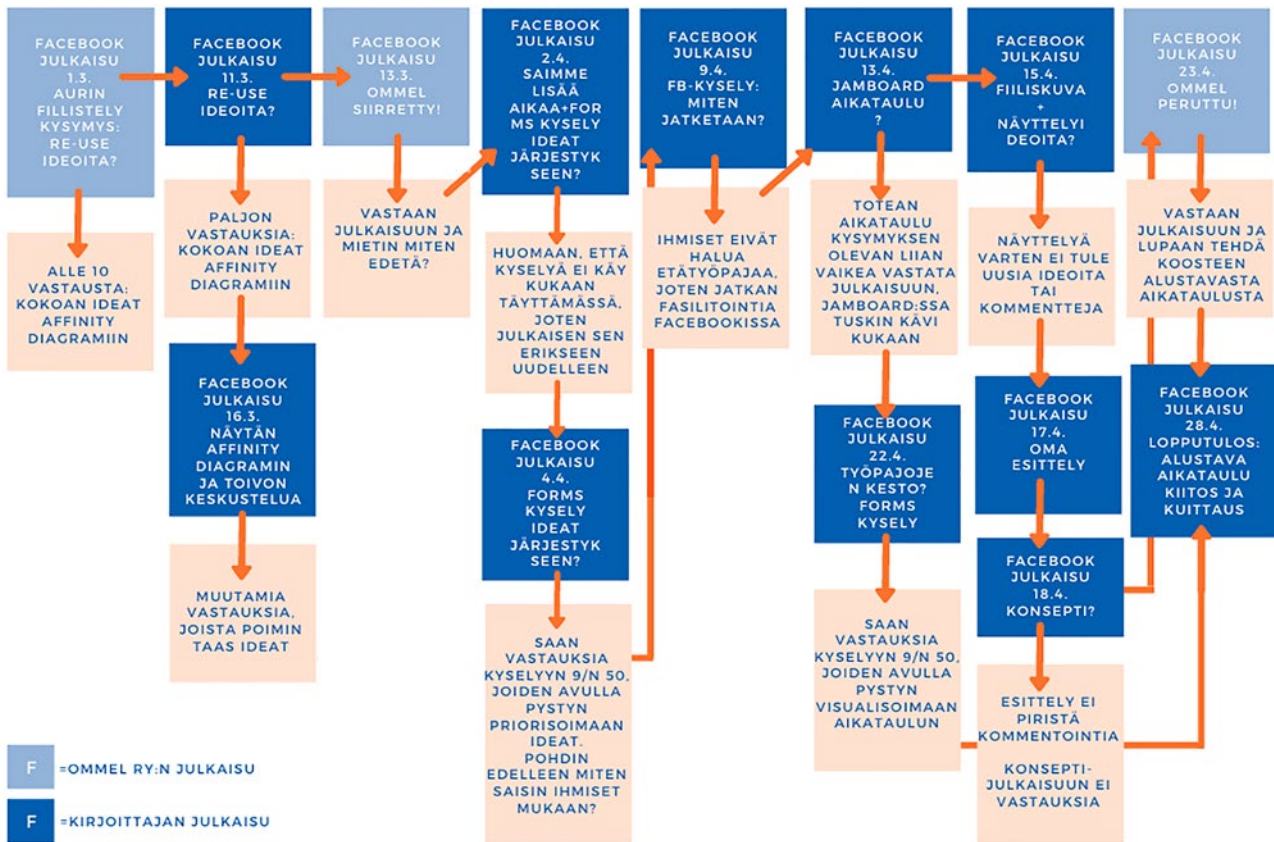
Kurssi 6. Vanhasta kevyttoppatakkista koiralle liivi? KESTO _h? KUKA PITÄÄ?

Kuva 16. Tehtäväsiivu Jambo-ardissa

Tässä vaiheessa aloin huolestua, että saanko mihinkään julkaisuun vastauksia riittävästi. Facebookissa näkyy, että julkaisun on nähnyt vaikkapa 55 ihmistä, mutta vain kuusi heistä on innostunut kommentoimaan. Päätin tehdä itsestäni, opinnäytetyöstä ja muotoilutyön tavoitteista 17.4. julkaisun, jossa yritin sekä avata muotoilutyön ideaa että tsemptata ja kiittää jo tehdystä työstä. Normaalielämässä tällainen esittely olisi tehty projektin kick-off-tilaisuudessa, mutta koska sellaista ei varsinaisesti ollut, niin kunnon esittelykin jäi tekemättä. Tällainen pidempi puheenvuoro olisi voinut olla hyvä heti työn aluksi, mutta koin hieman jähmeänä julkaista Facebookkiin, koska kaikki julkaisut menivät ylläpidon kautta. Toisaalta alkuun en tiennyt mitä kaikkia ryhmiä on olemassa ja mikä niiden tarkoitus on eli mihin tuo esittely olisi sopinut. Seuraavana päivänä laitoin sillä erää viimeisen tehtäväjulkaisun, joka liittyi siltojen luomiseen. Tähänkin tein fiiliskuvan, jonka toivoin toimivan keskustelun aloittajana. Pari päivää myöhemmin tein vielä aika- tauluun liittyen julkaisun, johon liitin Google Forms-kyselyn (Liite 2). Olin kokenut kyselyn toimivan hyvin aiemminkin, joten päätin käyttää sitä nytkin monimutkaisen asian arvottamiseen.

Kehittäminen sosiaalisessa mediassa minulle ennestään tuntemattoman ryhmän kanssa osoittautui haasteelliseksi. (Kuva 17.) Olisimme varmasti edistäneet asiaa aivan toisella tavalla, jos olisin pystynyt houkuttelemaan yhdistysläiset ja vapaaehtoiset toimijat virtuaaliseen työpajaan, jonka olisin fasilitoinut käyttäen videopuheluohjelmaa ja jotain ilmaisena tarjolla olevista virtuaalivalkotauluista. Tällä hetkellä tarjolla on useita ilmaisia työkaluja, joista olisin mieluusti kokeillut Padlet:ia. Tämän ohjelman etuja ovat muun muassa se, ettei tarvitse

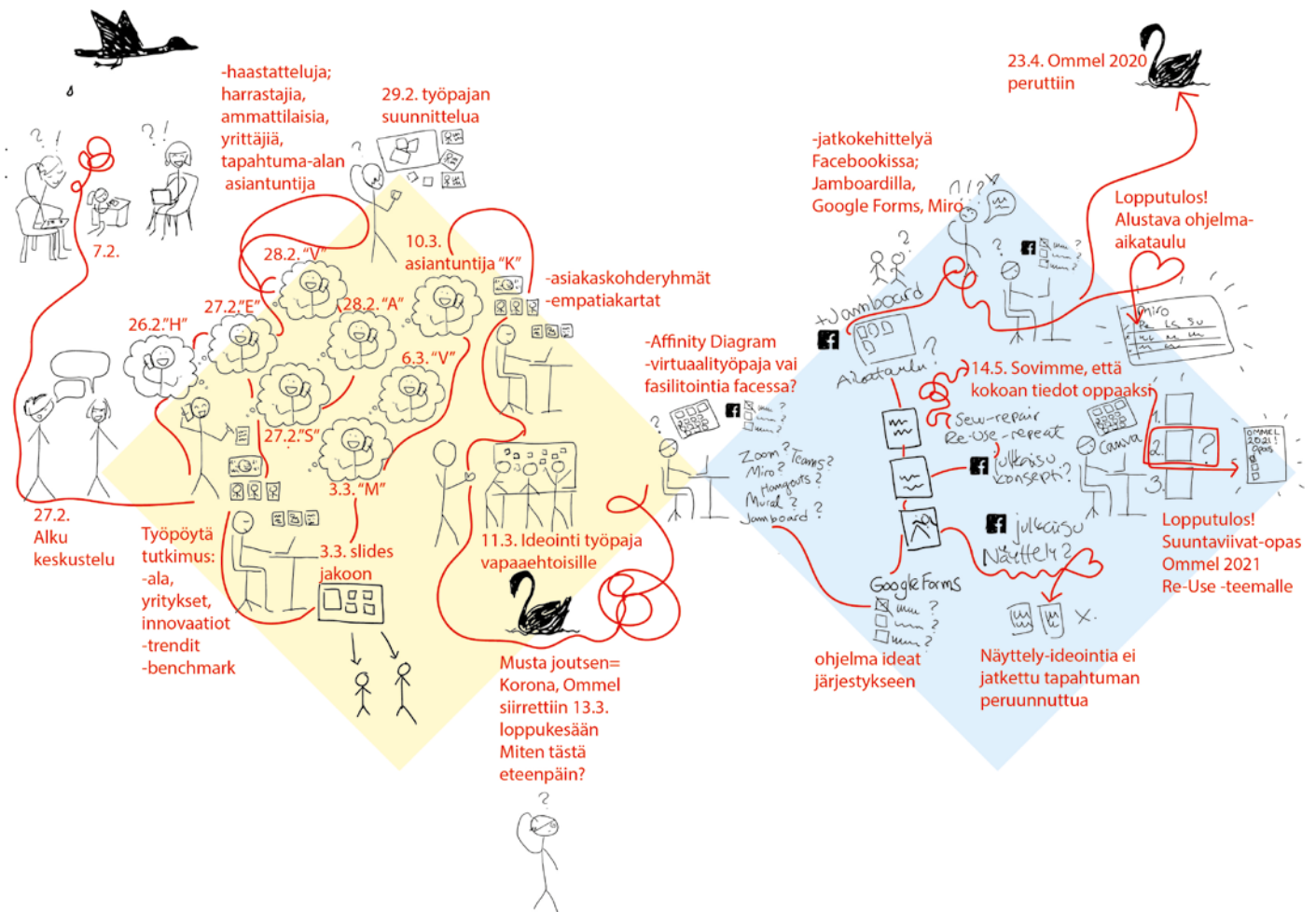
Kehittäminen sosiaalisessa mediassa...

Kuva 17. Kehittäminen sosiaalisessa mediassa

rekisteröityä vaan yhdistyksen jäsenet pääsisivät vaikkapa ideoimaan suoraan linkin kautta ja ohjelmassa on mahdollista myös arvottaa ideoita ja vaikkapa äänestää tykkäämällä. Tämä voisi hyvin toimia matalan kynnyksen apuohjelmalla Facebook-ryhmälle.

Kaiken kaikkiaan helppous ja tarvittaessa anonymiteetin huomioiminen on tärkeää. Esimerkiksi Facebookissa suoraan luotu kysely ei välttämättä ole paras, koska siinä näkee mitä muut ovat vastanneet ja tämä saattaa vääristää tuloksia. Anonyymit ja lyhyet kyselyt Facebookissa linkin kautta toimivat kuitenkin hyvin tässä työssä ja toivat tuloksia. Pystyimme esimerkiksi äänestämään ideoista Forms -kyselyn avulla. Facebookin käyttö työkaluna oli arvaamatonta ja siksi haastavaa myös sen takia, että en voinut tietää mitä kukakin näkee ja milloin, sillä jotkut julkaisut saattavat näkyä vasta päivien päästä. Lisäksi oli vaikea arvioida mihin aikaan kannattaisi julkaista, kuinka kauan kannattaa odottaa kommentteja ja mikä olisi paras tapa kannustaa ja palkita ihmisiä aktiivisuudesta. Kävi myös mielessä, että jos se en olisikaan ollut minä, vieras, joka kyselee asioita, vaan joku vapaaehtoisille toimijoille tuttu, niin olisiko tulos ollut erilainen? Jos muotoilutyötä olisikin fasilitoinut yhdistyksen jäsenille tuttu puheenjohtaja, tuottaja tai viestintävastaava ja minä olisin toiminut vain kuiskaajana?

Kuva 18. Kuvaus toteutuneesta muotoiluprosessista

4.2.2 Tapahtuma peruttu!

Suomen hallitus linjasi huhtikuun lopussa, että kaikki yli 500 hengen tilaisuudet kielletään heinäkuun loppuun asti korona-tilanteen takia. Seuraavana päivänä 23.4. Ommel ry perui kokonaan Ommel-festivaalit. Olin ehtinyt siihen mennessä saada kyselyyn 9 vastausta, joiden avulla saatoin luoda alustavan aikataulun aiemmin tärkeysjärjestykseen laittamistamme ideoista. Jaoin tämän aikataulun ja kiitokseni yhteistyöstä Facebook-ryhmään 28.4. Yllättäen ikäänkuin viime minuuteilla työn hämöttäessä loppuaan, innostui pari ihmistä vielä ideoimaan ja kommentoimaan.

Pari viikkoa myöhemmin 14.5. pohdimme taas kerran muuttunutta tilannetta yhdessä puheenjohtajan kanssa puhelimitse käydyssä keskustelussa. Päädyimme ratkaisuun, jossa päätän muotoilutyön kokoamalla vielä suuntaviivat, jota voitaisiin hyödyntää sitten ensi vuonna tulevaa tapahtumaa suunniteltaessa (Kuva 18.). Olimme yhtä mieltä siitä, että muuta ideointia ja jatkokehittelyä ei kannata nyt tehdä epävarman tilanteen takia. Puheenjohtajan mukaan vapaaehtoiset toimijat yleensä innostuvat sitä enemmän mukaan mitä lähempänä tapahtuman toteutus on ja nyt kaikki selkeästi hidastelivat, koska ei ollut varmaa toteutuuko Ommel 2020. Yhdistys pystyi vielä tässä

vaiheessa perumaan tapahtuman enemmittä kuluitta. Olimme myös yhtä mieltä siitä, että kiertotalouden osa-alueiden näkökulmasta tilanne on hyvä tarkistaa ensi vuoden alussa, sillä alalla tapahtuu nyt paljon ja ensi keväänä tilanne on taas toinen.

4.2.3 “Musta joutsen” ja pandemian vaikutukset

Koronaviruksen uhka oli läsnä heti ensimmäisestä tapaamisestamme lähtien, mutta suoraan sanottuna en osannut ottaa sitä vakavasti. Eikä oikeastaan osannut moni muukaan. Yle:n artikkelissa de Fresnes kirjoittaa 15.3. kuinka helmikuussa Suomessa elettiin Koronan suhteen vielä hiljaiseloa. Sairastuneista Kiinan Wuhanissa ja Etelä-Koreassa saatiin tietoa hiljalleen ja vielä helmikuun lopussa ihmiset palasivat Pohjois-Italian matkoiltaan huolettomina kotiin, kunnes yhtäkkiä maaliskuun puolivälissä epidemia julistettiin pandemiaksi, talous suistui kriisiin, lentoliikenne pysähtyi ja *”ihmiset hamstrasivat kaupat tyhjiksi säilykkeistä ja vessapaperista.”* Koronaviruksen vaikutukset olivat jo siinä vaiheessa massiiviset. *”Musta joutsen yllätti taas. Mustaksi joutseneksi kutsutaan uhkaa, jota ei osata ennakoida, saati tunnistaa, koska sen olemassaoloon ei uskota. Puhutaan myös ”tuntemattomasta tuntemattomasta”.*” (de Fresnes 2020.)

Pandemia vaikutti luonnollisesti myös Ommel-festivaaleihin. Ensi töikseen yhdistys siirsi tapahtuman loppukesään, heinä-elokuun vaihteeseen, jolloin Opimäen tilat olisivat vapaat vielä ennen koulujen alkua. Selvää oli toki jo tässä vaiheessa, että tapahtuman järjestäminen olisi epävarmaa ja tilanteen etene mistä seurattaisiin päivä kerrallaan. Myös omasta näkökulmastani tapahtuman siirtyminen oli pettymys, sillä en tulisi saamaan opinnäytetyöaikatauluni vuoksi tapahtumasta esimerkkiä työhöni. Toisaalta muotoilutyön tekemiselle tuli taval laan lisää aikaa, mutta kaikki jatkokehittely pitäisi suorittaa etänä. Opiskelinkin virtuaalifasilitointia, tutkin eri vaihtoehtoja ja tein suunnitelmia työn tekemiseen etänä, mutta huomasin pian vallitsevan poikkeustilanteen vaikuttavan negatiivisesti ihmisten intoon tehdä ja läsnäoloon verkossa.

Yhdistyksen jäsenten osallistaminen muotoilutyöhön muuttui jälleen haastavamaksi. Kun yhdistyksen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja kaikki tekevät päätyönään jotain muuta; ovat yrittäjiä tai eri yritysten työntekijöitä, on selvää, että kaikki muu laitetaan etusijalle ja Ommel-festivaalien edistäminen ei ole olennaista. Myös omalla kohdallani työ vaikeutui ja kaikenlainen epävarmuuden sietokyky joutui todella koetukselle. Haasteellisinta oli kuitenkin sosiaalinen eristyneisyys, sillä olisin varmasti pystynyt tekemään työtä ihan eri tavalla, jos ihmisiä olisi voinut tavata ja ilmapiiri olisi ollut rennompi jatkuvaan keskusteluun ja yhteydenpitoon. Muotoiluajattelun näkökulmasta työolosuhteet eivät siis ol-

leet optimaaliset ja uskon, että paljon tärkeitä keskusteluja jäi käymättä. Uudessa tilanteessa etsin koko ajan uusia toimintatapoja ja etenin eteenpäin kokeilun ja erehdyksen kautta.

”Kriisistä pitää pystyä oppimaan, samaa mieltä on keksijä, kirjailija Perttu Pölönen. Ihmiset reagoivat hallinnan tunteen menettämiseen eri tavoin. – Yleensä kriisi herkistää kasvulle. Älä anna hyvän kriisin mennä hukkaan.”(de Fresnes 2020.)

Yle:n artikkelissa todetaan kuinka korona toimii muistutuksena siitä, kuinka haavoittuvia olemme. *”Sitä voidaan pitää disruptiona, joka tuhoaa paljon, mutta tärkeää on, mitä tulee tilalle.” Ja kukaan ei vielä tiedä mitä on tulossa tilalle ja mihin suuntaan maailma muuttuu. “ Timo Järvensivun mukaan nyt ollaan nollahetkessä. – Kaaoksesta syntynyt valtatyhjiö alkaa täyttyä, ja se voi täyttyä hyvillä tai huonoilla asioilla.”* (de Fresnes 2020.)

Tekstiiliala joutui ottamaan kevään 2020 aikana kehitysharppauksia. Muiden alojen tavoin myös tekstiiliala on kriisissä, sillä suurienkin yritysten myynti on saattanut olla kivijalkakaupan varassa ja verkkokauppaa ei ole kehitetty ajoissa tarpeeksi. Isoista toimijoista Stockmann joutui hakeutumaan velkasaneeraukseen, kun koronapandemian takia asiakasmäärät äkillisesti tippuivat ja esimerkiksi Lindexin kasvanut verkkokaupan myynti ei riitä korvaamaan asiakasmäärien menetyksistä tulleita tappioita (Näveri, Koivuranta ym. 2020). Kriisi on pakottanut kaikki siirtämään palvelujaan verkkoon ja perustamaan verkkokauppoja. Mielenkiintoista on, että vihdoin myös korjausompelupalvelut kehittyvät. Kun esimerkiksi farkkuja on korjattu muualla maailmassa jo vuosia verkkokaupan kautta (Delisle 2019; Denimrepair 2020), niin vasta nyt kriisi pakotti myös suomalaiset ompelimoit kehittämään palvelujaan. Esimerkkinä toimii Helsingissä sijaitseva Remake-eko-ompelimo, joka kehitti pika-ajassa itselleen korjauspalveluiden verkkokaupan (Malleus 2020). Huhtikuussa 2020 lanseerattiin myös korjausompelupalveluja keskittävä verkkopalvelu Stichme, jonka vaikutusta alaan jään mielenkiinnolla seuraamaan (Halava 2020).

Ompelu- ja käsityöalan toimijat ottivat digiharppauksia. Kriisi osui juuri kevään tärkeimpien messujen ajankohtaan ja useita myyntitapahtumia jouduttiin perumaan, mikä tarkoitti pienille yrityksille menetettyjä myyntejä. Yritykset eivät kuitenkaan jääneet toimettomiksi vaan kehittivät nopeasti erilaisia virtuaalimessukonsepteja. Tästä yhtenä esimerkkinä toimii verkkosivujen ja Facebookin kautta toteutettu ”Kässämessut netissä”, joka oli menestys ja järjestettiin jo uudestaan kesäkuun ensimmäisenä viikonloppuna. (Isokangas & Nenonen 2020) Ommel

ry:n puheenjohtajan mukaan käsityöala on myös hyötynyt poikkeustilanteesta, koska ihmisillä onkin ollut yhtäkkiä enemmän aikaa kotona harrastaa käsitöitä ja ompelua. Myös kotimaisuus on ollut hänen mukaansa kilpailuetu.

Valitettavasti kriisi toi ilmi myös jälleen kerran tekstiili- ja vaateteollisuuden vastuullisuus ongelmat. Juhola (2020) kirjoittaa Yle:n uutisessa kuinka korona-pandemian takia esimerkiksi Bangladeshissa, jolle vaateteollisuus on elintärkeä teollisuuden ala, vaatetehtaita on ollut kiinni ja työntekijöitä on lomautettu tai irtisanottu. Uutiskanava CNN:n mukaan jotkut suuret kansainväliset toimijat ovat peruneet tilauksiaan, mikä on suuri taloudellinen menetys jo ennestään köyhälle maalle ja sen miljoonille vaateteollisuuden työntekijöille. (Juhola 2020.) Kaikenlainen omavaraisuus on noussut uuteen arvoon ja kotimaisuus sekä lähellä tuotettu onkin nyt arvokasta. Suomalainen tekstiiliala reagoi nopeasti, kun Suomessa tuli pulaa suojatarvikkeista. Tästä hyvänä toimii esimerkkinä muotibrändi Voglia ja terveydenhuollon työasuja valmistava Puro Design, jotka yhdistivät voimansa ja alkoivat valmistaa suojatakkeja ja päähineitä (Virtanen & Huhtinen 2020).

Muotoilijan näkökulmasta digiloikkaa on ollut mielenkiintoista seurata sekä muotoilutyön että tekstiilialan puolesta. Tilaisuuksien, koulututusten ja palaverien siirryttyä verkkoon, alkoi yhtäkkiä Facebookin ’Virtuaalifasilitointi’-ryhmässä käydä kuhina, kun eri alojen fasilitaattorit alkoivat kouluttautua etätöihin. Itsekin testailin ja tutkin eri vaihtoehtoja työni tekemiseen etänä reunaehtoina mm. ohjelmien ilmaisuus ja helppokäyttöisyys. Ohjelmien käytön ei tulisi vaatia ylimääräisiä rekisteröitymisiä, jolloin valkotaulua voisi käyttää helposti vain linkin kautta. Kilpailu eri videopuhelu ohjelmien tarjoajien kesken on käynyt niin kovana, että jopa Facebook tulee julkaisemaan oman versionsa, Messenger Rooms (Newton 2020).

Kriisi näytti sen, että muotoilulla on voimaa. Vaikuttaa siltä, että ne yritykset, jotka ovat ketterimmin pystyneet muuttamaan suuntaa ja osanneet vastata yhteiskunnan ja ihmisten tarpeisiin, ovat myös kriisin selviytyjiä. Hauskana esimerkkinä toimii Pohjanmaalla sijaitseva tislaamo Kyrö Distillery, joka alkoikin valmistamaan kohtuuhintaista käsidesiä ja pystyi näin välttämään lomautukset (Tuominen 2020). Suomalaiset muotoilijat kehittivät nopeasti erilaisia ratkaisuja kriisin tuomiin haasteisiin aina etätyöpöydistä ovenkahvoihin ja avoimempaan yhteistyöhön verkkokaupoissa (Ornamo 2020).

4.3 Tulokset ja pohdinta

Tutkin, miten ihmiset kokevat tekstiilien korjaamisen ja kierrätysmateriaalien käytön ja minkälaisia mielikuvia aiheeseen liittyy. Haastateltavien ja työpajaan osallistuneiden vastauksista ilmeni, että tekstiilien kierrätys koetaan yleisesti monimutkaisena ja vaikeaselkoisena. Ihmiset miettivät mitä tekstiilejä saa viedä mihinkin keräyspisteeseen ja mihin ne päätyvät. On myös eri näkemyksiä siitä, mikä on riittävän hyväkuntoista kierrätettäväksi uudelleenkäyttöön sellaisenaan ja mikä on käyttökelvotonta (esimerkiksi tahrainen, rikki, nukkaantunut). Tutkimuksesta kävi ilmi, että ihmisillä on halua korjata hyviä ja rakkaita vaatteitaan. Korjaamiseen haluttaisiin kuitenkin opastusta, ideoita ja vinkkejä. Kaivataan myös tietoa missä voisi itse korjata mikäli itse ei omista laitteita tai missä voisi korjauttaa, jos ei itse osaa.

Vastauksista voidaan todeta, että hyvä korjaus on useimmiten näkymätön tai huomaamaton erityisesti aikuisten vaatteissa. Tähän vaikuttaa paljon ihmisen pukeutumistyyli. Esimerkiksi klassisen tyylikkäästi ja siististi pukeutuva ei voi paikata vaatteitaan näkyvästi, koska se ei sovi tyyliin. Lasten vaatteissa voidaan käyttää vaikkapa päälle liimattavia Vaatelaastareita, joiden helppous houkutti monia, mutta toisaalta ne koettiin kalliiksi suhteutettuna edullisiin lasten vaatteisiin. Korjaustaitoja on opittu usein äidiltä tai isoäidiltä sekä koulussa. Haastatelluista monet pitivät luonnollisena, että mies osaa ja korjaa itse omat vaatteensa. Tässä tapauksessa kyse oli noin 35-45 -vuotiaista, jotka olivat käyneet peruskoulussa tekstiilikäsityön. Muutama haastateltu toi ilmi, että toivoisi enemmänkin ompelun opetusta lapsille, erityisesti poikia unohtamatta. Ohjelmaa mietittäessä on siis syytä ottaa huomioon, että tarjontaa olisi myös lapsille ja miehille. Miesten korjausintoa ja -taitoja ei kannata aliarvioida, sillä juuri heillä on niitä lempifarkkuja, -nahkatakkeja ja -housuja, joista he eivät haluaisi luopua.

Osa kokee kierrätysmateriaalien käytön täysin luonnollisena ja he myös osaavat tunnistaa riittävän hyvän laadun ja lisäksi sen, että kannattaako joku tuote korjata. Tarvitaan luovuutta ja esimerkiksi kaavoitustaitoja ja vaatteiden muodon hahmotuskykyä, jotta osaa käyttää vaatteita uusien vaatteiden materiaalina. Lapsille on helpompi tehdä vanhasta uutta, koska tuotteet ovat pienempiä. Kokenut ompelija osaa luovemmin käyttää vanhaa hyödyksi, mutta toisaalta juuri kokenut ompelija saattaa kaihtaa korjaamista tai uudelleenkäyttöä materiaalina sen takia, että hän ymmärtää kuinka haastavaa se on. Tässäkin tapauksessa olisi hyvä pistää hyvät ideat jakoon ja juuri näille kokeneemmille pitäisi tarjota myös kursseilla haastavampia sisältöjä. Niille, jotka eivät ymmärrä vielä juuri mitään ompelusta, olisi myös inspiroivaa nähdä esimerkkejä eri mahdollisuuks-

sista korjata ja tuunata. Näiden tulosten perusteella olisi ehdottoman tärkeää järjestää näyttely, vaikkapa vielä eri tavoin.

Tutkimuksessa nousi esiin myös kommentteja, että kierrätysmateriaaleja ei koeta “omaksi jutuksi” ja kierrätyksen ei tarvitsisi olla niin näkyvää. Taulukosta 1. käy ilmi, että tekstiilin elinkaaren eri vaiheisiin liittyy vielä paljon negatiivisia mielikuvia, jotka pitäisi pyrkiä muuttamaan positiivisemmiksi. Uskon, että nämä mielikuvat tulevatkin muuttumaan. Vaate- ja tekstiiliala elää niin kiivaalla tahdilla, että jo tässä vajaan vuoden tutkimuksen aikana on mm. lanseerattu ompelimo- ja palveluja keskittävä palvelu, poistotekstiililaitoksen peruskivi on muurattu ja muoti tietenkin muuttuu koko ajan. Nyt juuri monilla muotimerkeillä on erilaisia tilkkuja yhdisteleviä ‘sustainable fashion’ -henkisiä mallistoja. Tällä on varmasti jossain määrin vaikutusta myös siihen, mitä kotiompelijat ja harrastajat haluavat tehdä. Ehkä kierrätysmateriaalien käyttö onkin helpompaa ja jopa muodikasta ensi keväänä.

Yritysten ja yrittäjien syvempi näkökulma asiaan jäi tässä tutkimuksessa selvittämättä, koska en saanut heiltä haastatteluja. Yhdistyksen kanssa käydyistä keskusteluista kävi ilmi, että yritykset näkevät vastuullisuustekona tuottaa mahdollisimman hyvää laatua. Yritykset myös kokevat jonkin verran ristiriitaa siinä, että he tuottavat lisää materiaalia maailmaan, eivätkä käytä kierrätysmateriaaleja, joita ei toisaalta ole kovin paljon vielä tarjollakaan. Avoin keskustelu ja tiedonjako olisi tärkeää myös yritysten kesken. Tutkimuksen tulokset voisivat olla syvempiä ja luotettavampia, mikäli olisin ensinnäkin tavannut haastateltavat kasvotusten, ja toiseksi heitä olisi ollut enemmän tai kvalitatiivisen tutkimuksen tueksi olisi tehty kvantitatiivista tutkimusta.

Tutkimuksen tulokset eivät antaneet aiheetta yleistää asiaa niin, että joku tietty ryhmä näkisi esimerkiksi korjaamisen mielekkäämpänä kuin toinen. Kyseessä voi olla mies tai nainen, aloitteleva ompelija tai jo kokenut harrastaja, joka haluaa pitää huolta vaatteesta ja jatkaa tuotteen elinkaarta. Kuten aiemmatkin tutkimukset osoittavat, tärkeää on, että korjaaminen tai tuunaaminen istuu omaan tyyliin. Kierrätyksen ei tarvitse aina näkyä. On myös huomattavaa, että ihmisen pitää jollain tavalla arvostaa vaatettaan, jotta hän tekee valinnan korjata tai jatkaa elinkaarta uudistamalla. Tämä tuli esiin myös muissa vastaavissa tutkimuksissa. Joko hän on itse tehnyt vaateen, se on lähtökohtaisesti kallis eli arvokas tai siihen on muodostunut oman tyylin kautta jonkinlainen kiintymyssuhde.

Tuloksista syntyneet muotoilujurit (design driverit) ovat uudenveroisuus ja ideoiden sekä tiedon jakaminen. Korjaamisen ja kierrätysmateriaalien imago voisi olla siistimpi ja ihmisille pitäisi näyttää, kuinka laadukkaasta materiaalista

TAULUKKO 1. Tekstiilien huoltoon, korjaamiseen ja kierrätysmateriaalien käyttöön liittyviä mielikuvia

Asianomis- taja	Vaihe tekstiilin elinkaareissa	Positiivisia mielikuvia	Negatiivisia mielikuvia	Osallistujien kommentteja
Ompelualan yrittäjä, kokenut ompelija, aloitteleva ompelija, ompelutaidottomat	Käyttö ja huolto	uusi puhdas laadukas ehjä kaunis	kulunut tahrainen haiseva nyppyinen nukkaantunut	<p>"Mummo opetti korjaamista ja vaatteiden huoltoa. Nyt on hävinnyt paljon tietotaitoa ja jäänyt pari sukupolvea väliin. Yritänkin nostaa blogissani esiin mahdollisimman paljon korjaus -ja uudistamisteemoja. On hienoa, että jotkin yritykset tarjoavat jo tuotteilleen korjauspalveluja." H8</p> <p>"Ihmisten laatuksitys on tosi erilainen. Se mikä on toisen mielestä säilynyt tosi hyväkuntoisena käytössä, onkin toisen mielestä aivan kamalan kulunut ja nukkaantunut." Yrittäjä</p>
Ompelualan yrittäjä, kokenut ompelija, aloitteleva ompelija	Korjaus	laadukas rakas arvokas hyvä korjattu	vanha rikki kulunut parsittu paikattu	<p>"Kyllä se taitaa nykyään olla trendikkäämpää, että korjaus näkyy. Mutta pitäisi olla molempia pukeutumistyyliin mukaan." Työpajan osallistuja</p> <p>"Yritän korjata kaikki, jotka vaan on riittävän hyvässä kunnossa. Projektit odottavat niin kauan, että tarve tai idea korjaamiseen tai tuunaamiseen löytyy." H3</p> <p>"Korjaan kaiken minkä voin taloudellisista syistä." H4</p> <p>"Käytän kaiken loppuun ja korjautan hyviä vaatteita, esimerkiksi huippuhyvät työsortsit tai nahkatakkin, joka on elämän mittainen hankinta ja muodostuu osaksi identiteettiä." H7</p>
Ompelualan yrittäjä, kokenut ompelija, aloitteleva ompelija	Uudelleen- käyttö	uusi laadukas kierrätetty	vanha kulunut rikki kierrätetty	<p>"Korjaaminen mieluiten näkymätöntä, ei saa näyttää korjatulta. Tämä toki makuasia. Myös vanhasta uutta tyylillä, ettei näytä tuunatulta." H3</p> <p>"Käytän kierrätysmateriaaleja, koska ne ovat jo olemassa ja on järkevää käyttää ne uudelleen. Ihmiset ovat olleet yllättyneitä, että voiko näinkin tehdä." H2</p> <p>"Ompelu on sellaista hyvän mielen hommaa ja harrastukseen ei raaski laittaa paljon rahaa. En raaski heittää hyvää pois, kaikesta voi ommella jotain. Kirppareilta löytyy paljon hyvää materiaalia, on kyllä paljon ihan kuraakin." H3</p> <p>"Uudistaminen ei ole mun juttu, ei ole tarvetta olla trendikäs." H7</p>
Ompelualan yrittäjä, kokenut ompelija, aloitteleva ompelija, ompelutaidottomat	Kierrätys	hyväkuntoinen käytetty	huono epäsopiva vanha käytetty	<p>"Tykkään kierrellä kirppareilla ja etsin niin kauan, että löytyy pienellä vaivalla hyväksi tuunattava vaate." H1</p> <p>"Kaikki eivät ehkä koe kierrätysmateriaalien käyttöä tai korjaamista omaksi jutukseksi. On helpompaa ostaa uusi. On ihan viitsimättömyyttä olla viemättä vaatteita kiertoon ja laittaa ne vaan roskiin.</p> <p>Pitäisi jo alakouluissa opettaa lapsille korjaamista ja kierrätystä." H2</p>

saadaan korjaamalla ja tuunaamalla uudenveroista, edelleen kaunista ja käytettävää. Kokeneetkin ompelijat kaipaavat ideoita ja esimerkkejä kuinka eri asioita voi korjata huomaamattomasti tai uudistaa helposti.

5 Ommel 2021 Re-Use -teema-alueen suuntaviivat

Tapahtuma peruunnuttua yhdistys ja sen jäsenet suuntasivat katseensa muihin asioihin. Päädyimme puhelinkeskustelussa yhdistyksen puheenjohtajan kanssa ratkaisuun, että vallitsevassa tilanteessa olisi järkevintä, että kokoan suuntaviivat ensi vuonna 2021 mahdollisesti järjestettävän tapahtuman suunnittelun tueksi. Oppaassa olisi tärkeimmät muistettavat asiat ja sitä voitaisiin tarkastella uudestaan, kun tapahtuman tekeminen taas alkaa.

Taitoin Canvan avulla muutamia eri versioita oppaasta (Kuva 19.). Lopullisesta versiosta (Kuva 20.) löytyy tärkeimpien muistettavien asioiden tarkistuslista, tunnelmakuva kollaasi (moodboard) ja yhdessä vapaaehtoisten ja asiakkaiden kanssa muotoiltu alustava ohjelmarunko. Tapahtuman tärkeintä antia tulisi olla ideoiden ja tiedon jakaminen yhden tai useamman erilaisen näyttelyn kautta. Kurssien ja työpajojen sisällöt tulisi suunnitella tekijöiden kanssa niin, että tarjolla on sekä vaativampaa hienovaraista, näkymätöntä korjaamista että helppoa ja korjaamisen kynnystä aloittelijallekin madaltavaa paikkaamista. Kierrätysmateriaalien käyttöä kannattaisi esitellä niin, että tuunaamisen ja uudistamisen tuloksena syntyneet tuotokset olisivat uudenveroisia ja tyyliiltään siistejä ja sellaisia, jotka kävisivät mahdollisesti suuremmalle kohderyhmälle ihmisiä. Tuotteista ei tarvitsisi ihan aina näkyä se, että se on valmistettu esimerkiksi vanhoista vaatteista. Kaiken kaikkiaan olisi hyvä pyrkiä näyttämään kuinka voidaan huoltamalla ja korjaamalla jatkaa tuotteen elinkaarta. Esimerkiksi Arkive Atelier -yrityksen ajatus ”kauneusrutiineista vaatteille” on tähän teemaan sopiva. Teeman tulisi näyttää puhtaalta, siistiltä, uudenveroiselta ja kauniilta. Toivon mukaan suuntaviivat toimivat myös inspiraation lähteenä Re-Use -teemaosaston yleisilmeen ja esimerkiksi infografiikan suunnitteluun.

Mielestäni yritysten kannattaisi vahvemmin tuoda esiin esimerkiksi luennoilla, kuinka tulevaisuuden innovaatiot mahdollistavat vaikkapa puuvilla-elastaani trikoon kierrätyksen, kunhan elastaanin osuus on alle 5%. Poistotekstiilien keräys ja kierrätys kehitty nopeasti ja tuo uusia mahdollisuuksia tekstiilialalle kehittää kiertotaloutta. Kierrätysmateriaalien käyttöä ei tulisi nähdä uhkana vaan mahdollisuutena.

Lähetin suuntaviivoista kolme vaihtoehtoa Ommel ry:lle ja puheenjohtajalle kommentoitavaksi ja yhdistyksen rahastonhoitaja Heini Pankakoski ehti an-

Kuva 19. Suuntaviivojen hahmottelua: 1. kolmeen osaan taitettava esite, josta huomasiin, että tiedot on laitettava väljemmin, 2. "rustic" versiossa tyyli vintage-henkinen, 3. "light" on kepeä ja raikas, vähän humoristinenkin

MUISTA NÄMÄ

Ompimisen avulla luulla vanhoista vaatteista uusia, jotka eivät ole vain vanhojen vaatteiden uudelleen käyttöä, vaan myös vanhojen vaatteiden materiaalien uudelleenkäyttöä. Tämä on keino, jolla voidaan vähentää tekstiilijätteen määrää ja säästää luonnonvaroja.

SEW - TAKE CARE - REPAIR - RE USE - REPEAT

Re-Use
Guidelines & Moodboard
Ommel 2021

NÄYTEILLEASETTAJAT

Kierrätyskeskus, Marja Peltola, luokkatila Näytteilleasettajat

LIISÄKSI ENKÄ

ARKIVE ATELIER, vaatteiden huoltotarvikkeita, "kauneustarvikkeita vaatteille"

KURSSIT & TYÖPAJAT

KURSSIT

Aija Rouhainen "Vanhojen vaatteiden uusioikäyttö"

LIISÄKSI ENKÄ

ARKIVE ATELIER, vaatteiden huoltotarvikkeita, "kauneustarvikkeita vaatteille"

Re-Use

OMMEL 2021 GUIDELINES & MOODBOARD

Luennot

ALAN UUSIMMAT UUTISET.

LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Vaatteiden suunnittelu kierrätysmateriaaleista, esim. Eini Saarvilä
2. Käsintehdyt vaatteet, esim. Tuusupohi Oy

TIETOA & INSPIRAATIOITA

Kurssit

Aija Rouhainen "Vanhojen vaatteiden uusioikäyttö"

Melissa Laitakari "Vanhasta vaatteesta uudeksi"

Anni Ignatius "Vaatteiden korjaukskursi"

Veera Jusila "Aikuisen vaatteesta lasten vaatteeksi"

LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Farkkusta syntyy mitä vain?
2. Laukku tai roppakassi?
3. Vetoketjun vaihto takkiin
4. Käsinompelu ja parinaitteknikat, myös näkömyllyn parikaaminen
5. Nukun- tai Barbien vaatteita kierrätysmateriaaleista tai jatkemolotit?
6. Vanhasta kevyttoppareista korjauksia

Näytteilleasettajat

Kierrätyskeskus, Marja Peltola, luokkatila Näytteilleasettajat

Nieminen, Marja- Leena, pöytäpaikka retrokankaiden myyntiin

LIISÄKSI ENKÄ

ARKIVE ATELIER, vaatteiden huoltotarvikkeita, "kauneustarvikkeita vaatteille"

Työpajat

Kierrätyskeskuksen työpaja avain/ID-muahan ompelu & materiaaleja uusioikäyttö

Muuttaviltoite / Aija Tjuna, Nahkaryöpäjä, kännäkkäpussi tai näyttöpuhveli, söpö myös lapeille

LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Oma vanha vaate kaavaksi
2. Kodin laitat, händelmit, keuhkopussi p:n HUOM! Kodin keuhkopussi saunavillalla kätymällä, jotta vedoksi heille, että näitä asioita kierrätetään.
3. Pakataan housun polvet yhdessä, esim. aikuisen ja lapsi yhdessä
4. Villasukkapaja ja/tai
5. Asteuteet, scrunchie tai solmupanta
6. Lapsikäden lyhympä, esim farkusta sortati sopii myös miehille ja/tai
7. Renssin vauho pussikkaan/huppariin/hakkin sopii myös miehille
8. Käsintehdyt lasten vaatteiden ompelu valmiiksi (ilman yhtään äänää)

Muista nämä

Huolla & rakasta

Oikeanlainen huolto, pesu ja lahorngointi pidättävät tekstiilin elinajan. Tästä pitäytyä on mahdollista myös kerätä materiaalin laatuominaisuudet, miten eri materiaali käyttäytyy, mikä on niille luontevimmat kulumat ja mikä on riittävän hyvä laatu uudelleenkäyttöön materiaalina.

Korjaa & rakasta

Käsin ompelun ja koneella, huomaamattomasti tai näkyvästi. Tästä on huomattava, että kukaan ei kaivata ei sori näköä korjauksessa eikä onkko tönnöttä, joten tarkoituksena on hyvä olla kauniita korjauksia ja tarpeeksi mukana. Käsintehdyt ompelut ovat helppoja ja hauskoja, ja ne voivat yhdessä vanhemman kanssa parhain laatuun parhain näkömyllyn.

Uudista ja huusua

On tärkeää nähdä, että vanhasta saa tehjiä uudenmuotoa. Tuotteet ei tarvitse näyttää kierrätettyinä, hienoksi kauniiksi, viistää ja uudenmuotoa vaatteita.

Näytä ja innosta!

Ompelutopikoita on yhteydessä jonkinlaista näyttelyä, jotta laitaat parhaat ideat jakoon korjauksesta, kierrätysmateriaaleista tehtyjistä vaatteista ja asusteista.

Re-Use: Ompele, rakasta & huolla, korjaa, uudista, toista

GUIDELINES MOODBOARD

Check list:

Huolla & rakasta

Oikeanlainen huolto, pesu ja lahorngointi pidättävät tekstiilin elinajan. Tästä pitäytyä on mahdollista myös kerätä materiaalin laatuominaisuudet, miten eri materiaali käyttäytyy, mikä on niille luontevimmat kulumat ja mikä on riittävän hyvä laatu uudelleenkäyttöön materiaalina.

Korjaa & rakasta

Käsin ompelun ja koneella, huomaamattomasti tai näkyvästi. Tästä on huomattava, että kukaan ei kaivata ei sori näköä korjauksessa eikä onkko tönnöttä, joten tarkoituksena on hyvä olla kauniita korjauksia ja tarpeeksi mukana. Käsintehdyt ompelut ovat helppoja ja hauskoja, ja ne voivat yhdessä vanhemman kanssa parhain laatuun parhain näkömyllyn.

Uudista ja huusua

On tärkeää nähdä, että vanhasta saa tehjiä uudenmuotoa. Tuotteet ei tarvitse näyttää kierrätettyinä, hienoksi kauniiksi, viistää ja uudenmuotoa vaatteita.

Näytä ja innosta!

Ompelutopikoita on yhteydessä jonkinlaista näyttelyä, jotta laitaat parhaat ideat jakoon korjauksesta, kierrätysmateriaaleista tehtyjistä vaatteista ja asusteista.

Vanhasta uutta uusilla tavoilla

Luennot

ALAN UUSIMMAT UUTISET, TIETOA JA INSPIRAATIOITA

LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Vaatteiden suunnittelu kierrätysmateriaaleista, esim. Eini Saarvilä
2. Käsintehdyt vaatteet, esim. Tuusupohi Oy

Näytteilleasettajat

Kierrätyskeskus, Marja Peltola, luokkatila Nieminen, Marja- Leena, pöytäpaikka retrokankaiden myyntiin

LIISÄKSI ENKÄ

ARKIVE ATELIER, vaatteiden huoltotarvikkeita, "kauneustarvikkeita vaatteille"

MYNTIPAIKAT

Kurssit

Aija Rouhainen "Vanhojen vaatteiden uusioikäyttö"

Melissa Laitakari "Vanhasta vaatteesta uudeksi"

Anni Ignatius "Vaatteiden korjaukskursi"

Veera Jusila "Aikuisen vaatteesta lasten vaatteeksi"

LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Farkkusta syntyy mitä vain?
2. Laukku tai roppakassi?
3. Vetoketjun vaihto takkiin
4. Käsinompelu ja parinaitteknikat, myös näkömyllyn parikaaminen
5. Nukun- tai Barbien vaatteita kierrätysmateriaaleista tai jatkemolotit?
6. Vanhasta kevyttoppareista korjauksia

KOKENILLE & LOIETTELIJOILLE

Työpajat

Kierrätyskeskuksen työpaja avain/ID-muahan ompelu & materiaaleja uusioikäyttö

Muuttaviltoite / Aija Tjuna, Nahkaryöpäjä, kännäkkäpussi tai näyttöpuhveli, söpö myös lapeille

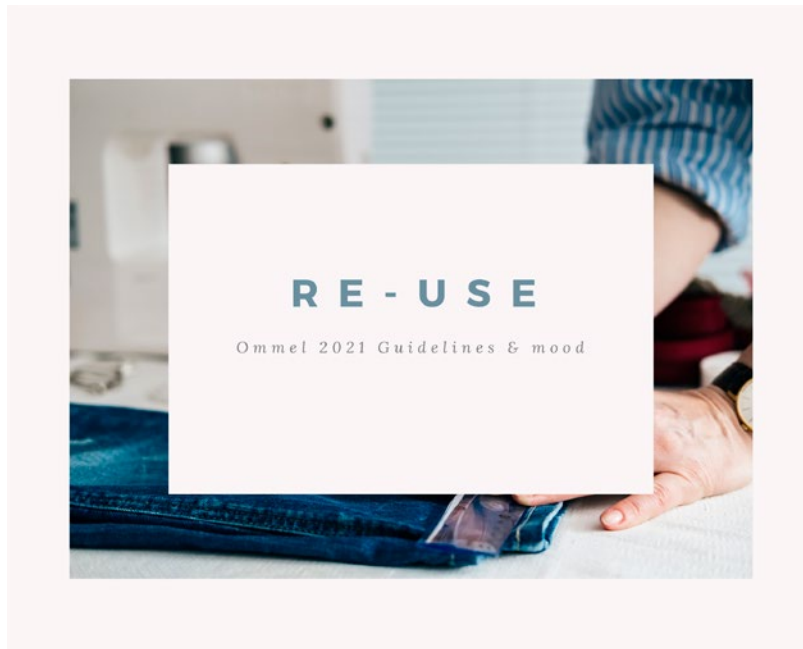
LIISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ

1. Oma vanha vaate kaavaksi
2. Kodin laitat, händelmit, keuhkopussi p:n HUOM! Kodin keuhkopussi saunavillalla kätymällä, jotta vedoksi heille, että näitä asioita kierrätetään.
3. Pakataan housun polvet yhdessä, esim. aikuisen ja lapsi yhdessä
4. Villasukkapaja ja/tai
5. Asteuteet, scrunchie tai solmupanta
6. Lapsikäden lyhympä, esim farkusta sortati sopii myös miehille ja/tai
7. Renssin vauho pussikkaan/huppariin/hakkin sopii myös miehille
8. Käsintehdyt lasten vaatteiden ompelu valmiiksi (ilman yhtään äänää)

NAISILLE, MIEHILLE JA LAPSELLE

Kuva 20. Valittu tyyli ”modern”: suuntaviivat, jotka sisältävät tärkeimmät muistettavat asiat, alustavan ohjelman ja moodboardin

(kuvat jatkuvat seuraavalla sivulla)

CHECKLIST

Huolla & rakasta
Oikeanlainen huolto, pesu ja tahranpoisto pidentävät tekstiilien elinkaarta. Tässä yhteydessä on mahdollisuus myös kerrata materiaalien laatuominaisuudet; miten eri materiaalit käyttäytyvät, mikä on niille luonteenomaista kulumista ja mikä on riittävän hyvä laatu uudelleenkäyttöön materiaalina.

Korjaa
Käsin ommellen ja koneella, huomaamattomasti tai näyttävästi. Tärkeää on huomioida, että kaikkeen ja kaikille ei sovi näkyvä korjaus vaikka se ehkä onkin trendikistä, joten tarjolla on hyvä olla kaikenlaista taitotason ja tarpeen mukaan. Kokeneemmat ompelijat osaavat tehdä jo hienovaraisempaa korjausta ja kouluikäiset voivat yhdessä vanhemman kanssa paikata housun polvet vähän näkyvämmiin.

Uudista ja tuumaa
On tärkeää näyttää, että vanhasta saa tehtyä uudenveroista. Tuotteet ei tarvitse näyttää kierrätetyiltä. Ihmiset haluavat kauniita, siistejä ja uudenveroisia vaatteita.

Näytä ja innosta!
Ihmiset toivoivat eri yhteyksissä jonkinlaista näyttelyä, joten laittetaan parhaat ideat jakoon korjaamisesta, kierrätsmateriaaleista tehdyistä vaatteista ja asusteista.

LUENNOT

Eetta Saarimäki / Telaketju-verkosto:
Tekstiilien kierrätyksen tulevaisuus

Pure Waste / Hannes:
Tekstiilijätteestä kankaaksi uudelleen ja uudelleen

Aija Rouhiainen:
Vanhojen vaatteiden uusiokäyttö

Outi Les Pyy:
Aihe avoin

Kierrätyskeskus:
Kierrätyskeskuksen toiminnan esittely

Marja Rissanen / Toncell-tutkimusryhmä:
Kierrätyskuitu ja/tai Jenni Haukion puku-case

Ali Harlin:
VTT ja Infinite Fiber co

LISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ:

1. Vaatteen suunnittelu kierrätysmateriaaleista, esim. Essi Karell?
2. Vaatteen arkihuolto, esim. Outi Pyy tai Arkite Atelier tai Keuda Ammattiopisto?
3. Kiertotalous ja käsityöryrittäjyys, kuka?
4. Kierrätysmateriaalien käyttö työvaatetuotannossa, esim. Touchpoint Oy?

Kuva 20. (jatkuu)

NÄYTEILLEASETTAJAT

Kierrätyskeskus / Marja Peltola, luokkatilassa

Nieminen, Marja- Leena, retrokankaiden myynti pöytäpaikalla

LISÄKSI EHKÄ:

Arkive Atelier, myy mm. vaatteiden huoltotarvikkeita "kauneusrutiineja vaatteillesi"

KURSSIT

Aija Rouhiainen:
"Vanhojen vaatteiden uusiokäyttö"

Melissa Laitakari:
"Vanhasta vaatteesta uudeksi"

Anni Ignatius:
"Vaatteiden korjauskurssi"

Veera Jussila:
"Aikuisten vaatteesta lasten vaatteeksi"

(& aiheeseen liittyen toisessa "nopassa"
Paul Nyström:
"Miesten paidan valmistus +mahd. vaihtaa kaulukset ja rannekkeet")

LISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ:

1. Farkuista syntyy mitä vain?
2. Laukku- tai reppukurssi
3. Vetokehjen vaihto takkiin
4. Käsinnopelu ja parsintekniikat, myös näkymätön paikkaaminen
5. Nuken- tai Barbien vaatteita kierrätysmateriaaleista tai pehmolelu?
6. Vanhasta kevyttoppatakista koiralle tiivi

TYÖPAJAT

Kierrätyskeskuksen työpaja:
avaain/ID -nauhan ompelu & materiaaleja uusiokäyttöön

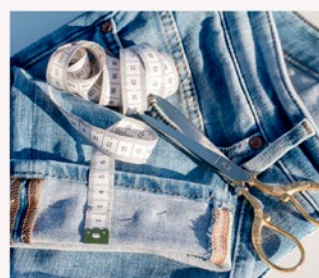
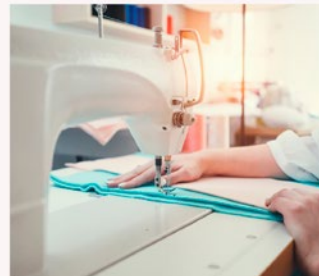
MoltteVoltte / Arja Tjärä:
Nahkatyöpaja, kännykkäpussi tai säilytyspussi, sopii myös lapsille

& lisäksi
Kirjastossa kestoiluaiheinen työpaja
Tilkkutilu alueella Sashiko-työpaja

LISÄKSI MUKAAN HALUTTAISIIN TÄSSÄ JÄRJESTYKSESSÄ:

1. Oma vanha vaate kaavoiksi
2. Kodin kestot, nenäliinat, kestopussit jne. HUOM! Kodin kestot suunniteltu kirjastoon, joten tiedoksi heille, että näitä asioita toivotaan
3. Paikataan housun polvet yhdessä, esim. aikuinen ja lapsi yhdessä
4. Villasukkopaja ja /tai
4. Asusteet: scrunchie tai solmupanta
5. Lahkeiden lyhennys, esim farkuista shortsit (sopii myös miehille ja /tai
5. Resorin vaihto pusakkaan/huppariin/takkiin (sopii myös miehille)

(6. Keskeneräisten lasten vaatteiden ompelu valmiiksi (Hope yhteistyö?) El saanut yhtään ääntä)

Kuva 20. (jatkuu)

taa palautetta puheenjohtajan ollessa kiireinen. Tämän palautteen ja intuitioni perusteella valitsin suuntaviivojen ulkoasuksi kaikkein moderneimman version. *“Tosi hienoja kokonaisuuksia kaikki, mikä tahansa noista on hyvä. Itse vierastan vähän Rusticin värimaailmaa, varsinkin yhdistettynä yhdistyksen musta-valkoiseen ilmeeseen, sinisävyiset on enemmän mun mieleen - näin pikaisesti kurkistettuna.”* Heini Pankakoski kirjoitti. Oppaan lisäksi yhdistys sai myös luonnoksen tapahtuman ohjelman aikataulusta. Toivon mukaan tästä paketista on heille todellista hyötyä, kun tapahtumaa taas aletaan suunnitella.

6 Pohdinta ja päätelmät

Tutkimus osoitti, että käsityöalalla ja ompeluharrastajien näkökulmasta tekstiilien kiertotalouden osa-alueiden mielikuvissa olisi parannettavaa ja esimerkiksi korjaamiseen liittyvät mielikuvat ovat vielä melko negatiivisia. Imagoa tulisi pyrkiä kohottamaan, jotta myös suuremmassa mittakaavassa tekstiilien kiertotalous saisi lisää vauhtia. Tulos on tärkeä, sillä mikäli oikeanlainen tekstiilien huolto, korjaaminen ja kierrätys eivät tavoita ja innosta suurempia kohderyhmiä, tekstiilien kiertotalouskaan ei lähde kasvuun. Mielikuvia tulisi viedä suuntaan, jossa vaatteiden huolto, korjaaminen ja uudistamisen lopputulokset näyttäisivät uudenveroiselta. Tulosten perusteella suunnittelin oppaan tunnelmasta mahdollisimman modernin ja siistin, jotta se ilmaisisi mahdollisimman hyvin suuntaa, johon imagoa pyritään kehittämään. Seuraavaa tapahtumaa suunniteltaessa mahdollisesti vuoden vaihteessa 2020-2021 tekisin silti jonkinlaisen tarkistuksen, “reality-check:n”. Imago on häilyvä ja muuttuva asia, johon vaikuttaa mm. trendit, muoti ja tekstiilialan kiertotalouden kehittyminen.

Muotoilun menetelmillä asiakaslähtöisesti kehitetty suunnitelma tapahtuman sisällöstä vaikuttaa mielestäni monipuoliselta ja eri kohderyhmät huomioon ottavalta. Se vastaa sitä, mikä ihmisiä kiinnostaa nyt ja mitä he kokevat eniten tarvitsevansa, joten uskon sen sisällön olevan myös innostavaa. Tutkimuksen

tulokset osoittivat, että ihmiset kaipaavat innostuakseen inspiroivia esimerkkejä ja tätä pyrin painottamaan myös suuntaviivoissa. Asiakaslähtöisyys toteutui tässä työssä haastattelujen, puhelinkeskustelujen, työpajan ja sosiaalisen median julkaisujen kautta. Mielestäni tärkeiden havaintojen huomaaminen vaati nimenomaan muotoilijaa poimimaan eri lähteistä ideoita ja vinkkejä mihin suuntaan sisältöä tulisi kehittää. En saanut kuitenkaan vastausta kysymykseeni, että voiko imagoon vaikuttaa tapahtuman kautta.

Koska työn lopputulosta ja kiertotalouden imagon kehittämistä ei päästy tänä vuonna kokeilemaan käytännössä, olisi hienoa, jos joku muu tapahtuma voisi inspiroitua tämän tutkimuksen ja kehitystyön tuloksista. Työtä voisi soveltaa esimerkiksi verkkotapahtuman tekemisessä, joita on nyt olosuhteiden pakosta järjestetty erityisen paljon. Ehkä myös sosiaalisen median vaikuttajat ja blogien kirjoittajat voisivat käyttää työtäni hyödyksi ja saadun asiakasymmärryksen avulla tarjota yleisölle kiinnostavaa materiaalia liittyen korjaamiseen ja tuunaukseen. Myös Ommel ry voisi jakaa verkkosivuillaan tai sosiaalisessa mediassa inspiroivaa ideamateriaalia korjaamisesta ja kierrätysmateriaaleista. Uskon, että ompelijat voisivat myös hyötyä aktiivisemmasta tiedon jaosta. Asiakkaille kannattaisi näyttää korjaamisen ja uudistamisen mahdollisuuksia; näyttää mikä on mahdollista ja mitä korjaaminen vaatii, jolloin myös työn hinta ymmärretään paremmin. Ompelijat voisivat toimia alan suunnannäyttäjinä ja inspiraation lähteinä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Toivon, että tämä työ voisi inspiroida vaikkapa ompelualan yrittäjää tarkastelemaan palveluaan uudesta näkökulmasta ja kannustaisi hankkimaan asiakasymmärrystä, jonka avulla yritystä voisi mahdollisesti kehittää.

Mielestäni tekstiilien kiertotalouden näkökulmasta kannattaisi entistä enemmän tutkia kuluttajaa eli tekstiilien käyttäjää. Tuleva tutkimus voisi syventyä vielä tarkemmin asiakasymmärryksen luomiseen koskien erilaisia korjauspalveluja. Uskon, että tämä tarjoaisi mahdollisuuden liiketoiminnan kehittämiseen ja ehkä löytyisi myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Millä tavalla erilaisista korjauspalveluista tehtäisiin käyttäjäystävällisempiä? Miten korjaamista ja kierrätysmateriaalien käyttöä voidaan edistää ompeluharrastajien piirissä ja voisiko tässä piirissä uusia liiketoimintamahdollisuuksia? Miten myös vaatteiden kierrätystä voisi palvelumuotoilun menetelmillä tutkia ja tehdä ihmisille helpommaksi ja selkeämmäksi, jotta arvokasta materiaalia ei hukattaisi? Myös ompeluharrastajat käyttävät paljon materiaalia mallikappaleisiin ja harrastuksesta syntyy ylijäämätekstiiliä, tilkkuja ja joskus ompelutyöt jäävät kesken tai epäonnistuvat. Miten tämä materiaali saataisiin pelastettua takaisin kiertoon ja käyttöön?

Tätä muotoilutyötä on leimannut kiire ja valitettavasti se vaikutti moneen asiaan. Moni asia oli jo edennyt, kun liityin tapahtuman tekemiseen. Mikäli työni olisi alkanut aiemmin, olisi ollut enemmän aikaa tutkia myös yrityksiä ja tehdä haastatteluja. Oma arvioni on, että haastattelututkimus osuus jäi kevyeksi, erityisesti yrittäjien ja yritysten kannalta. Koin etätyön erittäin haasteelliseksi ja annoin sen sosiaalisen eristyneisyyden lopulta ehkä lannistaakin. Olisi pitänyt rohkeammin yrittää tutustua ja pitää yhteyttä yhdistysläisiin sekä rohkeammin yrittää käyttää sosiaalista mediaa.

Muotoilussa olisi tärkeää pitää mieli avoinna ja uteliaana, koska työn lopputulosta ei voi ennalta nähdä. Toisaalta pystyinkin koko ajan pivotoimaan eli muuttamaan suuntaa tarpeen vaatiessa. Toisaalta olin kuitenkin luonut itselleni ideaalikuva, miten työn tulisi edetä, joten oli pettymys, kun oikeastaan mikään ei mennyt kuten piti. Mielestäni minun olisi pitänyt pystyä heti alussa kommunikoidaan paremmin mitä muotoilu, muotoiluajattelu ja palvelumuotoilu ovat ja erityisesti minkälaisia resursseja työn toteuttamiseen vaaditaan. Ehkä olisimme huomanneet, että työtä ei kannata lähteä tekemään, koska ei ole riittävästi resursseja esimerkiksi yhteisiin työpajoihin. Puheenjohtaja oli kaikesta huolimatta tyytyväinen tuloksiin ja antoi palautetta, että hänen mielestään minulla “oli hyvin homma hanskassa ja kokonaisuudesta olisi tullut hyvä”. Toivottavasti pystyin jättämään Ommel ry:lle kipinän käyttää muotoilun menetelmiä tulevaisuudessa. En varmastikaan pystynyt juurruttamaan uusia toimintatapoja, koska tietyllä tavalla tämä muotoilutyö jäi kevyeksi pintaraapaisuksi ja todellinen yhteistyö ja vaikuttavuus jäi ehkä kokematta.

7 Kiitos

Tuntui lottovoitolta löytää kiireisen ja paineenalaisen etsimisen päätteeksi toimeksiantaja, joka pohti samoja asioita kuin minä, koki ne tärkeiksi ja oli vielä kiinnostunut aiheen tutkimisesta ja pystyi antamaan siihen liittyvän toimeksianton.

Kiitos Ommel ry:lle tästä tilaisuudesta ja kaikesta avusta sekä yhteistyöstä matkan varrella. Kiitos ohjaajat Merita ja Merja. Erityiskiitos Irinalle ja perheelleni.

Liitteet

Liite 1: Aikataulujen priorisointi kyselyn avulla

Ommel 2020 Re-Use teema

Kysymykset Vastaukset 9

Ommel 2020 Re-Use teema

Hei kaikki!
Tämän kyselyn avulla on tarkoitus laittaa ideat tärkeysjärjestykseen; Mitkä luennot, kurssit ja työpajat ovat ensi sijalla, kun tiloja aletaan täyttää?

Mitkä pitää olla, jotta on sekä helppoja juttuja aloittelijoille että haastavampia harrastuneille ompelijoille?

Mikä tieto kiinnostaa em. lisäksi myös alan yrittäjiä?

Voit valita joka kohdasta 1-3 tärkeintä

(Huom, eikä tässä tietenkään vielä kaikki: näiden lisäksi kehittelemme vielä näyttely-ideaa eteenpäin ja paikalle on tulossa mm. retrokankaiden myyjä)

Kiitos :-)

Re-Use LUENNOT-> Tapahtumaan on alustavasti tulossa nämä luennoitsijat: Telaketju projekti (Eetta Saarimäki), VTT (Ali Harlin), Ioncell-kuitu (Marja Rissanen), Pure Waste (Hannes) sekä Outi Pyy (aihe avoinna). Mitä näiden lisäksi pitäisi ehdottomasti saada mukaan?

- Kiertotalous ja käsitöyrittäjyys
- Vaatteen arkihuolto (Voi olla esim Outi Pyy, Arkive Atelier tai Keuda Ammattiopisto?)
- Vaatteen suunnittelu kierrätysmateriaaleista (esim. Essi Karell)
- Kierrätysmateriaalien käyttö työvaatteiden tuotannossa (Touchpoint Oy)

Re-Use TYÖPAJAT-> Tapahtumaan on alustavasti tulossa MolteVolte:n nahkatyöpaja (sopii myös lapsille) sekä Kierrätyskeskuksen avainnauha-työpaja. Lisäksi kirjastossa on ehkä joku kestoliivaiheinen työpaja ja tilkkukuu-alueella Sashiko työpaja. Mitä muita työpajoja pitäisi ehdottomasti saada mukaan?

- Oma vanha vaate kaavoksi
- Keskeneräisten lasten vaatteiden ompelu valmiiksi? (Hope-yhteistyö?)
- Asusteet: scrunchie tai solmupanta
- Kodin kestit: nenäliinat, kestopussit jne
- Villasukkapaja
- Paikataan housun polvet yhdessä (aikuisen ja lapsi yhdessä?)
- Lähkeiden lyhennys: Farkuista sortsit kesäksi tms.
- Resorien vaihto huppariin/pusakkaan/takkiin

Re-Use KURSSIT-> Nämä ovat alustavasti tulossa: Aija Rouhiainen: "Vanhojen vaatteiden uuslokäyttö", Melissa Laitakar: "Vanhasta vaatteesta uudeksi", Anni Ignatius: "Vaatteiden korjauskurssi", Paul Nyström: "Miesten paidan valmistus (+mahd. vaihtaa kaulukset ja rannekkeet)", Veera Jussila: "Aikuisien vaatteesta lasten vaatteeksi". Mitä muuta ehdottomasti tarvitaan mukaan?

- Nuken tai Barbien vaatteita kierrätysmateriaaleista, lapsille sopiva
- Takin/jakun vuorin korjaus/vaihto
- Laukku- tai reppukurssi
- Käsinopele ja parsintekniikat (tämä voisi olla myös työpaja tai näyttös; Martat?)
- Vanhasta kevyttopatakista koiralle liivi
- Farkuista syntyy mitä vain?
- Vetoketjun vaihto takkiin

Ja vielä lopuksi, onko mielestäsi jotain tärkeää, joka on unohtunut listalta?

Pitkä vastausteksti

Liite 2: Kysely kurssien ja työpajojen keston selvittämistä varten

Re-Use kurssien ja työpajojen kesto

Kysymykset Vastaukset 9

Re-Use kurssien ja työpajojen kesto

Miten kauan työpajat ja kurssit ottavat aikaa? Saammeko kaikki ihanat ideat mahtumaan kalenteriin?

Valitse alta mielestäsi sopiva vaihtoehto

Kiitos :-)

RE-USE TYÖPAJAT: *

	1/2h	2h	5h	koko päivän	koko viikonl...	koko viikonl...
Oma vanha v...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kestoiluaihei...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Paikataan ho...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Villasukkapa...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asusteet: Sc...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lahkeiden ly...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hihan resori...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keskeneräist...	☐	☐	☐	☐	☐	☐

RE-USE KURSSIT: Kurseista neljä ensimmäistä on jo alustavasti sovittu, muissa toteutus auki, joten erilaiset yhdistämiset ja sisällön muokkaus mahdollista. *

	5h	yhden päivä...	kaksi päivää...	kaksi päivää...	3 päivää, 5h ...	3 päivää, kok...
Vaatteiden k...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhon va...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhasta va...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Aikuisten va...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Farkuista sy...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laukku- tai r...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vetoketjun v...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Käsinpeltu...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuken tai Ba...	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhasta ke...	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Puuttuiko kurssien kestoista joku vaihtoehto tai tuliko mieleen kommentteja tai kysymyksiä?

Pitkä vastauksena

Liite 3: Facebook julkaisu, jossa kyselen ideoita näyttelyä varten

f Ommel 2020 vapaaehtoiset

Emppu Etusivu Etsi ka

Ommel 2020 vapaaehtoiset
Ryhmä (Yksityinen)

Tietoja
Keskustelu
Jäsenet
Tapahtumat
Kuvat
Katseluryhmä

Hae tästä ryhmästä

Pikalinkit

Emppu Kujanpää
2 tuntia

Hei kaikkil Re-Use teemasta on toivottu näyttelyä; ideoita, esimerkkejä, inspiraatiota, toteutuneita kurssitoita jne. Miten teidän mielestänne näyttely tai näyttelyt voisi toteuttaa? Listataanko tähän kaikki ideat 😊👉?

Re-Use

Instagram

#reuseclothing
2 935 julkaisua

RE-USE

Useimmat liittyvät aiemmin #ReUseClothing #ReUseFashion #GreenFashion #VintageDenim #VintageClothing #ReUseClothing #VintageDenim #VintageFashion #VintageClothing #VintageDenim #VintageFashion #VintageClothing

Puuhopuukuvat

Näyttely?

1 kommentti Nähty 27

Tykkää Kommentti

Kuvat ennen ja jälkeen. (Niissä missä on vanhaa vaatetta käytetty uuteen) ja mahdollisuuksien mukaan valmiita töitä esille. Esim mallinukkejen päälle.

Tykkää · Vastaa · 2 pv

Emppu Kujanpää Laitan tähän **Kuvat ennen ja jälkeen** n aiemman hyvän idean liittyen näyttelyyn 😊: "Voisiko messutilassa toimia DIY-Reuse-näyttely? Sen tuottamisessa voisi hyödyntää yhteistuottamista. Museoalalta lainatun metodin mukaan jengi tykkäisi osallistua kohteiden aineiston luomiseen ja voimaantua projektista (saavutettavuus, yhteistoiminta näyttely rakentamisessa). Harrastajat kokoaisivat toteuttamistaan Reuse-ideoista ideataulun/posterin". Käytännössä tämän voisi toteuttaa koostamalla omasta somefeedistä lempparityöt julisteeksi, perinteisempänä kolmiulotteisena leikekirjana tai esim. Sanne-Maijan edellä vinkkaamien Reuse-nukenvaatteiden näyttelynä. Lapseni Barbietkin lähtisivät varmasti mieluusti mallinukeiksi..."

Tykkää · Vastaa · 5 t

Kirjoita kommentti...

Kuvat ja taulukko

Kuva 1. Tunnelmia Ommel 2019 -festivaaleilta Opinmäen koulukeskuksesta (Ommel ry 2020).	6
Kuva 2. Ensimmäinen tapaaminen ja idean pohdintaa Ommel ry:n puheenjohtajan kanssa	7
Kuva 3. Aikataulu suunnitelma	8
Kuva 4. Ommel ry:n hallitus 2019-2020 (Ommel ry 2020).	9
Kuva 5. Teoreettinen näkökulma	12
Kuva 6. Tekstiilien kiertotalousmalli (mukailtu Mäki 2020)	14
Kuva 7. Esimerkiksi T-paidan elinkaaren vaiheiden skenaarioita voi olla useita ennen kuin materiaali päättyy kierrätykseen	17
Kuva 8. Näkyvä paikkaus ja mahdollisimman näkymätön (kuvan lähde: kirjoittaja)	21
Kuva 9. Muotoilun Tuplatimantti-prosessi malli (Mukailtu Design Council 2004) ja liiketoimintamuotoilussa käytetty Tuplasilmukka-malli (mukailtu Van Der Pijl ym.2016)	27
Kuva 10. Ommel 2020 pohjakartta	34
Kuva 11. Puhelimitse haastattelu ei mahdollista tunnelmien, ilmeiden tai eleiden huomioimista	36
Kuva 12. Arkkityypit työpajaa varten visualisoituna	40
Kuva 13. Työpajan suunnitelma ja kuvia toteutuksesta	41
Kuva 14. Affinity Diagram	42
Kuva 15. Hahmotelma mahdollisen etätyöpajan tehtävistä	43
Kuva 16. Tehtävisivu Jamboardissa	45
Kuva 17. Kehittäminen sosiaalisessa mediassa	46
Kuva 18. Kuvaus toteutuneesta muotoiluprosessista	47
Kuva 19. Suuntaviivojen hahmottelua: 1. kolmeen osaan taitettava esite, josta huomasi, että tiedot on laitettava väljemmin, 2. "rustic" versiossa tyyli vintage-henkinen, 3. "light" on kepeä ja raikas, vähän humoristinenkin	55
Kuva 20. Valittu tyyli "modern": suuntaviivat, jotka sisältävät tärkeimmät muistettavat asiat, alustavan ohjelman ja moodboardin (kuvat jatkuvat seuraavalla sivulla)	56
Kuva 20. (jatkuu)	57
Kuva 20. (jatkuu)	58
TAULUKKO 1. Tekstiilien huoltoon, korjaamiseen ja kierrätysmateriaalien käyttöön liittyviä mielikuvia	53

Lähteet

HAMK Freezing week 2020: "USE-LESS" Slow Fashion against waste and ugly clothes.

BALL, J., -10-01T16:42:54+01:00, 2019-last update, The Double Diamond: A universally accepted depiction of the design process. Available: <https://www.designcouncil.org.uk/news-opinion/double-diamond-universally-accepted-depiction-design-process> [May 20, 2020].

DE FRESNES, T., 2020, Mar 15,. Korona teki mahdottomasta mahdollisen – musta joutsen voi tutkijan mukaan muuttaa tulevaisuuden suunnan pysyvästi. Yle Uutiset.

DELISLE, R., 2019-last update, About/Contact. Available: <https://www.indigoproof.com/contact> [Aug 23, 2020].

DENIMREPAIR, 2020-last update, denimrepair.com. Available: <https://www.denimrepair.com> [Aug 23, 2020].

DURRANI, M., 2019. Through the threaded needle : A multi-sited ethnography on the sociomateriality of garment mending practices, Aalto University; Aalto-yliopisto.

ELLEN MACARTHUR FOUNDATION, 2017-last update, Circular Economy Schools Of Thought. Available: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/concept/schools-of-thought> [May 29, 2020].

ELVELYCKAN DESIGN, 2020-last update, CUT & SEW EXPO - FREE ENTRANCE - elvelyckandesign.com [Homepage of Elvelyckan Design], [Online]. Available: <https://www.elvelyckandesign.com/syfestivalen/cut-sew/> [May 12, 2020].

FONTELL, P. and HEIKKILÄ, P., 2017. Model of circular business ecosystem for textiles. Espoo: Teknologian tutkimuskeskus VTT.

GRAPE PEOPLE, 2019. 17 vinkkiä fasilitointiin. Grape People.

HALAVA, J., 2020, -04-23T08:00:00+03:00. Korjausompelua kysytään yhä enemmän – espoolaislähtöinen yritys välittää vaatteet pakettipisteen kautta. Länsiväylä.

HASSI, L., MAILA, R. and PAJU, S., 2015. Kehitä kokeillen : organisaation käsikirja. Helsinki: Talentum Pro.

HUHTANIEMI, T., 2020-last update, Neulefestarit – Knit Fest. Available: <https://jyvaskylaknitfest.com/> [May 12, 2020].

HUJANEN, L., 2020. Globe Hopen Seija Lukkala: Kiertotalous antaa mahdollisuuden tuulettaa omia ajatuksiaan.

INFINITED FIBER COMPANY, 2020-last update, Our tech : Infinited Fiber Company. Available: <https://infinitedfiber.com/our-tech/> [May 11, 2020].

ISOKANGAS, A. and NENONEN, A., 2020. Kässämessut netissä 27.-29.3. lehdistötiedote: Käsityöyrittäjät tarttuivat koronaa sarvista.

- JOUTSENSAARI, L., 2019, Dec 27,. Vastaisku pikamuodille näkyy korjausompeelijan saumurin ääressä – töitä enemmän kuin ehtii tehdä. Yle Uutiset.
- JUHOLA, T., 2020, Apr 28,. Bangladeshin vaateteollisuus suurissa vaikeuksissa: Kansainväliset brändit peruneet tilauksia, isot suomalaisostajat eivät. Yle Uutiset.
- KOIVISTO, M., SÄYNÄJÄKANGAS, J. and FORSBERG, S., 2019. Palvelumuotoilun bisneskirja. Helsinki: Alma Talent.
- LAAKSO, N., 2015. Pingviinin arvoinen suoritus! Sosiaalisessa mediassa tapahtuva kaupunkilaisten osallistuminen ja sen kehittäminen. Case Helsingin kaupunkisuunnittelu ja -kehittäminen Facebookin Lisää kaupunkia Helsinkiin -ryhmässä.; Well done! Citizen participation in social media and developing it. Case urban design in Helsinki in the Facebook group "More city to Helsinki".
- LINDHOLM, A. and LINDHOLM, A., 2015. Ei-kävijästä osalliseksi : Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- LOVIA, 2020-last update, Juuret - Missiomme on luoda moderni kiertokulku, jossa otamme luonnosta mallia [Homepage of Lovia], [Online]. Available: <https://www.loviacollection.com/fi/juuret/> [May 13, 2020].
- MÄKI, S., 2020a. EU:n kiertotalouden toimintaohjelma – mitä se tarkoittaa tekstiili- ja muotialalle? .
- MÄKI, S., 2020b-last update, Kiertotalous. Available: <https://www.stjm.fi/toiminta-alueemme/vastuullisuus/kiertotalous/> [Aug 26, 2020].
- MÄKINEN, M., 2018. Palvelumuotoiluajattelemalla paremmaksi? : opas järjestö- ja yhdistystoimijoille. 1. painos edn. Helsinki: Changeagenta.
- MALLEUS, P., 2020-last update, Online korjaukset. Available: <https://www.remake.fi/onlinekorjausompeelimo.html> [May 15, 2020].
- MANNINEN, M., -07-23T07:57:18+00:00, 2018-last update, Tietoa Arkivesta. Available: <https://www.arkiveatelier.com/tietoa-arkivesta/> [May 12, 2020].
- MAULA, H. and MAULA, J., 2019. Design ja johtaminen. Helsinki: Alma Talent Oy.
- MIETTINEN, S. and MIETTINEN, S., 2014. Muotoiluajattelu. Helsinki: Teknologiainfo Teknova.
- MOISIO, M. and RISSANEN, K., 2020-last update, The TAUKO story. Available: <https://taukodesign.com/pages/story> [Jun 10, 2020].
- NÄVERI, A., KOIVURANTA, E. and STT-YLE, Apr 6, 2020-last update, Stockmann hakee yrityssaneeraukseen – merkittävä päivä yhtiön historiassa, sanoo hallituksen puheenjohtaja. Available: <https://yle.fi/uutiset/3-11293650> [Jun 9, 2020].
- NEWTON, C., 2020. Messenger Rooms are Facebook's answer to Zoom and Houseparty for the pandemic.
- NIINIMÄKI, K., NIINIMÄKI, K. and KARELL, E., 2018. Sustainable fashion in a circular economy. Espoo: Aalto ARTS Books.

- OMMEL RY, 2020a-last update, Ommel ry. Available: <https://www.ommel.fi/ommel-ry/> [Feb 28, 2020].
- OMMEL RY, 2020b-last update, Ommel-festivaali [Homepage of Ommel ry], [Online]. Available: <https://www.ommel.fi/ommel-2020/> [Feb 26, 2020].
- ORNAMO, 2020-last update, Miltä näyttävät muotoiluratkaisut koronaviruskriisiin?. Available: <https://www.ornamo.fi/fi/artikkeli/muotoiluratkaisut/> [Jun 9, 2020].
- OSTERWALDER, A., BERNARDA, G., PAPADAKOS, T., PIGNEUR, Y. and SMITH, A., 2014. Value proposition design: how to create products and services customers want. Wiley.
- PAJUNEN, N., 2019. Kiertotalousopetusta kaikille koulutusasteille. Sitra.
- PORTIGAL, S., 2013. Interviewing users : how to uncover compelling insights. Brooklyn, NY: Rosenfeld Media.
- REFFSTRUP, D., July, 2020-last update, GANNI Repeat _ Ganni Love Letter Levi's. Available: <https://repeat.ganni.com/> [Aug 14, 2020].
- RELOVE, 2020-last update, Relove | Second hand | Verkkokauppa [Homepage of Relove], [Online]. Available: <https://www.relove.fi/verkkokauppa> [May 12, 2020].
- SPINNOVA, Nov 6, 2017-last update, Marimekko and Spinnova start cooperation with the aim of furthering wood-based textiles' market entry. Available: <https://spinnova.com/archives/news/marimekko-spinnova-start-cooperation-aim-furthering-wood-based-textiles-market-entry/> [Aug 17, 2020].
- STICKDORN, M., 2018. This is service design doing: applying service design thinking in the real world : a practitioner's handbook. O'Reilly Media.
- SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI RY, -03-05T12:28:08+00:00, 2020-last update, Rester perustaa yritysten poistotekstiileille käsittelylaitoksen Suomeen. Available: <https://www.stjm.fi/uutiset/rester-poistotekstiilien-kasittelylaitos/> [May 30, 2020].
- SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI RY, 2019. Linnan juhlissa pukeudutaan innovatiivisiin ja ekologisiin pukuihin. Suomen Tekstiili & Muoti, .
- SYDÄNMAANLAKKA, P., 2009. Jatkuva uudistuminen : luovuuden ja innovatiivisuuden johtaminen. Helsinki: Talentum.
- SYFESTIVALEN, 2020-last update, Hem | Stockholm [Homepage of Numera Mässor AB], [Online]. Available: https://www.syfestivalen.se/stockholm/hem_sthlm/ [May 12, 2020].
- TUOMINEN, P., -04-01T07:26:22+03:00, 2020-last update, Kohtuuhintaisen käsidesin kysyntä räjähti – pohjanmaalaisfirman vastaisku yli 30 euron pulloille kannatti ja toimitusjohtaja Miika perui lomautukset. Available: <https://www.mtvuutiset.fi/makuja/artikkeli/kohtuuhintaisen-kasidesin-kysynta-rajahhti-pohjanmaalaisfirman-vastaisku-yli-30-euron-pulloille-kannatti-ja-toimitusjohtaja-miika-perui-lomautukset-ei-olla-nahty-tallaista-meininkia-sitten-napue-ginin/7776360> [May 4, 2020].

VAN DER PIJL, P., LOKITZ, J. and SOLOMON, L.K., 2016. Design a Better Business : New Tools, Skills, and Mindset for Strategy and Innovation. Newark: John Wiley & Sons, Incorporated.

VESTIARIUM, 2020-last update, Slow fashion for speedy women. Available: <https://www.vestiarium.net/> [10.6., 2020].

VIRTANEN, K. and HUHTINEN, M., Apr 6, 2020-last update, Voglia ja Puro Design valmistavat Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirille suojavaatteita korona-ajan tarpeisiin. Available: <https://www.voglia.fi/blogs/tiedotteet/voglia-ja-puro-design-valmistavat-kanta-hameen-sairaanhoitopiirille-suojavaatteita-korona-ajan-tarpeisiin> [Jun 9, 2020].

VON LILLESTOFF, K., 2019. lille.FESTIVAL. Katharina von Lillestoff.

YLÖSTALO, R., HELSINGIN YLIOPISTO, K.T., Opettajankoulutuslaitos, UNIVERSITY OF HELSINKI, FACULTY OF BEHAVIOURAL SCIENCES, DEPARTMENT OF TEACHER EDUCATION and HELSINGFORS UNIVERSITET, BETEENDEVETENSKAPLIGA FAKULTETEN, INSTITUTIONEN FÖR LÄRARBILDNING, 2014. Kestävä käsityö 2030 : Käsityöharrastajien ajatuksia kestävä käsityön tulevaisuudesta, Helsingfors universitet.

ZITTING, J. and ILMONEN, S., 2019. Uusi teknologia mahdollistaa tekstiilien luotettavan tunnistuksen. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy.